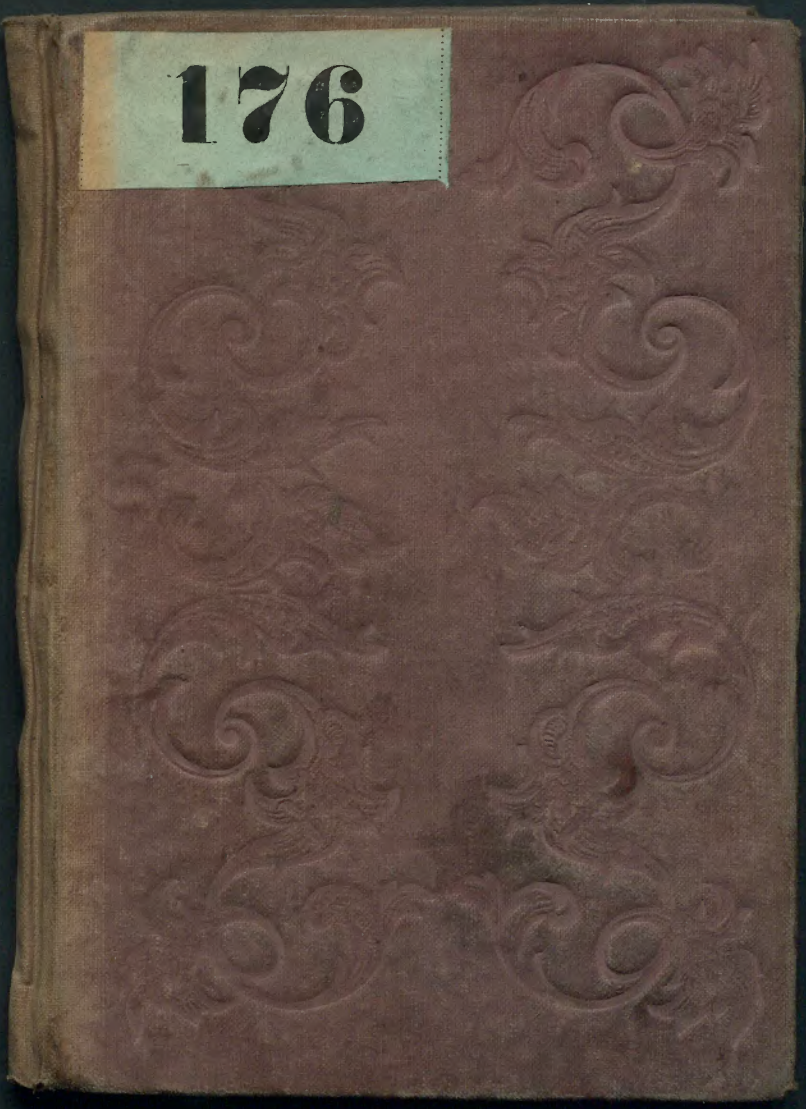

176

m. 176.

Ս Ո Ւ Ր Ր

Պ Ր Բ Պ Ձ Պ

ԼՈՒՍԱԻՈՐԻՉԻՆ

ԵՎՎԵԼԻՆՏԵՆ ԱԽԸՐԸՆԱՏԷՔ

ՕԼԱՆ ԹԱՐԻԻԻ

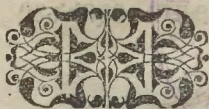
ՎԷ

ԷՐՍԷՆՆԱՆ ՄԻՈՒԹԻՆԻՆ

ՅԻՆԻ ԻՍԷՎԻՅԷ ԻԼԷ

ԸՆՎԳԼԱՆՄԱՍԷ

ՊԵՅԱՆԸՆՏԷ

ԼՍԻԹԱՆԷ

ՌՈՒԲԷՆ ՔԻՐԻՔՃԵԱՆ

ՊԱՄԱՐԱՆԷՍԻՆՏԷ

— 1858 —

մ. 176

ՄԻԼԼԵԹԻ ԷՐՄԵՆԵԱՆ
ՍԹԱՆՊՕԼ ԲԱԹՐԻԿԻ
ՇԵՐԱՅԷԹԼԻԻ ՖԱԶԻԼԷԹԼԻԻ
ՅԱԿՈԲ ՍԷՐՓԻՍԳՈՒՊՕՍ
ՀԱԶՐԷԹԼԵՐԻ ԷՅԵԱՄԸՆՏԷ
ԹԱՊ՝ ՕԼՈՒՆՏԸ

Իշպու Ընտաւորից Թարխնիսին Թէէլիֆինտէ պաղը
յուսուրյար օյուզ, անկերի տիւղէլթիւզ, վէ Նաթօւտ միւ-
ճէտտէտէն լայրդը պիր դայէմտէն կէշիրիմտի միւսթէլ-
դէմիտիսէ տէ՝ մուքատտէմտէն պէրու նասա, մահգա
միլէթիմիդին տալլայըլարրնա պու եազըլըլ սուհուլէթ
վերտիյի մւսմաւիմիզ օյաուզընտանի, պու տէֆ'ա Թարիւի
մէզպուրըն գիւյնիսի Թապ՝ Յիւնմասը ճայիզ վէ միւնա-
սիւզ կէօլիւլիւզ տիւր :

ՏԻՊԵՃԻ

Քրիստոնէայ եղբայրարեմբա :

Վէ սուրբ Լուսաւորիչին սէվկիւլիւ օղորդարնա
պու ապիգ գիրքին սէպէպի մալիւմ օյունայ :

Իմաստաւար պէմիւնէր Վ՛ պատմութիւն
քիւսապարը՝ կէշիշ զէմանլարն այնէսի պիւր
զէրա նիճէ թէ այնէյէ պազարղընզ զէման՝
էի-զէմի-զպիզէ կէօրի-նիւր , ճնճաւալոյն՝ նէ
զէման թէ՛ պատմութիւն գիրքիւնի թգո-րո-զ ,
կէշիշ զէմանլարաւ օլան փշէրի կէօլէ-մի-զէ
կէօրի-շ կիպի օլո-րո-զ :

Սէ նիճէ թէ պիւր թիշ թէնպի ժարմարը
պազար տէմիւլէրն նազլէնի իշիւսէ՝ զառօթնի-զ
ճէ ժարմըշ կիպի օլո-ր , ճն-ն կիպի՝ պիւր
էիշիւսէ զէմանլարն նազլէնի իշիւսէ-թէ՝ օլզէ-

ճանշն աստուծոյն ասան Գալստը ինչպէս օրհնաւ :
Լատին պատմութիւնն պէտք յիշելու ըօք ինչպէս
 օրհն . ինչպէս լազարը , ինչպէս լազարը . ինչպէս զէտ
 լազարը , ինչպէս հիւ լազարը :

Լատին պէտք լազարը լազարը ինչպէս պատմաւ , լա-
 ղարը լազարը պատմաւ պէտք յիշելու ինչպէս , ինչպէս
 աս ինչպէս փայտէն օրհնաւ , ինչպէս ինչ-
 չէն ինչպէս ինչպէս հալածուի լազարը օրհն աստուծոյ
Գալստը **Լ**ատին պէտք լազարը **Լ**ատին պէտք լազարը
 ինչպէս , ինչպէս ինչպէս պէտք յիշելու ինչպէս : **Օ**-
 րհն ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս պատմաւ ինչ
 ինչպէս ինչպէս օրհնաւ ինչպէս ինչ , ինչպէս ինչպէս :

Օրհնաւ ինչպէս **Ք**րիստոսն ինչպէս ինչպէս
 հաւատաւ ինչպէս ինչպէս ինչպէս , ինչպէս ինչպէս
 օրհնաւ ինչպէս ինչպէս օրհնաւ , ինչպէս ինչպէս ինչպէս
 ինչպէս ինչպէս : **Օ**րհն ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս :

Աւել ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս , ինչպէս ինչպէս ինչպէս
 ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս
 ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս :

Պէ՛յ Կաթի՛քէ պէ՛ւրբիլ թէ պէ՛ղծ Կա-սար-
 քըմըսս սէպէպ՝ Երանէ՛լն սո-րբ Պարեգոր Լո-
 սա-սորիլ արնր . լատին՝ օլ սղեղ նէ շէթիլ թե՛-
 սէ Երե, վէ նէ շէթիլ թե՛մէպէն Կօղպո- , վէ
 նէրէպէ Էհէս օլպո- , վէ պո- Ռիւլէնին Կա-
 -սարսս կէլճէսին նէ արնի Էղէյէլէր Վէթի ,
 նէ շէթիլ Գորթիլ Վար Երար , վէ նէրէպէ Վար-
 Զանիլ օլպո- , վէ Կասկա պո- Ռիսիլն շէյէր
 ուրո- Լարգիս , Վէղա-Տո-ղ կէրէյն կէպէ պիլէ-Գ-
 յիլ :

Պո- սէպէպիւն օլ սղեղ Լայրսպէպին
 Պասմա-Նի-նիլն՝ պո- Էրոս Գո-լո-նո-ղ ,
 Լո-սա-սորիլ օլան Էլէպրզարմա Էսպմա Գ Ռ-
 րաս Երէյիւն : Պէ՛ Է Էիլեր շե՛միլ Եիպէթ Էսպլճա-
 Իլլըր արը՝ թէ շե՛միլ սէն Էսպմա Գարն արը-
 սէնիլ , Էվէլն՝ Էսպլլըր արը . Էսպլլըր օլմաղ-
 սս , պիլ նէրէպէն Էսպլլըր օլո-րո-ղ : Լա-
 Թին Երե Գիլթիլ Է , վէ նիլն սայր պասմա-
 Նի-նիլս արսալնաս օլմա Գիլ , Էիլ թե՛մէ պո-
 լո-պ օգո-յամաղ . վէ պո-լո-նո-պ օգո-նաս

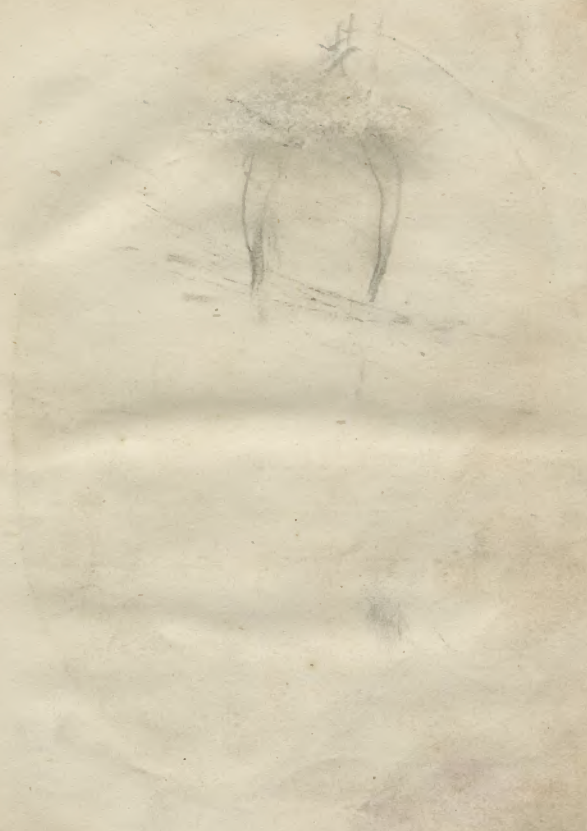
որա, ամամբար լէ օգո՛հագ պէ՛հյէնէր աղ-
նայամապար :

Ա է հէ՛հ օլո՛ր տէ պապ շէյն պէր գերտէ,
լէ պապ շէյն տէնէր պէր գերտէ պոլո՛նո՛ր :
ՕԼ գերտէնէնէ պէն հէ՛հ էտիպ պէր տէ-զէ-տ
գերտէնէնէ պէն-պէն-տ, տէ կէն-նահլ ճանրմա պէր
ողորթի՞ն զգարուա :

Հէ՛հան Ալահո՛ թիւալա լէ թէգարտէ-
ոէ հապէնէնէնէ՝ աո՛րէ Գրեգոր Լո՛սաո-
րէնէն կէոլէրտէյն թարեգտէն, տէաֆֆէյն Լը-
թէնէան թիւէնէնէ շալըրմայա, լէ պապ շէ-
թան րո՛ղագ լարընդան էտէրէյն . աթն :

Պատրաստար Ճիւմէնին այադ Թիւրապի .
տիւզաթ պի ամիւրէլէպպ իշպու բիթապի :

1840

1840

м. 176

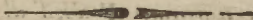

Ս. ԴՐԻԳՈՐ
ԼՈՐՍԵՐՈՐԷՁ

Աստուծոյ Գրեգոր, Լորսոսոյն ի Երանէ
Հայրապետիսն Պատմութիւնը արբ :

Հիւր Բիւն աստուծոյն ի Երանէ, ի աստուծոյն
Կառարարիսն Դատարարիսն զարեւել արեւելսն :

ՍՏԵՓԱՆ Բրիգոր Լուսաւորիչսն
Եւ ի վերջէն Հայոց ազգըն կուսպաշտ-
լըզ զէմանընտա, Խառով ատլը պիր Թա-
ղաւոր վար ըտը . ի Երտաշիր ատլը Ե-
ճէմ Թաղաւորը ի իսկ պողոկ օլըւպ, օն եր-
ղատար ազիմ սէֆերէր ի իսկտի :

Վէ Երտաշիր զայիթի զապուն զալըպ
Հալիմ նիճէ օլըւր տէյու՝ զասալիթիսն ի-
տէր իտի : Վէ պու Ֆիքիւրէրտէ իբէն,
պիր կիւն նէ զատար պէյլէրի փաշալարը
վար ըստ՝ ճէմ էտիպ, « Հիւր բիւ պու իշէ

պիր չարէ պուլլուրա, քէնտիննի ճիւմէ է
յալէթիմէ հէօքիւմսար խոնճէյիմ, տէտի:

ՕԼ տէմ ուլու քիշիւրտէն՝ Մնակ տուր
պիր քիմսէ, այաղու տուրուպ, « վատիշա-
հրմ հիչէլէմ չէքմէ, պէն վարայրմ ծնու
պիր տիւղէնիլէ հօլտիւրէյիմ, տէյու ճէ-
վապ իլլէտի:

Արտաշիր պու ճէվապը էշիթտիքտէ՝ աղ
պուչուղ թէսէլլա պուլլուպ, « էյ իմտի կէօ-
րէյիմ սէննիճէ մուգայէէտ օլուրսուն, ր
տէյու՝ Մնակը դայրէթէ՝ գօյտու:

ՕԼ տախի գալգտը Մճէմ մէմէքէթին
տէն ճիւմէ նէսնէլլէրիլէ Լայոյ սէմթինէ
կէլիպ, քէնտի խըսըմը օրան Խոսրով թա-
ղաւորուն եանընա տախիլ օլտու. վէ Ար-
տաշիրտէն եիւզ չէվիւրիպ՝ գաչկըն կէլտիմ
տէյու ինմանարտը:

ՕԼ տախի տիլինէ ալտանըպ՝ աղիմ րա-
յէթլէր իլլէտի. վէ տայիմա պիլէսինճէ
մուհապպէթլէր էտիպ, եանընտուն այլը-
մաղըտը, Քըշ էյիտմը պու հալ իւզքէ կէ-
չիպ, եաղ գափուլարը աջըլըպ պահար
կիւնլէրի կէլնճէ, Խոսրով պիր կիւն
ավա չըգըպ, Մնակ իլէ կէղնիւրլէրքէն,
մուհապպէթ արաւընտա՝ Մնակըն Արտա-

շերէ էթտիցի իդրար Փէքրինէ կէլտի, վէ սաաթ պու սաաթ տըր տէյիպ' թադաւուրը պիր թէնհայէ սափըթուշ. վէ պիլէ սինճէ մուհապէթտէ իքէն՝ դաֆիլէն խանգէրի դարներնա սօգտու, վէ քէնտի դաշտը:

Վէ խասրով եէրէ տիւշիւպ' օլ սաաթ հէլազ օլտու, լաքին տահա ճանը պէտէնին տէիքէն՝ Բնակըն սիլիլէսինտէն քիմէ եաշաթմայատընը, տէյուփէք սէս իլէ հայդըրտը:

Օլ տէմ թադաւորուն խալդը իշէթիպ, Բնակըն արդասընճա տիւշտիլէր. վէ Բը տաշտ քէօփրիւսիւնտէն դաշտը կէչէրքէն՝ չար էթրաֆընը գուշաթըղ, Բնակը վէ պիլէսինճէ օլան խալդընը սույա տէօփիւպ' թէլէֆ էթտիլէր: Վէ կէլիպ աղիմ աղամադլարլա թադաւորու գալտըրըպ մէզարա գօյտուգտան սօղրա, Բնակըն գալան սիլիլէսինի հէփ գըլըճտան կէչիրտիլէր:

Օլ փիւսիւպէթ արասընտա, Բնակըն պիր քիւչիւք մադսըմընը՝ կէլմիշ թայեսար աշնասընըն գուճաղընտան գափմըշ, վէ պիր կիլլի եէրէ սազլայա գօյմուշ: Վէ պիր գաչկիւնտէն սօղրա՝ օլ թայեսար օլան գա

տըն բիշի, քէնտի էրի իլէ աղբընը մաղ-
սըմը Գոյսարիյէ շէհրինէ գաջութլար: Վէ
օլ մագսըմը սուրբ Եւազաննաս միջոտէլ է-
տիպ՝ Եւլահըն քէրէմէթիյէ տառնը Գրի-
գոր տէտիլէր, քի Հուսիմ տիլինճէ՝ Օյա-
նըզ տիմէք տիր, նիճէ քի Ճան իլէ տայրմա-
օյանըզ գալտը:

Վէ պազը պատմութիւնտա եաղըլմըշ քի,
Գոյսարիյէյէ կիթտիքլէրինտէ՝ եօլտա պիր
տղաճ տիպինէ էնիպ օթուրմուշքէն՝ աղաճըն
իւզէրինէ գումրու միսալի պիր գուշ կէլիպ՝
Գաւր—Գաւր տէյու սէս չըգարտը: Վէ Թայ-
եասը գուլագ վուրուպ, պու գուշուն սէ-
սի Թէքին տէյիլտիր, ինչ՝ Եւլահ վարըստ
մագսըմը մկրտէլ իթմէյէ լայըզ օլուրտագ,
տառնը Գրիգոր գօյալըմ տէտի. վէ նէ շէ-
քիլ տէտի իսէ, Եւլահըն իզնի իլէ էօյէճէ
օլտու:

Իմտի Ֆէհմ օլունուր՝ քի օլ գուշճաղաղ
հրէշտակըմըշ, քի օլ աղիզ մագսըմըն օլա-
ճաղընա կէօրէ՝ ատ պէյանի իյլէտի: Վէ օլ
աղիզ Գրիգոր Թէմամ եէտի եաշընա կիր-
տիքտէ օգումաղս վէրիպ, քրիստոնէական
Թալիմիյէ բեամիլ էթտիլէր:

Վէ տիւնհալըզ վագթը կէլտիքտէ, Մա-

րիամ ատուր պիտի գրգ կեօրիւպ, քրիստոնէական օրէնքի իւզըէ պատկ էթաիլէր . վէ պէօյլէճէ Ալահա մագպուլ ամէլէքլէ պիտի ղէման կէջնիպ պի իղնիլա՛հ՝ իքի էվլատուր օլմուշ տուր . պիրինին ատուր Ալթա-նէս, վէ տիկէրինին Արիստակէս :

Վէ պունու պուրաճըգոտա ալըգօյուպ, կէլէլիմ Արտաշիր տէնիլէն Պարսից թագաւորնա՛ք թի խոսրովուն վէթթինի իշիթ տիրտէ, տիւնեպէրձէ շաղ օլտու . վէ հարպիճէ ասքերինի ճէմ էտիպ՝ կէլտի Հայոց մէմլէթէթինի զապթ իլլէտի, վէ խոսրովուն սիւիլէսինի հէփ գըլըճտան կէջիրտի :

Վէ օլպէլալէթ արասընտա՛ խոսրովուն պիր քիւջիւք օղլունը վէ պիր գըղընը՝ պիր դաջ քիշի ալըպ, օնլար տա Գայսարիյէ դաջտըլար : Օղլունուն ատուր Տըգատ, վէ գըղընըն խոսրովիգուխտ տէնիլմիշ . վէ Տըգատ քեամիլ իկիտ օլուպ՝ Գայսարիյէ փաշաուր Աիկիանէնին հանընտա պէօլիւք պաշը օլտու :

Վէ սուրբ Գրիգոր պիր ղէմանտան սօղրա, քէնտի վէ Տըգատ՝ քիմին օղլըլարը օլտուղընա վուգուֆ օլուպ, վէ կէջէն ահ-

վալի հէփ աղնատրդտան ոտորա՝ տիւնեա
 Խօրննտան էլ չէքիւլ, օլ Մարիամ տալը
 դատուն էհլինի Կաւտնայ վանքընա Խօլա
 տը, վէ քէնտի վարտը Տրդատըն Խանընա
 խըղէթքեար օլտու, շու Ֆիքիր իլէ քի պա
 պասընըն էթտիքլէրինի Էօտէմիշ օլա : Վա
 քին պու Ֆիքիր քէնտինտէ կիզլի իտի .
 ղիրա քէնտինին քիմ օլտուղընը հիւ քիմ
 սէյէ տուլուրմատը :

Վէ քիւչիւք օղու Երիտասիէս՝ Կիկիմա
 քու տալը պիր տուրք ճգնաւոր իլէ Ինապա
 տա կիթիւլ՝ ճգնաւոր օլտու . վէ Վրթանէս
 օյտաւա գալըպ տիւնեա Խօլնա կիրտի :

Օյ զէմանլարտա Կիւրճիսթան սէմթին
 տէն շրջէ տալը պիր թագաւորուն շուով
 թագաւորը Դիոկղէտիանոս իլէ Էտալէթի
 օլուպ, ճէնիլի վար ըտը : Պիր կիւն խապէր
 կէօնտէրտի քի նիչին նաֆիլէ տաքէրիմիղ
 դըրըպ Խօլ իտէլիմ, պիզ իքիմիղ Էալընըղ
 տօզուշալըմ, Էա սէն ալթ օլուրսուն, Էա
 պէն :

Դիոկղէտիանոս պու ճէվապը իշնթտիք
 տէ՝ ղայէթիլէ դօրդու կէլտի քէնտինէ . ղի
 րա մէրգուս շրջէ պիր դօրըլ քիմսէ իտի,
 վէ Դիոկղէտիանոս ղայըֆ պէտէն : Օլ

ղէման 'Ի խոկղէտիանոս' նէ դատար ուլու
քիմսէլէրի վար խսէ՝ կէլինլէր խէյու եմր
խլէտի:

Վէ ի կիանոս տախի՝ չիւնքի պէօյլւք
քիմսէ խոի, թէտարիք կէօրիւպ՝ հօլա րէ-
վան օլտու. վէ վարըպ Հուվմայտ 'Ի խոկ-
ղէտիանոսուն թախթինա հազըն օլտուգ-
տա՝ կիւճէ վաղթը օլուպ, պիլէսինճէ օլան
ասքերին աթլարընա եէյէճէք պուլունմա-
տը: Պազտըլար քի գալէնին իչ հանընտա
պիր չօգ օթլուգ երզմըչար ըտը. վէ քիմսէ
հօգարը չըգմայա գատըր օլմայըպ՝ Տրդատ
հէման գալէյէ սարըլըպ հօգարը չըգտը.
վէ օթլարը իչ հանընտան ալըպ՝ տըշ հա-
նընա աթար ըտը: Վէ օլուր ըտը քի օթ-
լուք պէքճիլէրինտէն, վէ օրատա պու-
լունան պէյկիրլէրտէն վէ գաթըրլարտան
պաղըսընը կէօղէթմէյիպ՝ օթլուք տէմէթլէ-
րիլէ պէրապէր տըշարը աթար ըտը. պու-
հալիլէ սապահ հոիպ թագաւորա գալուշ-
տըլար: Վէ թագաւոր պիր գաչ կիւնտէն
սօղըա՝ ճիւմլէ կէլէն պէյլէրինէ՝ շըր-
չէնին ճէվապընը սէօյլէյիպ, « պէն պիր
ղայըֆ քիմսէյիմ, օնա նի՞ճէ դարշը կէ-
լէպիլէրիմ. նէ՞ տէրսինիղ » տէյու սօրտու:

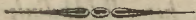
ՕԼտէմ Վիկիանոս այսպէս տուրուալ ,
 « պէնիմ էֆէնտիմ սիզ հիչ էլէմ իւզրէ
 օլմայընը » տէտի . « պէնիմէ պիւրիքտէ
 Հայոց Թագաւորունտան զալմա Տրգատ
 առլը պիւր քիմսէ վար տըր , քի գուվէթի
 տիւիլէ Թապիր օլունմաղ » : Վէ իւրիսի
 կիճէ էթոիլինի՝ վէ նիչէ տահա սայըր
 իշէրինի նագլ լիլէտի : « Իմոի օնուսէնին
 շէքլինէ Թէպտիւլէտիա՝ Հրէյէ գարշը
 կէօնուէրէլմ » :

Պու ճէվապ՝ Թագաւորա վէ ճիւմէ ա-
 յանլարընա մագպուլ կէլիպ, Տրգատը Թա-
 գաւորուն կիցիմիլէ փիւր սիլահ տօնաթ-
 տըրար . վէ Հրէյէ խապէր Խօլաւորըր ,
 քի «տէտիլինսէօղ պիղէ տէ մագպուլ կէլ-
 տի» Էարըն վաղթընա հաղըր օլ » : Վէ իւ-
 թէսի կէլն սապահլայն Տրգատ՝ Գիոկլէ-
 տիանոս գըյաֆէթիստէ Հրէյէ գարշը
 չըգտը . վէ օլսաաթ պաղլայըպ Հրէյի՝
 Թագաւորուն էօնիւնէ կէթիւրտի :

ՕԼտէմ Գիոկլէտիանոս տիւնէտլարձա
 շաղօլուպ՝ Տրգատա նէ Թիւրլիւ րայէթ
 իտէճէյինի պիլմէզ իտի . վէ աղիմ փէշ-
 քէշէր վէրտիքտէն սօղոս , չիւնքի տույտու
 քի Խոսրով Թագաւորուն օղլույըմը , պա-

շընա Թաճ Կոյուպ՝ աղիմ տաքէր վէրտի ,
քի վարըպ պապասընըն մէմլէքէթինի
զապթ խլէյէ :

Վէ Տրդատ Գալգըպ օրատան Հայոյ
սէմթինէ կէլիպ , վէ Մաճմ տաքէրինի
տաղըթըպ , քէնտի մէմլէքէթինի զապթ խլ-
լէտիքտէն սօղըա , Գալգտը Էրզնէկեան
սէմթինէ կէլտի , քի օրատա Մնասիտ նա-
մլլէ պիր կուռք օլուպ , ծնա գուրպանլար
քէսէրէք շիւքիւրլէր խլէյէ . զիրա օլ
տէվլէթի քէնտինէ՝ կուռքլարըն հիւրմէ-
թինտէն սանըր ըտը : Վէ օլ Մնասիտ տէ-
տիքլէրի կուռք՝ սայըր կուռքլարտան նամ-
տար ըտը , վէ տիշէհլի շէքլինտէ իտի :

Ս-րէ Գրեգոր-ն հա-ապ+ը պէյան

օլմասը Կրք :

ՏՐԴԱՏ վարըպ զիյարէթինի Թէքմիւլ
խլէտիքտէն սօղըա՝ պիր սահրա եէրտէ
չատըր գուրուպ օթուրտու . վէ մէճլիս
գուրուպ՝ քէյթ ու շաղ օլտուգտա , Գրեգորը

հօնիւնէ չնողըրբայ պուշուրտու քի՝ «վարդայ
աղաճ ուճլարընտան նաղիք կի-զէԼ Ֆիլիս-
լէր բէսիպ, օԼ Մնասիտ նամտար կուռքա
փէջքէշ վէրիպ՝ վէ սէճտէ իյլէ » տէյու :

() Լտէմ Գրիգոր ճէվապ էթտի, քի
« ճիւմիէ տլէմի եարտտան Ելլահտան պաշ-
գա՝ պէն բիւնէյէ սէճտէ իթմէմ վէ իտէ-
մէմ » :

Տրդատ պու ճէվապը իշէթտիքտէ՝ դա-
յէթիյլէ տարըրբայ, « սէն պիր դարիպ քիմ-
սէ իքէն՝ կէլտին եանըմա եանաշալն, շիմ-
տի նի՞ճէ հմրիմէ գարշը կէլիւսին » տէ-
տի, վէ օԼ կիւն հափա իյլէտի : Վէ իր-
թէսի կիւն սապահլայն հօնիւնէ կէթիրթիպ
« սէն պու գատար իգէման տըր՝ քի տօղ-
րուլուգ իւզդէ խըղէթիմտէ սին, վէ պէն
տէ սէնտէն խօշնութ օլուպ՝ սանա չօգ էյ-
լիբլէր իթմէք նիյէթինտէ իտիմ, նի՛չին
շիմտի սէօղիւմտէն տըշարը չըգարսըն » տէ-
տի :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի, քի « Ելլահըն
հմրի տիր՝ գուԼ օլան քիշի բէնտի աղատընա
միւթիւ օլմալը, նատըլ քի պէն սանա շիմ-
տիյէտէք միւթիւ օլուպ՝ սէօղիւնտէն տըշա-
րը չըգմատըմ, նի՛ճէ քի սէն բէնտին իգրար

կլէտին : Լաքին Ելլահա լայրդ օլան իղպէ-
թի՝ եարատըլմը 2 օլան շէյէ իթմէք քիւ-
ֆիւր տիւր : :

Տըղատ ճէվապ վերտի, « Էյ Գըրգոր ,
պու Ենահիտ փութ՝ քի ճիւմէ էյալէթի-
միղին շանը շէօհրէթի , վէ շէնի շէնլէյի
տիր , սէն էկէր պունա վէ տահա պաշգա
կոււբլարըմըղա սէճտէ իթմէղսէն , պիւ-
միշօլքի խոհճէյիմ էյլիքլէր մուգապէլէ-
սինէ՝ սէնի թիւրլիւ թիւրլիւ իսքէնճէլէր-
լէ հէրադ խոհճէյիմ : :

Գըրգոր տէտի , « Ելլահըն միւպարէք
խամի շէրիֆի իչիւն՝ հէր նէ ճէֆա խոհ-
ճէքսէն հազըրըմ : Օհրա ինսանըմ՝ Ելլա-
հըմը թանըսամ կէրէք , քի օնտան մու-
տէսինէ սէճտէ իթմէք օլամաղ : Վէ հէր
քիմքի սէնին կիպի Ֆիւսսէթտէն տիւշ-
միւշէր տիր , վէ Ելլահընը թանըմայըպ
փութլարա թափարըլար , հայվանտան ալ-
չադ տըրըլար : » վէ տահա պունուէն կիպի
ջօդ սէօղլէր սէօյլէտի :

ԻՎԷՆԻ ԼԱՐԱՐԱՆԻՒՆԻ ԿՅՈՒՆԸ :

ՏՐԻԱՏ օԼ տէմ զայէթ խըշմա կէլիպ ,
 « Թէզ գալորըրն » տէտի . վէ օԼ սաաթ
 ԹուԹուպ էլէրինի արտընա պաղլատըլար :
 Վէ պույուրուր . աղզընա պիր գալըն օ
 տուն կէջիրտիլէր , վէ իբի ուճունտան իփ
 իլէ կէմ կիպի էնտէսինտէն պաղլատըլար .
 վէ պիր աղըր Թուզ գայասը արգասընա
 գոյտուլար , վէ կէօյսիւնէ հափաշա կիպի
 հախտ քէլփէթին կիպի պիր շէյ կէջիրտ
 սըզըթըրուլար . վէ օրասընտան իփ կէջի
 րիպ , պիր հիւքսէք եէրտէն աստըլար . վէ
 հէտի կիւն էօյլէճէ ասըլը գալորգտան
 սօղըա՝ Տրգաս հմր էթտի , վէ հնտիրիպ
 էօնիւնէ կէթիրտիլէր : Վէ ճէվապ էթտի
 « կէօրտիւն մի , պէյէնմէտիլին կուռքլար »
 ստնա նէ ճէզալէր էթտիլէր . սէն պիզի
 հայվանլարա պէյնգէթտին , օնուն իջինալ
 լահըմը սէնին արգտնա եիւք վէրիպ , հայ
 վան կիպի աղզընա կէմ գոյտուրուր . վէ ի
 նաաընա գալի գալըլտան , ստնա տահա զի
 յատէ իսքէնճէ վէրէճէքտիրլէր » :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի , « (խէթասը
 նա Թէօվպէ) սէնին ալլահ տէտիլին կուռք

լարն՝ քիմի ալթունուան, քիմի կիւմիւշտէն,
քիմի Թուճտան, քիմի Թաշտան հափրլմըշ
տըր. նիճէ ութաննայրալ ծնլարա ալլահ
տէրսին՝ քի ծնլար սանա խքէնճէ վէրտի-
լէր. ծնլարն նէ ֆիքրի վար, նէ ճէվա-
պը. հէփ օլ իսկէնճէլէր պանա սէնտէն
տիր, ծնլարն խապէրի հօգ տուր. վէ օլ
Թուղ դայասընը՝ քի արդամա վէրտին, ու-
մուտում վար Ալլահըմտան՝ քի քէնտի միւ-
պարէք Թուղու իլէ՝ պէնիմ կիւնահըլա
Թուղուղ դարան ճանըմա լէզզէթ վիրէ,
պէնի քէնտի արքայութիւնընա լայըզ իյ-
լէյէ. Օլքի՝ սէնճիլէյին առի զուլարընը՝
կիւնահ եիւրլէրինի արգասընա վէրիպ,
ճէհէննէմէ կէծնտէրսէ կէրէք տիր 77:

Իսկնձի շարլարանիւր պըր :

ՕՐՏԷՄ եինէ ֆէրման իյլէտի՝ քի պաշ-
աշաղը պիր պյաղընտան աստըլար, վէ ալ
Թընա ֆէնա դօզուլու շէյլէր հապարլար,
վէ ծն դալմ քիշի Թապէ տէյնէրլէրլէ ահօ-
յէրլէր իսի. վէ հէտի կիւն տուհա էզլէ-

ձէ ասըլը գալըպ , ասըլտըլը եէրտէ Մ.Լ. Լաճա շիւքիւրլէր իտիւպ , չօդ աղօթքլար սէօյլէտի աղիզ վէ միւպարէք սէօզլէր իլէ , քի Մ.գաթանպէղոս գիրքինտէ եաղըլը տըր. վէ սուրբ Գրիգոր աղօթքընտա նէ սէօյլէտի իսէ՝ Թագաւոր Թէրաֆընտան քեաթիւպլէր տուրուպ , եազա պիլտիքլէրի գոտտար եաղըպ՝ Թագաւորա կէօսթէրտիլէր : Սէօյլէտիլի սուրբ աղօթք՝ պու վէճճ իւզըէ իտի :

Եւվվէլա՝ պաշատը Մ.Լաճա շիւքիւրլէր իթմէյէ , քի պէնի պու եօլա վէ պու տէվլէթէ՝ հանի սէնին միւպարէք իսմին իչիւն՝ պու չարչարտնքը չէքմէյէ լայըգ իլլէտին , քի լայըգ տէյիւ իտիմ . վէ պաշատը օնտան սօղըա՝ Մ.Լաճըն ինսանա էթտիյի մուհապպէթի զեքս իթմէյէ :

«Մ.գամը եարաթըպ՝ ճէննէթէ գօմասընը . վէ շու աղաճըն միյվէսինտէն տաթմայաւսըն , քի էօլմէյէսին տէյի Թէնպիճ իթմէտին . պուշլար տէտի հէփ մուհապպէթտէն կէլըր : Եւյէրչի պու Թէնպիճի սաղլատայրտըգ, պիզէ աղըբսըգ՝ էլէմսիզ՝ վէ էօլլէմսիւզ էօմիւր վիրէճէյիտին : Նիճէ քի նիշանէսինի Ննովքտա կէօսթէրտին , քի

Սէնին մուհապպէթինի կէօնիւլտէն չրդար մատրղը իջիւն, էօլիւմ տախի կէօլմէտի : Սէնին ինսան իլէ օլան մուհապպէթլէրինի շէյթան կէօրիւլ հասէտլէնտի . զիրա տէտին՝ քի պէն ինսանը քէնտի թասվիրիմտէ հարաթտրմ : Պու սէպէպտէն Նտէմի ալ տատրպ սէնին աղիզ մուհապպէթինտէն իխրաճ իյլէտի :

» Եւքին Սէն քերէմքեանի վէ րահիմլի Նլւահ, ինսան զայրֆ Փիքիրլի օլտուղը իջիւն՝ եինէ էլտէն պրտդմայրպ, մարգարէլէր կէօնտէրաին, քի սէնին աղիզ էմրինի իղհար էթտիլէր . վէ սէնին օլ Խախուլլահ միածին որդի Յիսուս Քրիստոսուն տիւն, եայէ կէլէճէք օլմասընտան խապէր վէրտիլէր . վէ օլ սէնին սէվկիլի գուլարըն մարգարէլէր՝ էմրինտէն թէճալուղ օլան քիմսէլէրտէն փէք չօղ եղիյէթլէր չէթիպ, հաճէթ կէթիրմէտիլէր :

» Իմտի պու անարժան գուլուն տախի՝ պու չարչարանք իջինտէ սանա սըղընմը տըր, քի ասլտ դօրդում հօզ տուր : Ով Տէր միածին Ուղի՝ Սէն քի պիղիմ իջիւն տիւն, եայէ կէլիպ, կոյս Մարիամ Նտուտմաճինտէն թէն ալլպ, ինսան օլտուն . վէ

օլթէն իլէ չարչարանք չէրոն , խաչա
չըգորն , գան տէօթուն , հօլտին վէ տի
րիլուն : Վէ կէօյէ համբառնալ օլտուղըն
կիւնտէ՝ Եւաքեալարա իւմուտ վէ գուվ
վէթ վէրտին՝ քի պէն տայլմա սիզտէ իմ :

» Իմտի պու անարժան գուլունա տախի
գուվվէթլէր վէր , քի պու հզկէթլէրի չէր
մէյէ դատըր օլայրմ . Թա քի Սէնտէն խա
պէքսիզ օլուպ՝ փութա Թափանլար՝ պու
ազիմ գուվվէթլէրի կէօրիւպ , Սէնին սուրբ
հաւատքընա միւթիւ օլարազ , վէ պուլնլար
կուապաշտրդտան խէլաս օլտունլար » տէ
յի՝ փէր չօզ նիյազ իյլէտի :

Վէ հէտի կիւն Թէմամընտա՝ հնտիրտի
լէր սուրբ Գրիգորու , վէ Թագաւորուն
հօնիւնէ կէթիրտիլէր : Թագաւոր ճէ
վապ էթտի , « սանա իտէճէյիմ էյլլէրէրէ
պէտէլ՝ էյլ՝ մի քի ահմազ օլտուղըն իչիւն
պու հզկէթլէրէ նաիլ օլտուն . վէ տահա
նէչէ պէօյլէ հզկէթլէրլէ հօլտէն կէրէք
տիր » :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի , « պէն էվէթ
լէրիմ քի պիր կիւն էվվէլ պու Թէնտէն
չըգայրմ տա՝ երկնային փաւքընա կիտէ
յիմ . հէմէն նէ Թիւրլիւ հօլլմ վիրէ

Ճէքսէն , սէօյլէ քի էթսինլէն » տէտի :

Տրդատ ճէվապ վէրտի , սէն տաննա քի
պէն սէնի հարպիճէ էթլէֆ էթտիրէճէ-
յիմ , իլլա տահա չօք էղլէթլէր չէքէ-
ձէքսին . զերտ պիզիմ աստուած լարըմըզա
հէր նէ ալչազ սէօղէր սէօյլէտին իսէ ,
օնլարըն պէտէլինի ալաճազսըն :

Ի-լ-նէ-լ- լարլարանիւր որը :

ԹԵՐԵՐԱՐ պույուրտու՝ իքի թօմրուք կէ-
թիրիպ տյազլարընը իչինէ ալտըլար . վէ
օլգատար սըզտըլար , քի փարմազլարը-
նըն ուճունտան պաշլատը գան սաչմայա :

Տրդատ ճէվապ էթտի , « հիչ տույա-
յօրմըսըն Գրիգորիէ » :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի , « պաննա շիմ-
տէն կէրի՝ Ալլահմտան գուվվէթլէր վէ-
րիլտի՝ քի ձիւմլէ կէօրիւնիւր վէ կէօրիւն-
մէղլէրին խալիզի տիր : ՕԼ քի քէնտի-
նէ էթվէքքիւլ օլան գուլլարընա՝ սապը
ու գուվվէթ իհսան իտէր » :

Տեօրի-ննի չարչարանքս պէս :

ՕՒՏԻՄ Թագաւոր էմր էթտի, Թով-
լուգտան չըգարըպ՝ Թապանչարընա ու-
զուն էքսէրլէր չազտըւար . վէ էլինտէն
ԹուԹուպ՝ աշաղը հոգարը կէզտիրտիլէր,
քի այազլարընտան գանչար սաչըպ՝ եէր-
լէրի պոյար ըտը :

Տրգաու խթիհզա խտէրէք Ճէվապ էթ-
տի, « Գրիգոր՝ պու մու տուր սէնին Նւ-
րահընըն կէօրիւնմէզ իշլէրի, քի սէն կէօ-
րիւյօրսուն :

Գրիգոր Ճէվապ վէրտի, « կէրչէք տէ-
տին՝ պէլի պու տուր . զիրա նէճէ քի պիր
Թօխում հէրէ էքիլտիյի զէման՝ պիր զայըֆ
նէսնէճիք տիր . լաքին պիթտիքտէ՝ տալլը
պուտազլը պիր մուքէմմէլ շէյ օլուր . օնուն
կիպի՝ պու շիմոիքի միհնէթլէր վէ աղը-
լար վէ աղլէմէքլէր ազսողըա շազըղա Թէպ-
պիլ օլաճազ տրը » :

Պէշնճի շարադրանքը ԿԵՐ՝

ՏՐԴԱՏ պու սեօղէրի մէզադ խորւպ
պուշուրոու , « Էօյէ իսէ՝ վուրուն շունուն
կէօղէրինէ՝ քի սօղըս քէնտիօինէ շաղըդ
կէլին » : Վէ օլ տէմ միւպարէք կէօղ-
լերինէ սիլէլէլլէ չարփըլըրմայա պաշ-
լուրլար :

Տրդատ ճէվապ էթտի , « Գրիգոր՝ ա-
ճապ տէտիյին շաղըդ պո՛ւ մու տաշր » :

Գրիգոր տէտի , « Էվլէթ պու տուր .
ղերա պիր քէնչպէր հաղըն սըճադտա վէ
աջըգտա հօրուլալ թէրլէմէյինճէ , գը-
շըն օթուրուպ րահաթ իտէմէդ » :

Տրդատ պու ճէվապը թէքրար իսթիհ-
զա խորւպ , « Հօշունտու՝ Էօյէ իսէ նէչէ
քի պունտասըն՝ հէմէն չալըշ , քի կիտէր-
սէն՝ ծնտա րահաթ օլասըն » տէտի : Պու
սեօղիւ Տրդատ մէղադլա սեօյլէտի իսէ տէ՝
Փիւ վազը պու տիւնհատէ պիհուգուր օ-
լան , Էպէտիտիւնհատէ րահաթ իտէճէյի-
նի պիղէր տախի իման իտէրիլ :

ԼԼԸԸՆՃԸ ԼԱՐԼԱՐԱՆԻՔԸ ԿՐԸ :

Այլ է պուլուրոտու, արդատը իւթիւնէ ետեւըրը պաշնը մէնկէնէյէ գըսթըր տըլար. վէ թուգ իւն պուայը սիրքէ իւն գարըջթըրը պամըշլա պուրնունտան եօդարը իւֆիւրտիւլէր: Բի օլ բէսկին շէյլէր գաֆասընա չըդըս ֆէհմ օլունա պիւր քի աղիդ Գրիգորնէ տէրէճէ սըգլ թաէ իտի:

ԵԵԵԵՆՃԻ ԼԱՐԼԱՐԱՆԻՔԸ ԿՐԸ :

Այլ է ծնտան սօղըս պիւ թօրպանըն իչինէ քիւլ տօրտուրու պաշնա կէջիւտիւլէր վէ թօրպանըն աղղընը պաղլատըլար, քի նէֆէսի ալըս վէրտիքճէ քիւլ աղղընտան պուրնունտան իչէրի կիտէ: Վէ օլ չէքիլմէյէճէք էգիյէթլէրլէ ալթը կիւն թէմամ գալտըգատան սօղըս, Տրդատ պուլուրտու էօնիւնէ կէթիւրտիւլէր, վէ կիւ-

լիւմսիւէրէք ճէվապ էթտի , «էյ Գրիգոր՝
աճապ տէտիկին արքայութիւնտան մը կէ-
լիյօրսուն » :

Գրիգոր տէտի «պէլ ծնտան կէլիյօրում ,
չիւնքի Մ.ԼԱՏ պէնի պու ճէֆալարը չէք-
մէյէ նայիլ էթտիյինտէն , օլ արքայութիւն
պանա շիմտէն սօղրա հազըր նազըր տըր . վէ
ասլա տա շիւպհէմ եօզ տուր . թէն իլէ տա-
հա վարմամըջըմ , լաքին ճան իլէ տայիմա
կէօրիւր շազ օլուրում » :

Տըգատ օլ տէմմըրըլտայլալ , « փէք էյի »
տէտի :

Սէփէլնճի չարչարանքը Կրք :

Այս պույուրտուր պաշ տշաղը թէք-
րար աստըլար , վէ տիպինէ խունի գօյուսլ՝
գարնընա սու տօլտուրտըլար , քի գարնը թու-
լումկիպի շիշտի : Վէ թէքրար էօնիւնէ կէ-
թիրիպ տէտի , « էյ՝ Գրիգոր՝ նէ տէրսին ,
կոււքլարըմըղս սէճտէ խոհըմիսին , քի
ճիւմլէմիզէ սաղըր վէ շէնլիք տիրլէր , եօզ-
ոա տահա էգիյէթլէր չէֆէրմիսին » :

Գրիգոր ճեվապ վերտի, « պէն ամենա-
սուրբ Երրորդութիւն և մի Ըստուածու-
թիւն օլան Ըլահրմա սէճտէ խտէրիմ. զերա
օլ տուր ճիւմէմիդին սահապը՝ սաղըրը՝ վէ
շէնլիյի: Թէօվպէլէր օլտուն, օլ սէնին Ըլ-
լահ տէտիյին կուռ-քլարը՝ նէ զապուլ էթ-
միշիմ, նէ խտէրիմ:

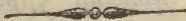
Տօգո-պո-նէր լարդարանիւր պրք:

Այլ օլ տէմ թէքրար պույուրտու, ի-
քի զօլարընտան ատուրլար. վէ տէմիւր փան-
չալար իլէ օլ նաղիք թէնինի օլ զատար զա-
զլտուրլար, քի քէմիքլէրի կէօրիւնիւպ՝ եէր
եիւզիւ զանա պոյանսուր: Տրդատ օլ էվվէքի
տէտիյինի թէքրարլայրպ ճեվապ էթտի,
« էյ Գրիգոր՝ տէտիյիմի խտէրմիսին, եօղ-
սա տահա եօրուլուլմուտուն », և

Գրիգոր ճեվապ էթտի, « պէն նիճէ քի
տէմիշիմ, Ըլահրմիւր ինքեար էտիճի տէյի-
լիմ. վէ շէյթանըն թալիմի իլէ եափըլան
փութլարընա թապի օլտմամ. զերա պէնիմ
Ըլահրմ՝ պէնի պու միհնէթլէրտէն դուր-

Թարմայա գառուր տըր : ՕԼ քի սէնի վէ
սէն կիպէլէրի՝ ճիհէննէմին սէյիւնմէղաւ
Թէշնէ գարղ իյլէսէ կէրէք տիր , քի ՕԼ
սէնի հարատան Նլահընր քէնտին ինքհար
էթտիքտէն սողըա , սայրըսընր տա սանա
պէյնդէթմէք իսթհըսին ։ :

Տրդատ ճէվապ էթտի , « աճէպ դոն
յը Նլահ տըր ՕԼ քի սէնի պէնիմ էլիմտէն
զուրթարըպ , վէ հախօտ պաղըսընր ճէ-
հէննէմին սէյիւնմէղաթէշի իլէ գարղ իյ-
լէյիպ՝ հպէտի հագապիլիյօր ։ :

() նո-նճո- լաղլարանիւր արք :

Այլուլուրտու, տէմիրտէն չալը տի-
քէնլէրի հափտըլար , էյլէ պիր շէյ՝ քի
գանդը հանընա տիւշէ , հօգարըսը սիլըի
կէլըր , վէ կէթիրիպ եէրէ հայտըլար . վէ
ՕԼ սօղիզին չըպլագ Թէնինի ՕԼ տէմիր տի-
քէնլէրին իսթիւնէ ՕԼ գատար հոժվարա-
տըլար , քի միււպտրէք Թէնինտէ ասլա սաղ
եէր գալմատը : Վէ իրթէսի կիւն Թէքրար
Տրդատըն էօնիւնէ կէթիրտիլէր , վէ Տըր-

դառ ճէվապ էթտի , « փէք շաշըյօրում ,
բի պու գատար խքէնճէլքէ տայանըպ
գալտըն վէ էօլմէտին , վէ էօլմէտիքտէն մա-
տէ՝ տաճա ճէվապ տա վէրիյօրսուն :

Դրիգոր ճէվապ վէրտի , « պէնխմ սաղ-
գալտըղըմ բէնտի գուվվէթիմոէն տէյիւ
տիր , իլլա Լլլահըմըն հիքմէթինտէն տիր .
սէն կէօրիւպ պիլէսին՝ բի պիր առամ
Լլլահըն մուհապէթինէ կէօնիւլ վէրտիք-
տէն սօղրա , պիր շէյ եօգ տուր բի օնու օլ
սէվտատէն այլըմայա գատորր օլա : վէ
Լլլահըն պու գատար հիքմէթինի կէօ-
րիւպ՝ սէն կիպի ինանմայանլար՝ գըյա-
մէթ կիւնիւնտէ պէօյիւք հիճասլ հիճասլ
ալթընտա գալաճազլար տըր :

(Օնպէնինճէ շարշարանդը պըր :

ՏԻՐԱՏ Թէքրար խըշմա կէլիպ պու-
յուրտու , իբի Թանէ տար Թիմուր գօվա
հափտըլար , վէ տիղէրինէ կէհիբիպ՝ ա-
ղըր չէքիճլէր իլէ օլ գատար վուրտուլար ,
բի օլ տէմիր գօվմլարըն տիսլէբի՝ միւ-

սլարէք տիղէրինէ տայանըպ , տիղ
գափագլարը այրում այրում այրւլոր . վէ
էօյլէճէ գալորըըպ աստըլար , քի տիղէ-
րի փարէ փարէ օլա : Վէ իւչ կիւն էօյ-
լէ ասըլը գալորըգտան սօղրա , Թէքլար
Տրդատուն էօնիւնէ կէթիբիպ տուրտուր-
տուլար . վէ Տրդատ ճէվապ էթտի , “ Գը-
րիգոր՝ կէօրտի՞ն մի քի սէնին օլ հէվա
իւմուտլարըն՝ սէնի էլիմտէն գուրթարմա-
ղա դատըր օլամատըլար ” :

Գրիգոր տէտի , “ հէվա իւմուտ՝ սէնին
իւմուտլարըն տըր , քի պէնի պու դատար
իսքէնճէլէր իլէ գօրդութուպ՝ տանա ույ-
տուրմայա դատըր օլամատըն : “ Աէ էզի-
յէթ վէրտին խէ՝ Ալլահըն գուլվէթիյ-
լէ տայանտըմ տուրտում . վէ օլ պէնիմ
դավի իւմուտում իչիւն՝ քէնտիմի պու էզի-
յէթլէրէ վէրտիմ : Զիրա կէրէք Թէզ՝
կէրէք կէճ , պու Թէն պօզուլաճապ տըր .
վէ կէլպ ուսթալար ուսթաար՝ օլ պօ-
զուլմուշ Թէնլէրի էէնիլէյէճէք տիւր : Վէ
հէր քիմի քէնտի օրէնքինտէ պուլուրսա ,
օնլարը ճան վէ Թէն իլէ էօյլէ շազ
իտէճէք տիւր , քի տիւլ իլէ սէօյլէնմէք
միւմքին տէյիլտիւր : Վէ հէր քիմի սէնի

կիպի ասիլքբոտ պուլուրսա , օնլարը ճան
վէ թէն իլէ ճէհէննէմին սէօյիւնմէզ ա
թէշնէ աթսա կէրէք տիր ։

Օլտէմ Տըղատ զայեթիլէ զագէպէ կէլիպ
տէտի , « սէնին Մլլահըն սէնի եհնիլէմիշ
եհնիլէմէմիշ պանա հաճէթ տէյիլ տիր , լա
քին սէնին կիպիլէրի սէօյիւնմէզ աթէշէ
կէօնտէրէճէք տիր տէտիլին իչիւն , պէն
սէնի պունտա սէօյիւնիւր աթէշ իլէ եա
զայըմտա , պազայըմ սէնին Մլլահըն պէ
նի սէօյիւնմէզ աթէշ իլէ նիճէ հազա
պիլիյօր ։ »

Օրինակ լարլարանէր արք :

Այս պուլուրտու , տէմիր սաճ ըլա
զուրշուն երիթտիլէր , վէ սուրբ Գրիգո
լու օթուրթուպ՝ օլ երիմիշ գուրշունու
սու կիպի իւսթիւնէ տօլտուրտուլար , քի
պիւսպիւթիւն թէնի գալըուլու : Վէ օն
տան տա հօլմէյիպ՝ Մլլահա աղօթք իտէր
իտի , վէ հէր սօրտուգլարընա՝ հարպի ճէ
վապ վէրիւր իտի :

Վէ Տրդատ զիյառէսիյէ Թաճիւպտէ
զալարսագ, « Երթըգ պէն շաջթում սէնին
շիմոխէտէք սաղ զալորդընա . պու զատար
խաքէնճէլէրուէն նախըլ գուրթուլուպ տա
հօլ լէտին » :

Գրիգոր տէտի, « սանա էվվէլոէն տիմէ-
տիմ մի՛ քի Ելլահու աղիմ իւշ շան հազրէթ-
լէրի՛ տայիմա քէնտի պազը պիչարէ գուլ-
լարընը էլտէն պրագմայըպ, վէ սէնին կի-
պի ասի գուլլարընը ութանտըրըր տէյու » :

Ա—րէ Գրիգորը Խորվերապա ափորդ- լարը Գրը :

ՏՐԴԱՏ զայէթիյէ ութանըպ, « աճէպա
տուհանէ՞ Թիւրլիւ իսքէնճէլէրլէ քէնտիմէ
ճէլպ իտէպիլիւրիմ տէյու տիւշիւնիւրքէն ,
օրատու հազըր օլանլարտան պիրիսի՛ Տըր-
դատըն էօնիւնէ կէլիպ, « Փատիշահում, պի-
լիմիսին քի պու Գրիգոր քիմ տիլ » տէտի :

Տրդատ « Խայըր » տէտի :

« Փատիշահում » տէտի . « պու Գրիգոր
սէնին փէտէրինի գաթլիտէն Ենակըն օղ-
լու օլուպ, վէ պու զատար զէման տըր քի
պուրատայըրըր իսէ տէ՛ պիղէր տահա պիլ-

մեղ իտիք: Հայոց մէմէքէթինի վերան իթ-
մէյէ սէպէպ օլան պունըն փէտէրիիմիշ: Իմ
տի փատիշասըմ, չինքի պու ատամ օլ զա-
լիմգանընըն օղլու տըր, պունա կիւնէշի տա-
խի կէօթէրմէք զայրի ճայիղ տիր, Կտէտի:

Տրդատ պու ճէվապը տիյնէյիպ « Կա,
չինքի էօյլէ իսէ՝ ալըն կէօթիւրիւն պու-
նու Երտաշատ գույուսընա աթըն, Կտէյու
էմը իյլէտի: Վէ օլ գույու էօյլէ գարանըդ
վէ չուգուր ըտը, քի օլ տէվրտէ նէ զա-
տար դաթլէ միւսթաճագգ վէ սիճիլի քէ-
սիլմիշ գանլը, խըրարգ վար իսէ՝ օլ գու-
յույա աթարլար ըտը. վէ առընա տախի
Խորվիրապ տէրլէր իտի, քի տէրին, չու-
գուր տիմէք տիր. վէ իչինտէ էօյլէ ազղըն
էրլանլար վար ըտը, քի ինսանը օլ սաաթ
փարալայըպ Կօղ իաէրլէր իտի:

Իմտի օլ ազիղ Գրիգորը՝ օնիքի իսքէնճէ-
լէրտէն վէ տաճա կէօնակէօն էգիյէթլէր-
տէն սօղըա՝ քի թէմամ իքի էրլ սիւրտիւ,
էլ այաշ պաղըր՝ կէօթիւրիւպ օլ Երտաշատ
գույուսընա աթուրլար: Գույունուն տիպի-
նէ էնտիքտէ, օլ ազղըն էրլանլար՝ կէլիպ
ազիղ Գրիգորուն չար էթրաֆընը գօզ-
լայըպ, պաղլարընը Կուլարլար ըտը: Վէ

օլ կիճէ Հրեշտակ Աստուծոյ՝ պիր տուլ
 տիշէհիննն ըույսարնտա կէօրիւնիւս ,
 « Ֆիւլան դույուտա Մլահըն աղիզ գուլ
 լարընտան պիր քիմսէ վար տըր , կիւնտէ
 պիր էթմէք կէօթիւրիւս միւճէրրէտ օլ
 դույույա աթարն » տէյու թէնպիհ իյլէ
 տի . վէ օլ թէնպիհ իւզըն՝ կիւնտէ պիր
 էթմէք կէօթիւրիւս՝ օրայա աթար ըտը :

Հիքմէթի խիւտա , օն իւչ սէնէ պու
 հալիլէ՝ օլ վարընըլմասը միւմքինսիզ օլ
 լան մահալտէ վէ աժտէրլէնմիշ երլանլա
 ընն իչինտէ սադու սալիմ գալտը : « Վագ թու
 աֆա » քի գարանլըգտա օն իւչ սէնէ սուսուզ
 սազլայան Մլահ , աճէպա էթմէքսիզ տէ
 սազլամայա գատըք աէյիլ մի խտի . էպիլէթ
 գատըր ըտը . լաքին էյլէ իթմէսինաէ հիք
 մէթլէր վար , քի պիզլէրէ մալիւմ տէյիլ :

Վէ կէյիւն տէօրտիւնճիւ գաթընտա օլ
 լան հրեշտակլարտան՝ Հագգ Ռէհալա պիր
 հրեշտակ թայիին էթմիշ խտի , քի հէր կիւն
 կէլիւ օլ աղիզ իյէ մուհապպէթ իտիւս
 միսիթարէլ իտէր խտի : Հաթթա Համբար
 ճումուն տէօրտիւնճիւ կիւնիւ տէ օլ հրեշ
 տակ կէլմիտի , վէ իրթէօի կիւն սուրբ
 Գրիգոր սօրտու՝ քի « Եա Հրեշտակ Աս

տուժոյ, տիւնքի կիւն նի՛չին կելմէտին,
ասլը նէ՞ իտի» տէյու:

Հրեշտակ ճէվապ վերտի, «Եւ սուրբ
Գրիգոր՝ միածին որդի Յիսուս Քրիստոս
էֆէնտիմիզ կէօյէ համբառնալ օլտուղը զէ-
ման՝ մօզուզ կիւնէտէք հրեշտակլարն ի-
չինտէ՝ պէ հէր կիւն պիրէր դաստա էյլէ-
նիպ, ճիւմլէմիզի միւպարէք ճէմալի իլէ
մէսրուր իյլէտի: Վէ օնտան սօղըա պիզէ
ատէտ գալտը, քի հէր երլ օլ մօզուզ կիւն
արասընտա՝ կիւնտէ պիր դասըմըզուս ա-
զիմ շէնլիքլէր իճրա օլունուր: Չիւնքի
տիւնքի կիւն Համբարձումուն տէօրտիւն-
ճիւ կիւնի իտի՝ սըրա պիզէրէ կելմիշ օ-
լուպ՝ ազիմ շէնլիքիմիզ օլտուղը հասէպիյ-
լէ, սիզէրէ կելէմէզ օլտում»:

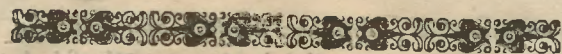
Վէ սուրբ Գրիգոր պու ճէվապը իշիթ-
տիքտէ՝ եիւզիւնիւ եէրէ գօյուպ՝ Հազգ
Թէալա հազրէթլէրինէ գոհութիւն վէրտի՝
քի օլ կիզի սըրըր օլ կիւնէտէք քիմնէ պիլ-
մէմիշիքէն՝ Եստուածութիւն քէնտինէ պիլ-
տիրտի:

Տըդատ օլ ազիզի գույույա աթորգտան
սօղըա, ճիւմլէ էյալէթլէրինէ ֆէրմանլար
հազտը, քի «Ֆէրմանըմ վիւսուլ պուլ-

տուգտա՝ ճիւղէնիդէ մալեւմ օլա, քի սիղ
հէփսինիդ պիլըրսինիդ՝ քի պու ճիւղէ հ
յալէթիմիդին շէնի շէնլիի՝ կոււքլարըմը
ղըն գուվվէթիլէ տիր :

„ Իմօի ճիւղէնիդ թիւրլիւ թիւրլիւ
փէշքէշլէր վէ գուրպանլարլա հէր սէմթի
նիդտէ պուլունան կոււքլարա լայէթլէր ի
տէսինիդ : Վէ էյէրլէի գապուլ իթմէյէն
պուլունուր իսէ՝ միւհքէմ հազղընտան կէլ
մէք իչին Ֆէրմանըմ օլմուշտուր : Նիճէ
քի պէն տայիմա խըզմէթիմտէ օլան սէվ
կիւլիւ ատամըմը ասլա էսիրկէմէյիպ,
կոււքլարըմըգը գապուլ իթմէտիլի իչին՝
թիւրլիւպէթիւրլիւ իսքէնճէլէրտէն սօղ
րա՝ էլ այագ պաղըր Արտաշատ գույուսը
նա աթտըրտըմ, քի ճիւղէ օլ միսիլի օ
լանլարա սէպէպի նասիհաթ օլա „ :

Վէ տահա պունա կէօրէ չօգ սէօղէր
հազարլար ըտը . վէ Տրդատ օնտան սօղրա՝
Բնակըն էթտիլինէ մուգապիլ օլմագ իչին
փէք չօգ աւքէր ճէմ իտիւպ Պարսից մէմ
լէքէթինի պօղուպ երզըպ վերան իթմէք
տէ իտի . Թա քի գուվվէթինի հէր էյա
լէթտէ, Բօմատէ վէ Հինտտէ վէ տախի
սայըր էէրլէրտէ նագլիտէրլէրիտի :

Սոս-ը Լուսինի հայտն, զի սոս-ը Ղա-
յանէնին ապէլ Եօրաշարըլէ՝ Բօմարան
Գալըս, սոս-ը Լըմաշին յէմլինէ կէլէլէրի,
զի Տը-ապ Լադա-որդան նահապաի օլուն-
նալարը պէյանընդի :

ՕԼ զէմանլարտա Դիոկղէտիանոս
Բօմա Թագաւորը՝ քեռաֆֆէյի մէմլէքէթի-
նէ Թասվիրճիլէր կէօնտէրտի, քինէրէտէ
պիր կիւզէլ գըզ պուլուրլար իսէ՝ սիւրէթիւ
էնտամընը եազընլար, քի գանդըսընը պէ-
յէնիրսէ՝ քէնտինէ պէնտ իյլէյէ :

Վէ Թասվիրճիլէր կէզիպ եազար իքէն՝
Բօմա սէմթինտէ եապան պիր եէրտէ տաղ-
արասընտա պիր կուսանտայ վանք պուլտու-
լար . զի զօր իլէ իչէրի կիրիպ կէօրտիլլէր,
քի պիր աղ ճգնաւոր գըզլար գարալար կի-
յինմիշ աղթք իտէրլէր իտի . զի իչէրլին-
տէ պիր գըզ վար ըտը՝ քի կէօրտիլլէրի
կիպի հէյլան օլտուլար . զի օլ սաաթ Թաս-
վիրիւ էնտամընը եազըպ Թագաւորա կէօ-

Թիւրտիւլէր : Պոլ ըեսմի Գիողղէտիանոս
կէօրտիւքտէ՝ աղլը պաշընտան կիթիպ փէ-
րիշան օլտու : վէ օլ սաաթ «տիւյիւն Թէտա-
րիբեաթը կէօրիւլիւն » տէյուէմը իյլէտիւ

Վէ վանքըն իշինտէ օլան աղիզ կոյսլար
պոլ էհվալի իշիթտիբտէ : պիր եէրէ ճէմ
օլուպ : աղլաշարազ աղօթքա տուրտուլար .
վէ չօգ կէօղեաշլարը տէօքիւպ՝ « ո՛վ տէր
Լստուած՝ պիղի պոլ փորձուլթիւնտան խէ-
լաս իյլէ » տէյուէ՝ Լըահա նիյազ էթտիլէր
Վէ աղօթքլարընը Թէմամէթտիբտէ : գաւ-
զըպ օրատան Փէրար էթտիլէր : Տէյիւ
քի էօլմէքտէն գօրգտուգլարընտան, իլլա օլ
կուսպաշտ Թագուորուն տիւնհալըզ նիյէ-
թինտէն քէնտիլէրինին փագլըղընը գուր-
Թարմազ իշիւն : Վէ օլ զայիֆ պէտէն
կոյսլար զայիֆ կիյիմլէրիյլէ, էօլէճէ տաղ-
լար չէօլէր աշարազ, եուրտսուզ մէքեան-
սըզգալարազ, կէլտիլէր հայոց սէմթինէ
տիւշտիլէր :

Վարընաճազ պիր մահալէրի օրնայըպ,
Լշմիհածին սէմթինտէ պաղլար արասընտա
էսկի զէմանտան եափըլմըշ օլան պիր շիրէ-
խանէ պուլուպ, աճ սուսուզ՝ եաթագարդ
էօրթիւսիւղ՝ օրաճըգտա իսքեան օլտուլար :

Կէնտի պէօյիւքլէրինն իսմի Գայիանէ ,
վէ պէյէնիլէն կոյսուն իսմի Հռիփսիմէ խոի :

ՕԼ ապիզէրին պիրիսի սըր չա պունճուգ-
լարը եափմագ պիլտիյինտէն , կիւնտէ եափ-
տըղընը կէօթիւրիւպ շէհիրտէ սաթարագ ,
օնա կէօրէ էքմէք տըպ՝ հէփիսի օնունլա
կէչինիլէր խոի , վէ պունլարըն հէր պի-
րի՝ փատիշաս վէ պէյզատէլէր սիլիլէսին-
տէն իտիլէր :

Վէ Գիոկղէտիանոս տիւյիւն թէտարի-
քեաթընը թէքմիլ էթտիքտէն ոօղրա , ազիմ
սաթանաթլէ գօչուլարընը եօլատը քի՝ օԼ
ազիզ Հռիփսիմէյի իզէթլէյիպ կէթիրսին-
լէր տէյու : Արթէնլէր վանքա կիրտիլէր ի-
սէ հիչ բիմէյի պուլմատըլար . քէնտի
քէնտիլէրինէ շաշտըլար . պու նէ տիր տէ-
յի՝ պիրպիրինէ կէչտիլէր :

Պու հալի թագաւոր իշիթտիքտէ՝ պա-
շնտա ազըլ գալմայըպ վէ ղայէթիլլէ խըրս-
լանըպ « չափուգ պուլունսուն » տէտի :

Վէ պիւթիւն մէյլէքէթի արաշթըրըպ
պուլամատըլարը հալտէ , խապէր ալտը-
լար քի՝ Հայոց սէմթինէ Փիրար էթմիշէր :
ՕԼ սաաթ Գիոկղէտիանոս՝ Տրգատ թագա-
ւորա՝ պու սուրէթտէ պիր նամէ եազտը :

« Ալէնիմ սէվկիւն զարտաշում Տրդատ
Թագաւոր : Մալիւմիւն օլա քի՝ պու Քրիս-
տոնեալարն մէլանէթի գաթը չօգ օլտու
պիղէ , Թա քի օսանտըրտըլար պիղի . պի-
ղիմ գըլըճըմըղ աշընտը , պունլար էօլմէք-
տէն օսանմատըլար . նէ՝ զատար իսքէնճէ
էթտիք իսէ՝ օլ գատար ազտըլար :

» Մէօղիւմիւն էնճամը պու տուր , քի իչ-
լէրինտէն պիր գըղ կէօրիւպ՝ քէնտիմէ ալ-
մագ նիյէթինտէ իքէն , պունա տախի իհա-
նէթ էտիպ՝ էլիմտէն զաչտըլար . վէ շիմոի
խապէր ալտըմ՝ քի սէնին մէմլէքէթինէ
կէմիշէր տիր :

» Եւմոի պէնիմ զարտաշում՝ մուգայէնտ
օլուպ ալաշթըրտասըն . վէ պուլունտուղը
հալտէ , իսթէրսէն քէնտին ալ , իսթէր
պանա կէօնտէր . իքլտի տէ մագպուլում
տըր . հէմէն պէնի ութանտըրմա . վէ տէվ-
լէթինլէ վար օլ » տէյու :

Տրդատ պու նամէյի օղուտուղը կիպի՝
շիքեար պուլմուշ ավճը միսալի՝ օլ սաաթ
հէր եանա տտէմլէր կէօնտէրիպ չարչա-
փուգ պուլունմասընը էմը իլլէտի : Վէ պիր
գաչ կիւնտէն սօղըա՝ վարտըլար օլ տէտի-
յիմիզ վերանճա շիրէխանէ իչինտէ՝ քի

Հայծա (հնձան) տէնիւիւր , օլ ազիզ գըզ-
լարը աղօթքտա պուտուլար :

Ելաճըն հիքմէթինէ տգըլ էյմէզ . աճէ-
պա պու պէլատէն սողլամազա՝ դատըր տէ-
յիլ մէ իտի . լաքին օլ ազիզէրին հաւատ-
քը՝ նէ տէյնի մէթին օլտուղը պէյան օլտա
կերէք իտի , նիճէ քի երանելի սուրբ Գը-
րիգորըն օլտու : Վէ պիզիմ հաւատքա կէլ-
մէմիզէ սէպէպլէր օլուպ , Ելաճըն քերէ-
մէյլէ թանղըրսընը թանըմայան գուլարընա
իզճար իթմէք հիքմէթլէրի վար՝ քի անճազ
Վէնտի պիւիւր :

Իմտի պու ազիզ ճգնաւոր գըզլարը պուլ-
տուզլարը կիպի՝ թագաւորա խապէր վէ-
րիպ իքի կիւն օրատա ալըգօյտուլար :
Վէ օլ իքի կիւն զարֆընտա օլ շէմսիմա ա-
զիզ Հւփիսիմէնին սէյրինէ կէլմէտիք ա-
ճէպ քիմնէ դալուր՝ մը . վէ հէր կէօրէն
թէաճիւպ իտիւպ՝ հէյրան օլուրլար ըտը :

Իլա՝ օլ երանելի կոյսլար եիւզլէրինի
եէրէ գօյուպ՝ Ելաճ հազըէթլէրինէ աղա-
չանք իթմէքտէն տուր օլմազլար ըտը :
« Տէր Եստուած՝ պիզի պու հեթանոսլարըն
նափազ նիյէթինտէն էզատ խլէ , վէ պի-
զիմ կուտուլթիւնուլըզը պու սիղծ անօրէն-

լերտէն սէն սագլա » տէյի գան եաշ տէօ-
քէրլէր իտի :

Վէ չիւնքի խալդ , օլ երանել չուրիսիւ
մնին կիւզէլլիսինէ շաշըպ՝ Թաղաւորա
նագլ էթտիլէր , էմր էթտի՝ քի « վարըն
լիպասլարլա տօնաթըպ՝ տրէպէյէ գօյարպզ
իզգէթլէրլէ պուրայա կէթիլին » տէյու ,
օլ տէմ վարըպ ազիզ չուրիսիմէյէ միւժտէ
վերտիլէր , քի սէնի Թաղաւորունուզ քէն
տինէ լայըզ կէօրիւպ՝ Թաղուհի օլաճագսըն :

Եզիզ Վայիտնէ պու ճէվասլը իշիթտիբ-
տէ , նասիհատէ պաշայըպ , տէտի . հզը
զըմ չուրիսիմէ , կէօզիւսիւն նուրու , Փիքը
լիլէ՝ նէ՝ շէքիլ տիւնեալըզ փաւքընա էրիպ
Քրիստոսուն եօլունա կիլտին , վէ քէնտին
փատիշահ սօյունտան իքէն՝ պու սէֆիլլի
րատէթինլէ գապուլ լիլէտին » տէյերէք ,
էմնալի չօզ սէօզլէր սէօյլէտի :

Պու սէօզլէրին վերասընտան՝ ազիզ չը-
ուրիսիմէ տիզլէրինի էերէ գօյուպ , « սլ
Տէր Լստուած՝ սէնտէն մատէ քիմսէմ հօզ
տուր , իւմուտում Վէն սին , պէնի տիւնեա
չիւքինտէն խէլաս լիլէ » տէյու ուզուն ուզա-
թիլէ աղաջանք՝ լիլէտի . Օնտա հաղըր պու-
լոնան կոյսլար տախի՝ քէզալիք սուրբ չը-

ռիփսիմէ կիպիաղօթք իտէրէր իտի :

ՕԼ տէմ կէօքտէն կիւրիւթիյէ պիր սէ-
տա իշիթիլտի , քի “ասլա գօրգմայասը-
նըզ , պէն սիզին իլէ պիրլիքտէյիմ” , տէյու-
ՕԼ սէսին ազիմ կիւրիւթիւսինտէն” չօդ
քիմէսնէլէր սէրսէմ եէրէ սէրփիլիպ պի-
հուտ գալտըլար :

Օրթալըզ պու հալիւզրէ իքէն՝ վարտը-
լար Թագաւորու հալի վազըա շու շէքիւ-
տիր տէյի նազլ եթտիլէր : Վէ Տրդատ
չիւնքի տույտու՝ քի օլ ազիզին կամքը քէն-
տինէ եաշըն տէյիլտիր , դայէթիյէ զազէ-
պէ կէլիպ , էմիր պույուրար , քի “նիչէ քի
քէնտի տէվլէթինի Թանրմատը , վարըն սա-
չընտան ԹուԹուճ տա՝ չէքէրէք վէ սիւ-
րիւքլէյէրէք պուրայա կէթիրին” .

Տէրհալ Թագաւորուն էմիրի իւզրէ իճ-
րասընտա պուլունարագ , երանելի Հռիփ-
սիմէյի եիւզի իւսթիւնէ չէքէրէք չէքիշտի-
լէրէք Թագաւորուն սէրայընա կէթիրիպ ,
պիր օտայա հափս եթտիլէր :

Մէրսումէ եինէ աղօթքա տուրուպ , չօդ
աղաչանք իյլէտի . Վէ տահա աղօթքտա ի-
քէն՝ Թագաւոր կէլտի իչէրի կիրտի , վէ
սուրը Հռիփսիմէ իլէ ելլէշտիքտէ , Հազգ

Թեալանքն քերէմիլէ՝ եհտի սաաթ մըգ-
տարը օլ նէվճիւվան կոյս՝ Թագաւոր իլէ
էլէշիպ՝ օլ Կահրաման Տրդատը պիր Թագ-
րիպ քիւշիւք չօճուք միսալի եհրէ չարիտը:

() Լքի Բուսթիւթան սէմթինէտէք գուվ-
վէթի նամ վէրմիշիտի, պուրաճըգտա՝
հիքմէթի Խիւտա՝ պիր զայրֆ գըգա գուվ-
վէթի եհթիշէմէյիպ մաղլուպ օլտուղընտան,
էօվէսինտէն նէ իտէճէյինի պիլմէղիտի .
Տէֆա էմը իլէտի Գայիանէյի կէթիւսին-
լէր, քի բէնտի չըրաղընա էօյիւտ վէ նա-
սիհաթ վէրսին Թագաւորա գարշը տուր-
տուղը իջին :

Երանելի Գայիանէ եանընա կէլտիքուէ
շու միսիլի նասիհաթ իթմէյէ պաշատը .
«պէնիմսէվկիւլի վէ կէօղիւվին նուրու գը-
ղմ շուփսիմէ, տիւնեանըն Փանի փառ-
քընա ալտանմայասըն, վէ էօլմէքուէն տա-
լիի ասլա գօրգմայասըն . . . » տէյի պաղը
սէօղլէր իլէ չօգ նասիհաթ իլէտի :

Վէ օրատա էֆրէնճ լիսանընտան աղնա-
յան պաղը բիմսէլէր պուլունուպ, նասի-
հաթը նէ եիւղուէն օլտուղընը իշիթիպ՝ օլ
սաաթ Թաշըլա աղղընա վուրուպ տիշէրի-
նի տէօքտիւլէր : Վէ հանիէն պագտըլար՝ բի

ասլա վաղի՜քէ Էտինմէյիպ երնէ օլ միսիւլ-
լինասիհաթլար իտէյօր , սաչընտան թու-
թուպ վուրարագ տէօյէլէք տըշարը չէք-
տիլէր :

Վէ Թագաւոր թէքրար սուրբ Հաիփսի,
մէնին հանընա վարըպ' իւչ սառթ գատար
սաւաշտըգտան սօղըա , Ելլահըն լութֆու-
ինայէթիլէ երնէ գուվվէթլէնիպ , Թագա-
ւորու թէքրար եէրէ չարփարագ , քէնտի-
սի տախի սէրայտան տըշարը չըգըպ ֆի-
րար էթտի , քի հիւչպիր քիմսէ գարշը սու-
րամագ օլտու :

Վէ վարըպ եօլտաշարընա' Ելլահըն
գուվվէթիլէ օլ գահրաման թագաւորը եէն-
տիմ տէյու միւթտէ իլլէտի : Վէ շաղ օլա-
րագ տէտի , « սյու կիւն պէնիմ տիւյիւնիւ
միւն կիւնիւ տիր' շաղ օլուն ճիւմլէնիզ ,
գըզըլ գանլար իլէ տօնաթըպ' պէնի կէլին
իլլէյինիզ » :

Վէ տահա պաղը սէօղէր սէօյլէտիքտէն
սօղըա , պիր եիւքսէք եէրէ չըգըպ աղօթքա
տուրտու , վէ եիւզիւնի եէրէ պիւրէրէք
կիճէ վաղթինտէ աղօթքտա իքէն' խասաս-
լար եէթիշեպ' էլլէրինի արտընա պաղ-
լայըոյ' չիտիլինի չըգար , վէ հիւչ գարշը

դամայարագ չըզարտրողնտա բէստիւէր :

Վէ օնտան սողրա էսքիճէ շալընը պէլն տէն չըզարրալ՝ եհրէ տէօրթ գազըզ չաղ տըլար . վէ էլէրինի ալաղլարընը օլ գաղըզլարա պաղլայըպ կերտիւէր . վէ պիւր մօմ աթէշի իլէ պիւթիւն թէնինի հազըպ՝ բէսլապ էթտիւէր . Օնտան սողրա՝ գուճաղընա իիի թաշար պրաղըպ , պաղըրսագլարընը տըշարը տէօքտիւէր . վէ Ալահըն հիքմէթիւ ինայէթիլէ տահա սաղիւքէն՝ իքի կէօղէրինի օյտուլար : Վէ օնտան սողրա տախի հէր քիմ փատիշահըն էմրինէ գարշը կէլէճէք օլուր իսէ՝ պուռնուն կիպի օլուր տէյէր էք , միւպարէք թէնինի փարէ փարչէ էթտիւէր :

Օլ երանելի կսյսուն ազիզ հօլտաշարըն տան օթուղ իքի նուֆուս օրատա պուլու նուպ , սուրք կոյսուն փարէ փարչա օլան ազիզ թէնինի տէֆն իթմէյէ միւրատ էթտիքլըրինտէ , քեաֆֆէսինի գըլըճտան կէչիրտիւէր . վէ օլ ազիզլէր տախի՝ ճանլարընը թէսլիմ իլէտիքլըրինտէ շէյլէ տէտիւէր : « Աէվտիք սէնի հա Բապպի , քի իշիթէսին նիյաղըմըզ : Աիւքիւրլէր օլուռն՝ սանա : քի պիզի պու կիւնէ լայըգ

խլէտին, . վէ տախի պունուն կիպի սէօղ
լէրլէ միւպարէք ճանլարընը Մ. Լահա Թէս
լիմ էթտիլէր :

Մէրսում աղիզլէրտէն պիրինին խասթա
օլտուղը հասէպիլէ, եօլտաշլարըլէ կէլէ
մէյիպ՝ օլհնճանըն իչինտէ եաթմըշլուր ,
վէ օնու տա օրաճըգտա Թէլէֆ էթտիլէր ,
քի օլտախի համտիւ սէնա իլէյիպ , “գո
հութիւն սոնա էֆէնտիմ, քի պէնի տէ
եօլտաշլարըմտան այըրմայըպ, լուծֆինէ
լայըգ իլէտին” տէյէրէք՝ ըուհունը Թէս
լիմ իլէտի :

Վէ իրթէսի կիւն՝ սուրբ Գայիանէյի
տախի իքի աղիգ եօլտաշը իլէ՝ տէօրտէր
գաղըղա պաղլայըպ, Թօփուգլարընտան գա
մըշ գօյուպ իւֆիւրտիւլէր . վէ էօյլէճէ
գուգու կիպի շիշիւտիքտէն սօղըա՝ տէրիլէ
բինի այազլարընտան կէօյսիւնէտէք Թու
լում չըգարտըլար :

Վէ օնտան սօղըա՝ չիւնքի աղիգ Գայիա
նէ սուրբ Հուփսիմէյէ նասիհաթ էթմիշ
լուր, օնուն իչիւն՝ տիլլէրինի էքսէլէրին
տէն չէքտիլէր : Վէ տահա հիքմէթի Պա
րի՝ ճանլարը Թէնտէ իքէն , պաշլարընը
քէստիլէր :

Վէ սուրբ Գայիանէ պու չարչարանք
լար իջնոտէ Նլլահա շիւքը իտիւպ, տուա
վէ նիյադ իլէտի . վէ էօյլէ ճէ ազեզ ճան
լարընը թէսլիմ էթտիլէր :

Վէ իրթէսի կիւն՝ ազեզ Հռիփսիմէնին
վէ սուրբ Գայիանէնին վէ օլ պիր ազեզ կոյս
լարըն միւպարէք թէնլէրինի՝ պիր հապան
հէրէ չէքիւպ, գուրտլար էօնիւնէ ալթուր
լար . վէ Նլլահըն հիքմէթիլէ պիր հայ
վան եանլարընա վարամայըպ, օլ սուրբ
մարմնէր՝ կիւլլէր սիւմպիւլլէր կիպի օ
րաճըգտա գալորլար :

Տըդասըն Գօմո-ղ շէ+լէնէ Բահմիլ օլմառ Գրը :

 ՈՒ իշլէրոտէն սօղըա, Տըդաս ա
զեզ Հռիփսիմէնին պիմէնէնտ հէսնալըը
նը խայալնէ կէթիրտիքճէ, քէնտի քէն
տինէ մէրադլանըպ, « օհ, վահ » իտիւպ
կիւնպէկիւն փէրիշան օլտու : Վէ ալթը
կիւն մըգտարը պու հալիւղդէ օլուպ, օն
տան սօղըա՝ սէվոասընը պիր ապ տաղըթ
մագ իջիւն՝ « ալթէտարիքի կէօրիւլիւն »
տէտի :

ւէ ամթընա պինիպ ավա կիթէրքէն՝ զա-
 ֆիլէն արեպէսինտէն աշաղը տիւշիւպ, լւ-
 լահըն զաղէպիլէ օլ սաաթ տօմուզ օլուպ,
 դամըլըղա տօղըու սէյիրթմէյէ պաշլատը:
 ւէ պիւթիւն թէվապիսի տիւանէ օլարուգ,
 էթտիբէրինի պիւմէզէր իտի: Պու հալ
 իւզդէ քէն՝ պիր զէ մանտէն սօղրա Տրդա-
 տըն Խոսրովիզուխտ դըզ դարընտաշընըն
 տիւշիւնտէ հրեշտակ Լստուծոյ պիր քիմսէ
 կիպի կէօրիւնիւպ, «Թա քի Լրտաշատ գու-
 յուսունա գօլ վէ այազլարը պաղըլ ամթըլ-
 մըշ օլան Դրիգորը կէթիրթմէյինճէ՝ սիզն
 տէրտինիզէ տէրման պուլամայաճագսընըզ»
 ճէվապը էթտի:

ւէ սապահ օլտուգտա, Խոսրովիզուխտ՝
 իշխանլարը պաշընա պիրիթթիրիպ, օլ կի-
 ճէ տիւշիւնտէ իշթտիլինի նագլ խլէտիբ-
 տէ, քեաֆէսի կիւլիւմիւյէրէբ իսթիհ-
 զա էթտիլէր. վէ «Սահիհէն տիւանէ օլ-
 մուշտուն, զիրա օն իւջ սէնէտէն պէրու օլ
 երլանլար մէքեանը օլան պիր մահալտէ
 Դրիգոր գալմամըշ օլտրգտան գաթինազար՝
 քէմիբէրինին տախի պուլունմասընա շիւպ-
 հէմիզ վար տըր . . . » տէտիբէրինտէ,
 Խոսրովիզուխտ հէճիլ գալըպ, արթըզ ա-

զըզ աչամաղ օլտու :

Օնտան սօղլա , օլ հրեշտակ Եստուծոյ
իւշտօրթ բերրէ տաճա կէօրիւնիւպ՝ եինէ
օլ ձէվապը սէօլէտի . Խոսրովիդուխտ՝ եինէ
պէնի մէզադ իտէրլէր տէյի՝ ութանտըղըն
տան բիմսէյէ պիր շէյ սէօլէմէտի :

Պիր կիճէ տաճա կէօրիւնիւպ՝ « էյեր-
չի պու տէտիլիմի խալգա սէօլէյիպ վէ
իճրասընտա պուլունմաղ իսէն՝ պիլմիշ օլ
բի թիւրլիւ պէլալարա տիւչար օլաճազ-
սըն » տէյու անտ էթտի : Օլ տանաչարէ
գալըպ՝ թէբրարէն ութանարադ նազլ իյ-
լէտի : Վէ իշխանլար իշիթտիբտէ՝ « պուն-
տա պիր հիբմէթ օլմադ կէրէբ » տէտիլէր :
Վէ օլ սաաթ Օտա աուլը իշխանը իրսալ
էթտիլէր , բի վարըպ Երտաշատտա օլան
ազիզ Գրիգորու էյերչի սաղ իսէ՝ չըգարըպ
կէթիւսին .

Ա--ւէ Գրիգորը Խորէրապտան
լեգարարէլարը Գրէ :

Ա. Ե վարըպ Երտաշատ շէհրինէ
կիրտիբտէ , շէհրլիսի սու հալէ ալեհաճ

օլուպ, օնլար տա կիւլիւշիւպ մեզագ էթ-
տիւլը. վէ պիր չօգ խալգ՝ « պագալում պու-
նէ հալտըր» տէյերէք պիրլիքտէ կիթտի-
լը : Գուլունուն աղղընա վարտըղլարըն-
տա՝ ուղուն պիր իփ աշաղը սարգըթտըլար .
վէ օլ կիթէն իշխան, « Ո՛վ Գրիգոր, սաղ-
մը ուն » տէյի սիւալ իյլէտիքտէ՝ սուրբ
Գրիգոր ճէվապ վերտի, աորլան իփին ու-
ճունու թութուպ սարսարագ . « Ալահըն
լութֆու քերէմիլէ սաղլում » :

() Լ տէմ ճիւմլէսի մաթ օլուպ՝ « պու-
նէ շէքիւ հիքմէթ տիր » տէյի պիրիպիրի-
նին երիզիւնէ պագարագ շաշտըլար :

Իշխան նիտա իյլէտի, « եւ ազիզ Գրի-
գոր, իփին ուճունու թութ՝ քի սէնի եօգա-
լը չէքէլում, զերա սէնին Ալահըն՝ սէնի
պուրատան չըգարմաղա՝ պիզէ թէնպիհ իյ-
լէտի » :

() Լ տէմ երանելի Գրիգոր՝ իփին ուճու-
նը թութուպ եօգարը չըգտը, վէ ազիզին
թէնի՝ երլանլարըն զէհիլը զօգուսընտան
հարալանմըշ օլտուղընտան, ազիզ թէնինի
հուլուպ, վէ եէնի հսվապլար կ'յտիրիպ,
մէմունիյէթլէ ալըպ շէհ իրէ կէթիրտիլը :
Սուրբ Գրիգոր շէհրէ տախիւ օլտուգտա :

պագտը՝ քի Թաշաւոր վէ Թէվապիսի վէ
 շէհիր խալդը՝ վէ ԼՏասը Զիւմէսի տիվա-
 նէ օլուա՝ վահճի կիպի էթտիբէլէրնի պիւ-
 մեզլէր խոի .

Օ Լ տէմ ազիղ տիգլէրնի եէրէ գոյուպ՝
 ազլայարագ ազոթք էլլէտի . վէ օլ սաաթ
 ճիւմէսինին ազլը պաշընա կէլպ , վէ
 քեաֆէսի չըլջըպլագ օլտուգլարընտան ,
 պիրպիրինտէն ութանըպ էսվապլարընը
 կիյմէյէ պաշատըլար , վէ սուրբ Գրիգոր-
 րուն այաղընա տիւշեւպ «մեղայ» տէ-
 տիլէր :

Երանելի Գրիգորիոս պունլարը այաղա
 տուրտուրուպ՝ «նէ՛ խտէրսինիզ . պէն տէ
 սիգին կիպի ինսան ըմ» տէտի : «Սիգէ Լա-
 զըմ օլան պու՝ քի սիգի եարատան Ելլահը
 Թանըյըպ , օնա սէճտէ խտէսինիզ . . » :
 Վէ պու շէքիլ պիր դաշտահա նասիհէթ-
 լէր էթտիբտէն սողըա՝ սօրտու սուրբ Գը-
 րիգոր՝ քի «Քրիստոս էֆէնտիմիգին ազիզ
 նահատակլարընըն միւպարէք Թէնլէրնի
 նէրէյէ գոյտունուզ» . Ղէվապ վէրիպ
 տէտիլէր , «էֆէնտիմ , նասըլ նահատակ-
 լարը սօրարսըն» :

Տէտի սուրբ Գրիգոր , «օնլար քի ԵԼ-

լահնն եօլունա շէհտ օլուպ՝ սիզին էլննիզ-
լէ եօլմիւշէրտիր : Վէ չիւնքի տույտու-
լար՝ քի սուրբ Հռիփսիմեանց կուսանայ
իչին սէօյլէյօր , տէրհալ վարըպ եէրինի
կէօսթէրտիլէր :

Երանելի կոյսլարն ազիզ Թէնլէրինի
աթուրգլարը կիւնտէն՝ սուրբ Գրիգորուն
կէլմէսինէտէք տօգուզ կիւն օլմուշ ըտը .
վէ օլ տօգուզ կիւն զարֆընտա ասլա պիր
ճանավար եախօտ պիր գուշ հանլարնա
վարմատըգտան մատէ , միւպարէք Թէնլէ-
րի տախի դօգմամըշ ըտը :

Օլ տէմ վարտըլար Թիւրլիւ լիպասլար
կէթիրտիլէր՝ քի բէֆին էթսինլէր : Սուրբ
Գրիգոր ճէվապ էթտի՝ « շիտիլէք սիզին
գումաշլարնըզ պու ազիզլէրին Թինինէ
բէֆին օլմայա լայըզ տէյիլտիր . լաքին
կիւն օլա քի լայըզ օլունլար » :

Օնտան սօղա՝ հէր պիրինի բէնտիլէրին
էսկիճէ շալընըն իչինէ Կլըպ՝ օլ սաքին օլ-
տուգլարը հնճանըն իչինէ կէօթիւրիւպ պիր
շէհտէ լազըմ օլան մէվթիլէրէսմինի իճրա
իլէյիպ՝ տէֆն իլէտի : Վէնտիսի օլ կիճէ
օրատա սապահատէք աղօթք վէ աղաչանք
իլէտի՝ քի « հէր Լ. ստուաճ՝ սէն պու միւլ-

լէթէ ֆիրասէթ վէր, քի խորագ իտիւպ
սէնին ազիզտէն ապիզ օլտուղընը ֆարգ էթ
սինլէր ” :

Վէ սասլահ օլտուղտա Թագաւոր վէ իշ-
խանլար վէ խալգտան պիր չօգ քիմսէլէր
կէլիպ սուրք Վրիգորուն՝ վէ օլ ազիզ կոյս
նահատակլարըն էօնիւնէ տիւշիւպ՝ աղլայա-
րագ մեղայ տէրլէր իտի :

Սուրք Վրիգոր ճէվապ էթտի՝ « էյեր-
ջի սուչընըզ աֆվ օլմագ, վէ տէրտլէրի-
նիզէ տէրման սուլմագ իսթէրսէնիզ, սիզի
հօգտան վար իտէն Վլահա իման էտին,
վէ հիքմէթինէ ալեհահ օլուն : Նիճէ քի ա-
ղիզ շուփսիմէնին՝ Վլահըն գուվկէթիյլէ
էթտիյի մէրտլիյի կէօղիւնիւղէ կէօրտիւ-
նիւզ . վէ սլանա օլան սիյասէթ տախի՝ Թա-
րիֆէ հաճէթ գալմայրպ ճիւմլէնիզ պի-
լըրսինիզ, քի օլ գատար իսքէնճէլէրտէն
սօղըա՝ օն իւչ երլ մըգտարը օլ գարանլըզ
գուլուտէ վէ ազղըն երլանլար իչինտէ աս-
լա խէվֆ իթմէյերէք սաղու սալիմ գալ-
մամ, Վլահըմըն հիքմէթի տէյիլ մի տիր :

Իմտի պունլարը ֆիքր իտիւպ Թանըյըն
օլ Վլահը, քի սիզի գարանլըգտան այտըն-
լըղա չըգարմայա գատըր տըր : Վէ էթտի-

յինիզ Եօլսըզլըղա փիւշման օլուն՝ քի Եւ-
լահըն լուծֆու քերէմինէ լալըզ օլաւը-
նըզ Խտէյու : Վէ տահա պունուն կիպի
չօղ նասիհաթլէր վէրտիքտէն սօղրա՝ պաշ-
լաուր Եւլահըն միւֆրէտ օլտուղընը , վէ
անըն աղըլ վէ սըրր էր մէյէն հիքմէթինի ,
տիւնեանըն էվվէլինտէն ախըրընատէք վու-
զուա կէլմիշէրի վէ կէլէճէքլէրի , վէ
մարգարէլէրին կէլիպ՝ Քրիստոսուն տիւն-
եայէ կէլէճէյինտէն խապէր վէրտիքլէրի-
նի , վէ Քրիստոսուն կէլիպ չարչարանք չէ-
քերէք , պիզի դժոխքտան գուրթարմասընը
նազլ իյլէտի :

Թէմամ ալթմըշ ալթըր կիւն կիճէլէրի
աղօթք իտիւպ՝ կիւնտիւզլէրի քարող վէ-
րիւր իտի :

Ա--րբ. Իջիւթին իլէ-ն կէօրի-լէն պէ-իլէ
նազլ օլա-նա-ր :

ԱԼԹԱՐԵՄ ալթըր կիւն թէմամընտա սուրբ
Գրիգոր քէլամէ աղազ իտիւպ , « տիյնէյի-
նիդ՝ սիզէ Եւլահըն պիւր հիքմէթինի տա-

հա նազլ խոչյիմ: Պու կիճէնին եարը,
սընտա՝ սիզէր ույգուտա իբէն՝ վէ պէն տէ՝
Լ.լասըն սիզէ էթտիյի բէրէմէրի, վէ օլ
ազիզ կոյսլարըն փաւքընը Ֆիքր խոհրբէն,
Ֆիլ հալ պիր աղիմ կիւրիւթիլէ կէօթ
եիւզիւ աչըլոր. վէ նուրչէհրէ պիր ասէմ,
Գրիգորիէ, տէյու սէպէտի. վէ պէն օլ
տէմ գօրգուստան եէրէ գափանտում:

» Թիէքրար սէպէտի՝ քի հօգարը պապ՝
վէ Լ.լասըն հիբմէթինի սանա կէօսթէրէ-
յիմ: Վէ հօգարը պաղտըղըմտա, կէօթ-
տէննուր սաչըլըպ՝ եէր եիւզիւնէ եայըլոր,
վէ օլ նուր իլէ պիրլեթտէ հաղ կիւնիւնտէ-
քի կիւնէշիչինտէ կէօրիւնէն թօղար կիպի՝
հէսապսըզ հրէշտակլար եէրէ էնտիլէր: Վէ
օլ հրէշտակլարըն արտընճա պիր հիյպէթ-
լէ քիմսէ էնտի, վէ էլինտէ տէ ալթուն թօ-
փուզ վար ըտը: Օլալթուն թօփուզը եէր
եիւզիւնէ վուրտըգտա՝ զէմինտէն պիր ա-
զիմ կիւրիւթիլ չըզըպ, եէր եիւզի օլա կի-
պի տիւմ տիւղ օլտու:

» Պու մապէյնտէ, չըզըզտան չըզմըշ
կիպի պէօյիւք պիր ալթուն տիրէք գօնուլ-
տու, վէ իւզէրինէ աթէշտէն հափըլմըշ
կիպի պիր տիրէք տիքիլտի, վէ ծնուն իւ-

զէրինէ նուրտան պիտ խաչ գօնուլտու :

” Սանիէն իւջ տիրէք տաճա , պի-
րի սուրբ Վայիանէնին՝ իբի հօլտաշըյլա
նաճատակ օլտուղը եէրտէ , վէ պիրի սուրբ
Հուփսիմէնին նաճատակ օլտուղը եէրտէ ,
վէ տիկէրի հնձանտա նաճատակ օլտանըն
իւղէրինէ գօնուլտու . վէ պունլարըն տա
իւղէրինտէ պիրէր տիրէք , վէ պաշարըն-
տա խաչ վար ըտը :

” Պ ու տիրէք իւրտէն պիրպիրինէ քէմէր-
լէր աթըլարագ , վէ իւթլէրինէ օլ շէրի խո-
րանլար դուրուլտու՝ քի կէօրէնլէր հէյրան
օլուր ըտը : Խորտնլար իչինտէ՝ պիւթիւն
օլ ազիզ կոյսլար սիֆաթիւնուր՝ պէյազ
լիպասլարլա շազ օլուրլար ըտը :

” Պէն պունլարը կէօրիւպ թա՛ճիւպլէ-
նիրքէն՝ օլ էվվէլլէի կէօրտիւյիւմ լուսատե-
սիլատէմ սէս էթտի՝ – Վրի՛գոր՝ պու կէօր-
տիւքլէրինին ըսամլէրինի էյիճէ Ֆիքրինէ
սազլա , զիրա օլ էվվէլլէի կէօրտիւյիւն տի-
րէք եէրի՝ կաթուղիկէ Լկեղեցի օլաճագ
տըր . վէ օլ իւջ տիրէք եէրլէրի տէ՛ ա-
զիզ կոյսլարըն նաճատակ օլտուղը եէրլէր
տիր քի կէօրտիւն – տէյու :

Առ-բէ Լեւիաթանն վէ առ-բէ Այալարն
վայարանլարնն ետէրմառ Կրք :

ՍՈՒՐԲ Գրիգորիոս պաւ տեսիլքի թէ
մամ նազլ իլէտիքտէն սողըա , տէտի .
« շինտիքի հալտէ պիղլէրէ էն էլզէմ օլան
պու շէհտլէրին նահալէրինի իպնա ի-
տիւպ շէնէնտիրմէք տիր . զիրա խայալում
թէհի օլմատրղընտան , միւճէրրէտ օլճէ-
վապա միւթիւ օլուպ իճրասընտա պուլուն-
մագ վաճիպ տիր » տէտիքտէ , տէրհալ
թէտարիքեաթը լազըմէնէ ղայրէթիւ տէ-
վամ օլունմայա պաշլանըտը :

Վէ սուրբ Գրիգոր չըրփը էլինտէ , կէօր-
տիւյի բէսմէ կէօրէ միւմարլըգ իտէր իտի :
Վէ օրատա հազըր օլանլարտան քեաֆէսի
հէքճիհէթ չալըշմագտէ իբէն՝ Տրդատ կէ-
լիպ սուրբ Գրիգորուն այաղընա զափա-
նըպ . « ո՛վ սուրբ Գրիգոր՝ հիմմէթ իտիւպ
պարի շու էլիմէ այաղըմա պիր չարէ իլէ ,
քի պէն տէ պու սուրբլարըն խըզմէթինտէն
մահրում զալմայում , տէտի : Օհրա սուրբ
Գրիգորուն Խորվիրապտան չըզըպ կէլտի-

յի , վէ օնլար իչինն աղօթք էթտիյի կիւնն
տէն պէրի՝ Տրդատուն ագլը , սէօզի , ինսան
ճասընա օլմուշըտը , լաքին տուհա շէքը
տէյիշիմէմիշիտի . հանի՝ տիշի , գուլաղը ,
այաղը , թիւիւ վէ սայըր թէրաֆլարը տօ
մուղ կիպի իտի :

Օլտէմ սուրբ Գրիգոր սէճտէ գըլըպ
Ելլահա նիյազ էթտիքտէ , Տրդատուն էլ
այաղը սաղալըպ՝ էվվէլէի հիւեհթէ կէԼ
տի : Վէ սուրբ Գրիգոր պուլուրտու Տըր
դատա , քի օլսուրբ մարմինէրին գօնուլա
ճագ եհրէրինի գաղըյըպ՝ Թօփրաղընը
արշարը վիրէ :

Տրդատ Թէքրար րիճա իյլտի՝ էհլինէ
վէ գըզգարընտաշընա տա րուխսաթ էթսին
քի խըզմէթէ գարըշընլար : Վէ սուրբ
Գրիգոր իղին պուլուրտըգտա , անլէր տէ
խըզմէթէ պաշատըլլար :

Թազաւոր գաղմա իլէ գազար ըտը , վէ
Թագուհիլէր էթէքլէրի իլէ Թօփրաղը տը
շարը ալըրլար ըտը : Վէ գուրտուգլար պի
նա Թէքմիլ օլտուգտա , կէթիրտի սուրբ
Գրիգոր օլաղիզ մարմինէրի եհրլէ եհրին
ճէ գօյտու :

Օնտան սօղըա պուլուրտու , քի կէլին

օլ հավկեթի կէօրօրկլիւմ տիրէք եհրինի
տէ պինա իտէլիւմ, նիճէ քի սիղէ նազլ
խլէտիւմ, օլ եհր՝ կաթուղիկէ Եկեղեցի օ-
լաճադ տոր, քի ճիւմլէմիղի տէվչիլիճի
տիմէք տիր :

Վէ օրայլ տա պինա իտիւս՝ ատընը
Լճմիածին տէտիլէր . զերա օլ հիւպէթլի
քիմսէ՝ քի կէօրտէն եհրէ հնտի, վէ էլն-
տէ ալթուն թօփուղը վար ըտը, Միածին
որդի Ըստուծոյ քէնտիսի իտի, ծնուն իչին
Լճմիածին տէնիլտի . եանի Միածինին հն-
տիլի եհր տիմէք տիր :

Վէ օլ սուրբ Լճմիածին եկեղեցիսինտէ
հէփսի ճէմ օլմուշիքէն՝ սուրբ Գրգոր պու-
յուրտու, քի ճիւմլէնիղ տիղնիպի եհրէ
զօյուս՝ Ըլահա նիյազ խլէյին, քի սիղէ
աղլիւ Ֆիրասէթ իհսան պույուրսուն : Վէ
սուրբ Գրիգու անլէր իլէ պիլիբտէ աղօթք
աղաչանք իտէրքէն, թազաւորը զաֆիլէն
պիլ թիթրէմէք ալլա, իւթիւնտէն տէրի-
սի սըյրըլլա տիւշէրէք, ինսան սիֆաթը-
նա տէյիշիլտի, քի հավկեթի հիլէթտէն
տահա կիւզէլ, տահա հէսնա օլուս, հէր
վէչէլէ փազլանտը :

Վէ սայլըրլարը տա քիմի ույուզ, քիմի

չարիւրդ վէ բիմի Թիւրլիւպէթիւրլիւ մա-
լազարա կիրիֆթար օլմուշարբէն, Բ.Լ.
լահըն բէրէմ գափուսը աչըլըպ՝ Ճիւմլէսի
օլ տէմ սաղալուրլար :

Օլ ահմէնէ լատէլէրոէ սէվննճ վէ շաղ-
լըգուա օլտուզլարը տիլիլէ Թապիր օլմն-
մասը միւմքին օլուր մէվատտէն օլմայըպ ,
բէնտիլէրին ~~սափուսը~~ տէյի Թափընտըզլարը
կոււքլարըն ~~լադուսը~~ օլտուզլարընը պիլ
խորազ , եհնիտէն տիւնհայէ կէլմիշ կիպի
օլտուլար :

Վէ Թագաւոր՝ ասբէրի վէ սուրբ՝ Գրիգոր
իլէ՝ հէր նէրէտէ կոււք վար իսէ վարըպ
զըլար տէօբէր իտի , վէ եհրլէրինի տախի
եըզար հազար ըտը :

Հա՛նի օլ տիշէհլի շէքլննտէ օլան Բ.նա-
հիտ տէտիլքլէրի նամտար կոււք , բի պիւ-
թիւն Հայոց մէմլէբէթի էհալիսի էօնիւն-
տէ սէճտէ զըլարլար ըտը. Տրդատըն էլ-
ճաղաղընտան էօյլէ պիր Թօփուզ եհտի , բի
Թուզ կիպի տաղըլըպ եհրիլէ եհքսան օլտու :

Վէ հէր վարտըզլարը մահալտէ՝ սուրբ
Գրիգոր , եկեղեցի եհրլէրի Թէնախպ կէօ-
րէրէք՝ նիշան իտիւպ տէր իտի . « շիմտի-
լիք պու մէքլուհ կոււքլարը պըրաղըպ Բ.Լ.

լահըն միւֆրէտ օլտուղընը պիլին, թա քի
 Լ. լահսիղէ քէնտի լայըգ կէօրտիւյիւ գուլ-
 լարընտան քահանայապետ վիրէ, քի ճիւմ-
 լէնիզ մկրտել օլունարագ քրիստոնեայ օլս-
 տընըզ. վէ օլ արժանաւոր քահանայապետ
 պու նիշան էթտ'յիմ եէրլէրտէ սուրբ Սե-
 ղան օծել իտիւպ' սիզի օրհնեալ հաղորդու-
 թիւնա արժանի իյլէյէ ։

Երանելի սուրբ Գրիգորոսն՝ Հայոց հայ-
 րապետ օլմասը որք ։

Օ՛վ կիւնլէրտէ Տրդատ Թագաւոր
 վէ իշխանլարը՝ սուրբ Գրիգորոսն էօնիւնէ
 կէլիպ՝ « ո՛վ հոգեւոր հայր՝ չիւնքի պիղէ
 Քահանայապետ լաղըմ տըր, սէնտէն մատէ
 քիմ օլաճագ տըր » տէտիլէր ։

Սուրբ Գրիգոր ճէվապ վէրտի . « հա-
 շա պէն օլ աստիճանա լայըգ տէյիլիմ, զերա
 Քահանայապետական աստիճան աղըր պիւր
 իըզմէթ օլուպ, պէն Լ. լահըն հուղըրըն-
 տէ՝ պու գատար իալզ Թէլոսֆրնտան ճէ-

վապ վերմէյէ գաւորը տէյիլիմ, տէյի ըս-
ղի օլմաւոր :

Վէ Թագաւորուն տիւշիւնտէ հրեշտակ
կէօրիւնիւպ, « սիգէ աւաջնորդ՝ Գրիգոր
ճայիլ տիր քի օլսուն, տէյի ճէվալ խլէտի:
Վէ պիր գաջ քէրրէ տահա Թագաւոր ը-
ճա խտիւս՝ սուրբ Գրիգոր գայըլ օլմաւորպ-
տա, Թագաւորա կէօրիւնէն տեսիլք՝ Գրի-
գորա տախի կէօրիւնէրէք, « պու ժող-
վուրգա Աւաջնորդ սէն օլաճապ սըն. զիրա
Ալլահ էօյլէ էմր պուլուրտը, » ճէվապը
էթտի :

Սուրբ Գրիգոր տախի Ալլահըն էմրի շէ-
րիֆինէ ըաղի օլուպ, Քահանայապետիյէ
գարար վէրտի :

()նտան սօղըա՝ Թագաւոր էմր էթտի՝ քի
սուրբ Գրիգորը Գայսարիյէյէ կէօնտէրիպ,
սուրբ Ղէւոնդէս Պատրիարքտան աստիճան
ալարապ, Հայոց միլլէթինէ Քահանայա-
պետ օլսուն :

Վէ օն պէշ պէօյիւք պէյլեր աղիմ ասքեր
վէ Թագաւորուն նամէսի վէ աղըր փէշքէշ-
լէրլէ՝ ալտըլար սուրբ Գրիգորու Գայսա-
րիյէ շէհրինէ կիթիպ, աղիմ սալթանաթ-
լէ շէհրէ կիրէրէք, Ղէւոնդէս Պատրի-

տորքն հանընա տախիլ օլտուլար : Վէ նա՝
մէտէ հազըրան մուհապպէթտէն ոտըրա ,
ինչա օլունան շու վէչհ իւզըէ իտի :

« Մալիւմ շէրիֆինիզ տիր , քի միւլէ-
թիմիզին չօգտան պէրու ճան կէօզլէրի գա-
վանըզ օլուպ , ինսուն հափուօր փութլարա՝
ալլահ տէր իտիք : Վէ պու հալ իւզըէ գա-
րանըզ իչինտէ գալըպ դայըպսա իքէն , իզ-
զէթլիլ Գրիգորուն էլ իլէ Լլահըն քէրէմ
կիւնէ շի դաֆիլէն իւզէրիմիզէ կէլիպ՝ պիզ-
տէն օլ իմանարըլըզ դարանըղընը փարալա-
տը , վէ ճան կէօզիւմիւզ տախի աչըլարազ ,
պիզի հօգտան վար իտէն Լլահըն թանըտըզ .
վէ Լլահտան պիզլէրէ տույ օլունտու՝ քի
Լլահընորզ վէ հոգեւոր Հովիւ՝ պու ազիզ
Գրիգոր օլսաձազ տըր տէյու :

» Իմտի պու գուլունուզ տա , օլ պիզլիմ
էհամըզա սէպէպ օլան ազիզի կէօնտէր-
տիք ճանիպի շէրիֆինիպէ՝ քի պիզէ հոգե-
ւոր առաջնորզ իտէսինիզ : Վէ տուանըզ
հիւր-մէթլլէ՝ Լլահ պիզլի քէնտի րահմէ-
թինէ լայըզ կէօրիւպ՝ պու միւպարէք հօ-
լա սալիհանէ ամէլլէր իլէ տայիմա կիթ-
մէք նասիպ իլէյէ » :

Վէ սուրբ Ղեւոնդէս Պատրիարք պու

Նամէյի օգուլուպ, սիւլթիւն հախսկոսլու-
լարընը ճէմ իլլէտի, վէ հէփսինին իղնի ի-
լէ՝ սուրբ Մետարանը սուրբ Գրիգորուն
պաշընա գոյուպ՝ Հայոց իւզէրինէ Վահա-
նայապետ օծելէթտի :

Վէ իղզէթլիւ սուրբ Գրիգորա, վէ կէ-
լէն իշխանլարա րայէթէն՝ սուրբ Կարապե-
տին վէ Մթանաղինէ հայրապետին աղիզ
թէնլէրինի Հայոց մէմլէթէթինէ փէշթէշ
վէրտի : Վէ տահա իբի թանէ նամտար ճըզ-
նաւոր վէրտի՝ քի վարըպ Հայոց մէմլէթէ-
թինտէ ճգնաւորլըզ թարիզինի թալիմ իլ-
լէյէլէր, քի պիրինին ատը Մնոօն, վէ տի-
կէրինին ատը Կրօնիզէս իտի : Վէ տահա
պու եօլու մուհապպէթլէրտէն սօղրա՝ եօ-
լա րէվան օլտուլար :

Վէ իշիթէն էյալէթլէրտէն, իղզէթլիւ
Գրիգորուն միւպարէք տիտարընը կէօրէլիմ
տէյի՝ պիր կիւնլիւք եօլ գատար իլէրու կէ-
լէրլէր իտի : Օհրա օլ աղիզն տուտարլլէ
իասթալար վէ սայըր տէրտլիլէր հազգըն-
տա օլան միւճիւզաթլէր հէր թէրաֆտա
սէյլէնիւր իտի :

Վէ պէյլէ աղիմ իղզէթլէրլէ կիթէրթէն,
պաղը քիմէլէր կէլտիլէր սուրբ Գրիգորա

խապէր վերտիլէր՝ քի « Տարօն սեմթինտէ
Իննակեան տեօտիբէրի եհրտէ՝ քի տօգուզ
չէշմէ տիմէք տիր՝ իքի կուռք գալմըշ վէ չօգ
քիմսէլէր տահա Թափընըյօրլար » տէյու :

Սուրբ Գրիգոր պունու իշիթտիքտէ՝ օլ
սեմթէ րէվան օլտու . վէ տահա վարմաղ
տան էվվէլ՝ կուապաշտ իշխանլար խապէր
տար օլուպ , ճիւմէ պէօյիւքլէրինէ իւ
սլար գըլտըլար , քի « Գարընքի կիւնտէ հէ
փինիզ հազըր օլունուզ . զերա ուրացող
իշխանլարըմը՝ եանի մուրթատ պէյլէրի
մեզ՝ Գրիգոր իւէ պիրլէքտէ կէլպ՝ ճիւմէ
կուռքլարըմըզ փարալայաճագլար տըր » :

Վէ իրթէսի կիւնիւ՝ օնլարըն պիր պէօ
լիյիւնէ րասթ կէլպ՝ ազիմ ճէնկ իյլէտի
լէր : Վէ սուրբ Գրիգորուն տուտսը հիւր
մէթիլէ՝ հաւատացեալ իշխանլար իւթէ
կէլպ , կուապաշտ իշխանլարըն քիմինի Թէ
լէֆ վէ քիմինի գաչըրտըլար :

Վէ օլ կուռքլարըն մահալինէ վարըպ
եաղլաշտըգտա , դեւլէր գափուընը պա
ճասընը գայըպ էթտիլէր , քի իչէրի կեր
մէք իչիւն գազմա վէ քիւլիւնկ իլէ չօգ չա
պալատըլար իսէ տէ , պիր իզ պուլամա տը
լար :

ՕԼ տէմ սուրբ Գրիգոր՝ սուրբ Խաչը էլինէ ալըպ տէտի « Զրեշտակք քո Տէր հալածեոյցեն զնոսս » : Տիմէք տիր քի , « Եւ Բապայի՝ Սէնին մէլէքէրին զայպ էթսինլէր անլէրի , (եանի դեւլէրի) » :

Պոլ ճէվապը տէտիյի կիպի , օլ էլինտէ օրան Խաչտան սիր շիտտէթլի բուզկեար չըզըպ , տէրհալ փութխանէ երզըլըպ հէր իլէ հէքսան օլոու . շէօյլէ քի նէ թաշ գալոր նէ թօփրագ : Վէ Ըլահտան մալիւմ օլունտը , քի սուրբ Ասրապետին վէ սուրբ Լթանագինէնին թէնլէրի պուրայա գօնուլաճագ :

ՕԼ տէմ սուրբ Գրիգոր օրատա միւճէտ տէտէն տաճար եափմայա պաշայըպ թէմամ էթտիքտէ , օլ ազիզլէրին մարմինլէրինի օրաճըգտա իզգէթլէր իլէ տէֆն իլլէյիպ , աղօթք աղաչանք իլլէտի , քի « Տէր Ըստուած՝ պոլ ազիզլէրին շիֆայէթիլլէ՝ պոլ Զայոց մէմլէքէթինի սէն անփորձ սագլա , վէ նիյաղ իտէրիմ՝ քի պոլ Զայոց ազգըն իչինէ հերձուածլըգ կիրմէյէ » :

ՕԼ տէմ կէօքտէն սէտա կէլտի , քի « Նիյաղըն գապուլ օլունտը . հէր նէ աղաչանք էթտին իսէ՝ թէքմիլ ու թէմամ օլուն » :

Վէ օլ սուրբ մարմիններն զօնուտուղը
տաճար օլ տուր՝ քի շինոի Մշու սուրբ կա-
րապետ տէնիլը Վիւրտիստան սէմթինտէ,
վէ հէր սէնէ ուխտաւորլարըմը կիթէր:
Վէ եիրմի կիւն դատար սուրբ Քրիզոր օ-
րալարտա դալարագ, օլ սէմթին խալզընա
վաղ խլէտի:

Վէ օրատան կէջիպ կիթէն Նփրատ րը-
մաղընտա՝ օրանըն խալզընը վէ պիլէսին-
ճէ օլանլարը մկրտել խլէտի, քի օլ մը-
կրրտել օլանլար՝ եիւզ տօգսան պին քիշե-
տէն միւթէճափուզըտը. վէ օրատա Պա-
տարագ խոիւպ, ճիւմլէսինի Վրիստոսուն
մարմին և արիւնըյլէ հաղորդել խլէտի:
Իմոի օլ տէմ օրալըգտա օլան ուրախութիւն
Փիքը իլէ աղնաշըլապիլտիյինտէն, Թարի-
Փէ հաճէթ տէյիլ տիր: Օնտան սօղըա՝ չօգ
նասիհաթլար խլէյիպ օլ էյալէթտէ, սա-
յըր էթլէրէ տարիս վարմայա պաշաւտը:

Վէ Տրդատ Թադաւոր՝ օլ իզգէթիւ հայ-
րապետին՝ Հայոց սինօրունա կելտիյինի
խապէր ալորգտա, ճիւմլէ Թէվապիսիյլէ
պիր դաչ կիւնլիւքէ օլ իլէրի վարըպ, սուրբ
Հայրապետին օծումունը միւպարէքլէյիպ,
ճանու տիրտէն Փէրահ օլտուլար:

Վէ սուրբ Գրիգոր՝ ատեթի իւզդէ պաշ-
լատը եինէ բարողէ լիթմէյէ , քի “ Ը. Ը. Ը.
հըն բէրէ միւ ինայէթինի ունութմայընը .
վէ պույուրտու քի օթուղ կիւն դատար պահ
տուրունուղ , աղօթք աղաչանք խլէյինիզ ,
քի սուրբ մկրտութիւնա լայրգ օլաւընը :

Օթուղ կիւն թէմամընտա , սապահլայն
Սուրատ չայընըն քէնարընա էնտիրտի . օլ
քի Ըստուածաշունչ գիրքտէ Եփրատ տէ-
նիլը . վէ սուրբ միււոնու սույա տէօքիւպ՝
ճիւմէսինի ամենասուրբ Երրորդութիւ-
նուն իսմի շէրիֆինէ մկրտել խլէտի :

Օլ մկրտութիւն արասընտա՝ Ըստուա-
ծութիւն պէօյիւք միւճիւզաթլար խլէտի :
Խազաւոր վէ ճիւմէ թէվապիսի սույա
էնտիքլէրի հալտէ՝ շիտտէթլէ ազան չայըն
սույու տէրհալ կէրի տէօնիւպ տուրուլտը .

Վէ կէօքտէն ազիմնուր էնիպ՝ օլ սույուն
իւզէրինտէ տիրէք կիպի տիրքլտիս վէ տիրէ-
յին պաշընտա պիր լուսեղէն խաչ գօնուլտու՝
քի ճիւմէ խալղ աշիքեարէ կէօրտիւլէր .
վէ օլ գատար այտընլըղը վար ըտը քի՝ կիւ-
նէշօնուն հանընտա պիր գանտիլ կիպի իտի :

Վէ օլ սուրբ միււոն քի սույա սաչըլտը ,
խալզըն էթրաֆընը ալըպ՝ հալգու կիպի

կէդէր իտի : () Լանտէ զուհուր իտէն սէ-
վինճիկի սուրաճըգտա թապիր իտէմէյիզ :
Սուտան տըշարը չըգտըզլարընտա քեռֆէ-
սի սէյազլար կիյտիլէր . վէ էլէբրինէ շէմ-
լէր ալըպ՝ կէօքտէքի երտըզլար թարդը
փարլարլար ըտը : () Լտէմ քիմի աղէյյէ-
րէք , քիմի կիւլիւշէրէք սաֆ սաֆ ալայ օ-
լարագ , հօգարը տօղլու օլէվիլէքի տէտի-
յիմիզ սուրը տաճարա աղմ էթտիլէր :

Վէ սուրը Հայրապետ օլ սուրը տաճար-
տա Պատարագ մատուցանէ Լիտիւպ , ճիւմ-
լէսինի հաղորդէ Լիլէտի . վէ խալդըն մըզ-
տարը եիւզ էլլի պինտէն միւթէճաւուզ
նագլ օլընուր . վէ օլ տէրէճէ շաղլըզ վէ
սէվինճտէ իտիլէր , քի հաթթա եէտէ կիւն
տահա օրատա էյլէնտիլէր :

() Նտան սօղրա՝ օլ Հայոց ազգընա փէշ-
քէշվէրիլէն իքի ազիզ ճգնաւորլարը՝ օլ
սուրը մարմինէրէ խըզմէթքեար ալըգօ-
յուպ , սուրը Գրիգօր՝ Տըղատ թագաւոր
իլէ պիւլիքտէ հէր թարաֆլարը տօլաշա-
րագ սուրը Սեղանլար վէ Վահանալար օ-
ճէլ իտէր իտի :

Վտնքլար՝ անապատլար իպնա իտիւպ ,
ճգնաւորլար չօղալտըլար , վէ ճիւմլէսինի

Նլլահ հօլունա տալէթ իթմէքտէն տուր
 օլմաղ ըտը . (Օ) Լաղիզին նասիհէթ լէրինտէն
 էհալն պէյնինտէ տիրլէք տիւզէնլէք օլտու .
 պօրճուլար վէ հափսլար էզաս օլտուլար .
 հազզսըզ իշէր մէն օլունտը . զալըմլար ,
 խայրնլար , քէնտի պէտխուլարնը թէրք
 էթտիլէր . վէ ճիւմլէսի պիր անա վէ պիր
 պապատան մէվլուտ էթմիշ զարտաշ կիպի
 խտիլէր :

Սուրբ Գրիգոր , հէր թէրափտան չօճու
 ճաղլար տէվշիրիպ՝ դպրատունլար իհտաս ,
 վէ միւտէրրիսլէր թայիին վէ թախսիս իյ
 լէտի : Վէ օլ դպրատունլարտա քիմի Բում
 ճա վէ քիմի Մորիճէ օգուրլար ըտը . զի
 րա օլ զէման Հայճա հաղը օլմատըղը հա
 սէպիլէ , Հայ լիսանը՝ եա Բում հախստ
 Մորի հաղըսըլա հաղըպ օգուրլար ըտը .
 վէ պիզիմ Մբբենական հաղըմըղը՝ սուրբ
 Գրիգորուն Հայրապետ օլմաւնտան հիւզ
 օթուղ պիր սէնէ կէչտիքտէն սօղըտ էլու
 նէլ թարգմանիչէրիմիզ Նլլահըն շնորհքը
 իլէ էլէ կէթիրէպիլտիլէր :

Նրանէլ սուրբ Գրիգոր՝ Հազգ թէալա
 հաղէթ լէրինին ինայէթիւ քէրէմիլլէ՝ Հա
 յոց մէմլէքէթինէ նիղամ վէրտիքտէն սօղ

րոյ պապը վազըթ առաջ պաշարնա չըզըպ՝
աշակերտէրէլնէ հապան վէ չէօլ մահաւ-
լէրոտէ իսքեան օլուրլար րոյ , վէ օթլուգ-
լա կէջնիպ , քեաֆէյի Հայոց միլլէթի
իշխն աղօթք իտէր իտի . վէ պաղը տէֆա
տա հնիպ , վանքլարը : անապատլարը կէօզ-
տէն կէջնիպ , քարոպէլ իտէրէք , թէք-
լար տաղ պաշարնա կիթէր իտի :

Վէ Տրդատ Թագաւոր տա՛ էյի ամէլէր-
լէրլէ մուգայեէտ օլուր , հէր թէրաֆա՝ Վ.Լ.
լահըն հմրինտէն տըշարը իշ իթմէյէսի-
նիզ տէյու թէնպիհ վէ նասիհաթնամէլէր
հաղար րոյ . վէ չօղ տէֆա՝ տայիմա հա-
նըմտա տուր տէյի՝ սուրք Գրիգոր Վու-
սաւորիչէ րիճալար իտէր իտի : Վաքին
սուրք Գրիգորիոս՝ խալդտան ղայէթլէր
կէօրիւպ՝ զաֆիլէն քէնտինէ մաղլուրլըզ
կէլմէսին տէյի՝ հապան տաղլարտա կէզէր
իտի :

Վէ Տրդատ Թագաւոր՝ քէնտի թէվապի-
սի վէ ճիւմլէ խալզը իլէ սուրք Գրիգորուն
միւսպարէք ճէմալինէ , վէ ինճուտէ մաղ-
պուլ ճէվահիր ճէվապլարնա ղայէթլէր
հասրէթտէ գալըպ՝ աղիմ գասալէթլէր է-
տէրլէր իտի :

ՕԼ կիւնլէրտէ պաղըլարը կէլտիլէր թա-
ղաւորա խապէր վէրտիլէր, քի երանելի
սուրբ Գրիգորուն Գայսարիյէ շէհրինտէ ի-
քիսալին ճէվլատը օլուպ, պիւրինին խմի վըր-
թանէս, վէ տիկէրինին Արիստակէս տիր:

Վըթանէս պէօյիւք օղլու՝ տիւնեայէ կի-
րէրէք, սօղըս քահանայ օլմուշ. վէ Արիս-
տակէս՝ քիւչիւքլիւքտէն պէրու ճգնաւոր-
ըզ եօլունա թալիպ օլարապ, տաղ պաշլա-
րընտա ծով վէ պահք իլէ կէջերիր իմիշ
տէյու:

Թաղաւոր պունու իշիթտիյի հալտէ՝ ա-
նիտէ պիր մուհապալէթնամէ հոպարապ, ի-
քիսինիտէ ալըպ կէլմէլէրի իչիւն՝ իւչ փա-
ւաւոր իշխանլար կէօնտէրտի:

ՕԼ իշխանլար վարտըզլարընտա, վըր-
թանէսի Գայսարիյէտէ, վէ Արիստակէսի
հինէ Գայսարիյէյէ հաղըն պիր անապատ-
տա պուլտուլար: Վէ նամէյի կէօսթէրիպ
տապէթ էթտիքլէրինտէ, Արիստակէս ա-
նապատտան էնմէք իսթ էմէտի, թաքի ճիւմ-
լէ շէհրիլի ճէմ օլուպ, « տաղտա աղօթք
իթմէտէն իսէ՝ օրայա աղիմէթ իթմէն սանա
Փաղիլէթ տիր, զիրա փէք չօդ քիմսէնին
իսլահ օլմասընա սէպէպ օլուրտունուզ », վէ

պունոնն հմտալի սէօղէր իլէ գանտըրըպ
կէօնտէրտիլէր : Վէ սէլամէթլէ կէլիպթա-
ղաւորուն եանընա տախիլ օլաուգտա , ա-
ղիմ թալթիֆլէ մուհապպէթլէշտիլէր :

Վէ ծնտան սօղըա՝ թագաւոր օլ իքի ա-
զիղէրի ալըպ՝ երանելի սուրբ Գրիգորը
արամայա չըգտըգտա , Երզնէկեան էյա-
լէթինտէ պիր անապատտա պուլտուլար :
Վէ չօղ սէվնէճլէր վէ աղայըչար էթտիթ-
տէն սօղըա՝ թագաւոր նիյազ իյլէտի , « ո՛վ
երանելի սուրբ Հայրապետ , չիւնքի պի-
ղիմ իլէ տուրմայա բաղի օլմաւորն , վէ պու-
տաղարտա սաքին օլմագ միւրատ իյլէտին ,
վէ պիղի կիւլ ճէմալինտէն վէ աղիզ ճէ-
վապլարընտան հասրէթտէ պրագտըն , իմ-
տի ըիճա իտէրիզ՝ քի պարի սէնին պու Ե-
րիստակէս էվլատընը՝ թէրաֆընտան պիղէ
հոգեւոր աւաջնորդ նասպ իտէսին » :

Երանելի սուրբ Գրիգոր՝ թագաւորուն ըի-
ճասընը գապուլ իտիւպ՝ Երիստակէս էվլա-
տընը՝ Հայոց իւզէրինէ քէնտի եէրինէ Ե-
պիսկոպոսապետ ձեռնադրէլ իյլէտի . վէ Ե-
րիստակէս սուրբ հայրապետ իզգէթլիւ փէ-
տէրինէ ույղուն օլուպ՝ պաշատը Եւաջըն
քէլամլարընը ճիւմլէսինէ վաղ իթմէյէ :

Երանելի սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ,
 պաղը վազըթ կեզերէք վազ իտէր իտի, վէ
 պաղը՝ կիթէր անապատլարտա սաքին օլուր
 քոր. վէ վէֆաթընատէք՝ գրող կիւնտէ պիր
 տէֆա աղզընա նիյմէթ գօյմայը քէնտինէ
 ատէթ խլէտի ճիւմէ շէյին գատիրի Ե.Լ.
 լաճ օլուպ, բէնտի սէվկիւլիւ գուլունա նէ
 գուլվէթլէր իհսան իտէր քի ազլիւ սըրր
 էրմէղ :

Տրդատ Թագաւոր տա՝ տայիմա Ե.Լ.Տըն
 օրէնքինտէ օլուպ ճգնաւոր կիպի կէչինիր
 իտի :

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչի վէճառը :

ՔՁԶԵԹԼԻԻ սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ
 Հայոց Հայրապետ՝ պունճա չարչարանք
 տան վէ զահմէթտէն սօղրա՝ նիճէ քի զիքր
 իյլէտիք, ինսան կէօզիւնտէն նիհան օլուպ
 տաղ պաշլարընտա հապան եէրլէրտէ
 հուրտսուղ մէքեանսըղ կէզիպ տայիմա Ե.Լ.
 լաճա աղթթք իտէր իտի :

Պէօյլէ նազլ օլունուր քի, ‘Նիկիոյ ժո-

Լազարոսն ելվելէ նիչէ նիչէ օլուր ըտը՝
 քի տաղտան էնիպ՝ պաղը վանքլարա վարըպ՝
 Ելլահա մագպուլ օլան ամէլէրի Թարիֆի
 տիւս, եինէ տաղա կիթէր իտի: Լաքին
 սուրբ Երիստակէս Հայրապետ՝ սուրբ Լու-
 սաւորիչին քիւչիւք օղու՝՝Նիկոյ ժողովքն
 տան կէլիպ, Նիկիոյ ժողովքն տա եաղըլան
 Հաւատամքը երանելի Լուսաւորիչէ կէօս-
 Թէրիպ, օլ տախի պէյէնիպ՝՝ Իսկ մեք փա-
 ռաւորեսցուք, տէտիք տէն սօղրա՝ սուրբ Ե-
 րիստակէսի քէնտի եէրինէ զօյուպ, վէ
 քէնտի տաղա կիթիպ՝ արթըզ ինսան եիւ-
 զիւ կէօրմէղ օլոու:

Լըզինկեան սէմթինտէ Հայճա Սեպուհ
 լեառն տէնիլէն տաղտա՝ պիր արտըճ ա-
 ղաճը զօվուղընտա՝ աղօթք իտիւպ՝ օրաճըգ-
 տա սաքին օլուր ըմրշ: Վէ պի էմր իլլահ
 միւպարէք վէֆաթը եէթիշտիքտէ՝ քէն-
 տիսինէ մալիւմ օլուպ, օլ աղաճ զօվուղըն-
 տա աղօթքա տուրուպ, քիմսէնին պուլուն-
 մատըղը պիր մահալտէ, այագ իւզէրինտէ
 պուլունտըղը հալտէ, Թարիգի ըուհանի-
 յէթլէ ազիզ ճանընը Ելլահա կիւլ կիպի
 Թէսլիմ իլլիմիշ: Բուհինէ Փաթիհա:

Վէ պիր կիւն՝ պիր գաչ չօպան օրալըգ-

տան կէջերէրքէն , պագտըլար քի մեղքիւր
աղաճըն դօվուղընտա՝ ագ սագալլը , իրի
պօյլու , նուր չէհրէ հիւպէթլի պիր քիմնէ
պառգ իւղըն՝ գաւազան էլինտէ՝ ըուհունը
թէսլիմ իլլէմիշ հմմա , հիւ էօվիլլէ պէյն-
ղէմէզ :

() Լ տէմ չօպանլար՝ « պու նէ՞ շէքիլ շէյ
տիր . աշիքեար տրր քի Նլլահըն մագպուլ
գուլլարընտան պիրի օլմալը տրր , տէյիպ ,
օլ գօվուղըն եիւղիւնէ թաշ տիվար էօրտիլ-
լէր՝ քի հայվան եախօտ ճանավար փէնչէ-
սինտէն հըֆզ օլտուն տէյու :

Խայլու դէման պու հալիւղրէ օրաճըզ-
տա գալտըգտան սօղըս՝ պիր կիւն Գաւնիկ
աւոլը պիր ճգնաւորուն տիւշիւնէ կէլիպ ,
« պէնի կէլ ֆիւլան աղաճըն դօվուղընտան
ջըգար տա մէզարիսթանա տէֆն իլլէ , տէ-
յու ճէվապ իլլէտի :

() Լ տախի վարըպ օրաճըգտա էօյլէ փագ
սէլիմ պուլտու , քի սանըրսըն հէնուգ ըու-
հունը թէսլիմ իլլէմիշ : () Լ տէմ նաւա իխ-
թար իտիւպ , աղիմ սալթանաթլէ կէօթիւ-
րիւպ գապրէ տէֆն էթտիլէր , քի շիմտի
օլ մոհալէ թորթան վանքը տէնիլիլ : Ա է
չօգ միւճիւղաթլար օլուպ՝ խաթթալար ,

քեթթրիւմէր, սարա իլէթինէ կերիթթար
օլանլար, վէ թիւրիւ թիւրիւ մարաղլըլար
շիֆա պուլարադ, Հադդ թիւալա հապրէթ-
լէրինէ տուալէր սունուպ, համսիւ սէնա
խոհրլէր իտի:

Իմոի պիղ տախի եիւզիւմիւզիւ եէ-
րէ սիւրէրէք Ալլահ հապրէթլէրինէ նի-
յաղ իտէլիմ, բի օլ ֆազիլէթիւ սուրբ
Հայրապետին, վէ ալիզ Հուփսիմէ կոյ-
սուն, վէ սուրբ Գայիանէնին, վէ պերա-
պերլէրինտէ օլան կոյս նահատակարըն շի-
ֆայէթիլէ՝ պիզիմ կիւնաս իլէ խասթա-
լանմըշ ճանմըղա շիֆա իլէյէ, եանի՝ էթ-
տիլիմիզ կիւնասլարա թողութիւն վերէ.
վէ հէր նէ կէօնա կիւնասլարա միւպթէլս
օլմուշխէք՝ պիզի օլ կիւնասլարտան իսէ-
լաս իլէյէ:

Վէ եէտի մահայու մեղքլէրտէն, եանի՝
Մաղլուրլուզ, Հասէտլիք, Խըրսանմուզ,
Թիւսպէլիք, Թամաքեարլըզ, չօզ եէմէք
եախօտ իչմէք, զիւսլէթլէ մէշղուլ օլմաղ-
տան պիզի էզատ իլէյէ: Վէ պու սուրբ
հաւատքտա՝ վէ սուրբ Ղուսաւորիչին օրէն-
քինտէ հաստատ սագլայա. ամին:

ՊՈՒՐԱՃԸԳՏԱ սուրբ ի ռաւաւորիչին ա-
զից Պատմութիւնը Եւրաճըն լուծֆու իլէ
միւխթէսարիճէ թէմամ օլտուգտա, լու-
սաւորչի օլան եղալըլարըմա պէնի տէ
պիլըլքտէ ալարագ, մուհապպէթ իւզըէ
պիլը գաւսեօղ իթմէք իճապ իյլէտի:

Պու տուր քի, պիզիմ պու սուրբ հաւատ-
քա կէլմէմիլ իչին՝ սուրբ Գրիգոր լու-
սաւորիչ, Եւրաճըն քերէմիլէ նէ տէրէճէ
չարչարանքլար չէքտի, վէ Եւրաճ պիզի նէ
գատար սէվտի՝ քի պու ազիլ սուրբ հա-
ւատքա արժանի իյլէտի. պունլարը միւ-
պարէք գուլաղընըլէ պու գիրքտէն իշի-
թիպ վուգուֆ օլտունուղ:

Իմտի՝ պազալըմ էլիմիզտէ հաղըր պու-
լունմուշ օլան պու ազիլ հաւատքըն գըլմէ-
թինի նէ գատար պիլիօրուղ: Վրիստաէ-
ֆէնտիմիզին Մուտարանսկան թէնսիհի,
վէ սուրբ Մուքեալլարըն, վէ Հայրապետ-
լէրին գոյտուղլարը օրէնքլէրի, լայըգը
վէճճ իւզըէ գամնըմըլ պիլիօրուղ: վէ

պիլմէյինճէ նա՞սըլ իճրասընտա պուլու-
նապիլիբիդ . վէ իճրասընտա պուլունմա-
տըզճա նա՞սըլ բրիստոնեայ օլմուշ օլու-
րուզ :

Ե՛յ ինտի՛ հօյլէ պիլմէյիզ բրիստոնեա-
լըղըն շարթընը բի գուարէթիմիզէ կէօրէ
աղնայարադ իճրասընտա տա պուլունմայա
գատըր օլալմ : Հիմտի հէիիսի պէրթէրաֆ
օլարադ , պիլ բրիստոնեայ՝ սողըուտան եիւ-
ղիւնէ Խաչ չըդարմասընը պիլմէտիյի հարոհ՝
պէօյիւք տյրպ տէյի՛ւ մի : Օղումազ տէյիւ
բի՝ օղումազ պիլմէմ տէսին , վէ պիլ ինճէ
ալնայըշ տէյիւ բի՝ աղլթհէթիշմէզ տէսին .
գօլայճա պիլ շէյ իքէն , պիլէնի նատիր
պուլունուր :

Սէօյլէյիշնմիզ հալընըզ օղումազ պիլ-
մէյէնլէր հազղընտա տէյիւ . իլա օղումազ
պիլիպ , պիլկիճ օլան տախի պուլունուր՝
բի սողըու Խաչ չըդարմասդ , բի պէօյիւք
էքսիքլիք տիր : Վէ նէ՝ սէպէպտէն սայըր
շէյլէրի պրաղըպ տա պուլնու անտըն տէր-
սէն , ծնուն եչիւն՝ բի բրիստոնէական հա-
ւատքըն թէմէլի պուտուր . էն էվվէլ պու-
նու հօյրէնիպ , սողըա սայըրլարընը հօյ-
րէնմէք Փարզտըր : Սայըր միլէթլէր պի-

զէ տախլ խտէր՝ քի պիր խաչ չըգարմագ
պիլմէղէր տէյու։ Պու լայը՞գ մը տրրի՝ սուրբ
Լուսաւորիչ պունա գայըլ օլմը մա։

Պիր խաչ չըգարմագ պիլմէյէն՝ սայըր-
լարընը նաճըլ պիլէպիլը։ Եա պղնձար
պիղտէն սօրմըլմայաճագ մը։ Էվլէթ սօրու-
լաճագ։ վէ նի՞չին Էյրէնմէտին տէյի տէ-
Քա սիւալ օլունտրդտա, ճէվապընա գա-
տրը օլամայաճագըղ։

Նէտէ՞ն տիր՝ քի ղէնաաթընա լազըմ օ-
լան շէյլէրի, վէ սայըր նէչէ դայրի լա-
զըմ օլանլարը մուգայէէտ օլուպ Էյրէն-
միշտին, վէ հաւատք իչին իղթիզալը օ-
լանլարտան աալա խապէրտար տէյիլին։

Պու Էօլ իւղըէ չօգ սէօլ վար սէյլէնէ-
ճէք իսէ տէ՝ շնմտիլը Էիւղիւմիւղէ խաչ
չըգարմանըն շարթընը սէյլէյիւ, սէօղիւ-
միւղէ գաթ վէրէլիմ։

Խաչ չըգարմանըն շարթը շու տուր, քի
սաղէլիմիղին իւչ փարմաղընը պիր կէթիրէ-
րէք տէօթ Էէրէ կէօթիւրէճէյիլ։ Եանի՞
Լվվէլի՝ աննըմըղըն օրթասը տըր, Յա-
նուն Հօր տէյիւրէք։

Իբինճիսի՝ Էիւրէք իւթիւ կէյսիւմիւղ
տիր, և Որդւոյ տէյիւրէք։

Իւջիւնճիւսիւ սօլ մէմէնին իւսթ թէրա-
ֆը տըր, և շողոյն տէյերէք :

Տէօրտիւնճիսի՝ սաղ մէմէնին իւսթ եա-
նը տըր : Ալլոյ տէյերէք

Այու տէօրթ եէրտէն մատէ՝ սայլը եէրէ
էլ կէօթիւրիւրսէք, չըգարտըղմըլ Խաչ
էյրի օլուր : Այ սյու տէօրթ եէրէ՝ պիրէր
քէրրէ էլ տօգունտուրմալըլըլ : Նիճէ քի
պաղըլար՝ եիւրէք իւսթիւնէ էլ կէօթիւր-
աիւքտէ՝ պիր դաչ տէֆա օրասընա տօգան-
տըլըր :

Այ պաղըլար էլնի եալընըլ իւչ եէրէ
կէօթիւրիւր . պաղըլար տախի՝ Տէմէն պիր
աննընա գօր, պիր տէ գուչաղընա . վէ տա-
հա չօգ թիւրիւպէթիւրիւսի, քի պունըլար
հէփ հօլտուղ օլուպ, տօղըու Խաչ չըգար-
մաղ տէյիլ տիր :

Ըղաճտան, եախօտ սայլը պիր շէյտէն
պիր Խաչ եափտըղըն հալտէ՝ տէօրթ գօ-
լունու նէ՝ կիւզէլ էնտամը ույտուրուրսան,
անտէն էօրնէք ալարազ, եիւզիւնին Խա-
չընը տա օնա ույտուրմազ ֆարղ տէյիլ մե-
տիր :

Այ նիճէ քի օլ Խաչըն գօլու տէօրթ տիր
Խաչ չըգարմազտա տէնիլէն սէօղ տախի

տէօրթ տիր , հէր գօրունտա պիրինի տէյէ-
րէք , նաարլքի իլէրուտէ Թարիֆ իյլէտիք .
վէ պիր շէյէ պաշտօրդըմըգոտ , խաչ չը-
գարըպ , պու տէօրթ սէօղիւ տէրիդ « Յա-
նուն շօր , և Որդւոյ , և շողւոյն , Արբոյ » :

Պիր շէյ օղույուպ Թէմամ էթտիքտէ ,
եինէ տիմէլիլիդ . նիճէքի Սաղմուուն հէր
փառքընտա պէօյլէ տէրիդ . եալընը Յա-
նունը փառքա տէյիշթիրէրէք , քի եինէ
տէօրթ սէօղ օլուր , հանի շու միսիլլի
« փառք շօր , և Որդւոյ , և շողւոյն , Արբ-
բոյ » : Վէ պունուն վէրաւընտան տախի
պու սէօյլէնիր . « Եյժմ , և միշտ , և յա-
ւիտեանս , յաւիտենից , ամէն » :

Խաւնէ հիւսայէն :

Պոհ զիրքին էվվէլենտէ սուրբ Գը-
րիգոր Լուսաւորիչ , նէրէտէ տօղտու վէ
նէրէտէ էհեա օլտու տէյի՝ պիղէ պիլմէք
վաճիպ տիր տէտիք իսէ տէ՝ միւնասիպէթ
ալմատըղընտան Թարիֆ իտէմէտիք :

Ընակ Խոսրովուն հանընտա իքէն՝ ազիդ
Գրիգոր տօղմուշ տըր : Լաքին իհեա օլտու-

ղը, Կեսարիա Թօփրաղընտա տըր, քի Պատմութիւն գիրքէրինտէ՝ Եւաջին Հայք տէնիլը: Ահա՛ քի Բուժար տախի՝ Բրօզօն Բրմէնեան տէրլէր, քի Եւաջին Հայք տիմէք տիր. վէ Հարականտա տախի՝ « Ի Կեսարիա Հայք առաջին » տէյու եազըլը տըր:

Եւտի՛ սուրբ Լուսաւորչիմիղ նէչէ քի օրատա իհեա օլտու, պունտան էօթիւրիւ, Կեսարիայը տէնիլէպիլը: Վէ Կեսարիա Թօփրաղընտան՝ Եւլահ պիղլէրէ իւչպէցիւք քէրէմ էթմիշ տիր:

Եւն էվվէլի պու, քի ծան կէօղլւմիւղի աշան սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ օրատան զուհուր իյլէտի:

Իքինճիսի, սուրբ Յովհաննէս Կարապետին վէ սուրբ Եթանսղինէ Հայրապետի աղիղ մարմինլէրի սուրբ Ղևոնդէս Պատրիարք՝ Գայսարիյէ շէհրինտէն Հայոց միլլէթինէ փէշքէշ վէրտի, քի պիւթիւն տիւնեատէ նատիրաթտէն տիր:

Իւչիւնճիւսիւ, օլ իքի աղիղ Ճընաւորաւը պիղէ պարզիւ իյլէտի, քի նորընծայ Հայոց միլլէթինէ Կրօնաւորըզ Թարիգինի Թէմամէն Թալիմ էթտիլէր:

Վէ տահա պունլարտան սողրտոյ Բարեղ
 Կեսարացի եօթնալոյս սուրբ հայրապետ,
 Գրիգոր աստուծաբան, վէ Գրիգոր Նիւ-
 սացի տին ուլուլարմըղ օլ ազիզ շէհրտէն
 զուհուր էթմիշէր տիր, քի օլ ազիզէրին
 դիրքէրինի հայճայտ թէրճիւմէ իտիւպ,
 շիմտիյէտէք օգույուպ վայելէլ իտէրիզ:
 Վէ սուրբ Բարսեղ Կեսարացիին կիւնլէ-
 րի իչիւն ուզուն ուզուն աղօթքլարը վար,
 քի ճաշու դիրքիմիզտէ եազըլըպ, կիւնի
 կէտիքճէ եկիզեցիտէ օգունուր:

Վէ տին ուլուլարմըղ տէտիք իսէ՝ եա-
 լընըղ պունլար տէյիլ տիր. իլա Կեսարիա
 շէհրինտէն զուհր էթտիքէրի իչիւն, եալը-
 նըղ պու ազիզէր զեքր օլունտը: Վէ սուրբ
 Կարապետին եարը մարմինի հալա օրատա-
 տըր, վէ Հայոց էլնտէ օլուպ, պայծառ
 վէ պատուական պիր վանք տըր, քի Կեսա-
 րիոյ սուրբ Կարապետ Վանքը տէնիլը:
 Վէնիչէ տահա սուրբլար եաթաղը օլմազլէ,
 միւպարէք թօփրազ՝ ազիզ մազամընտա
 տըր:

Առէ Գրեգոր Լուսաւորիչին Հագգ
Թեւապան պիւ Հրեշտակ Բաւեղ
Եղեմի:

ՔՈԼԵՐՈՒՏԵ զիբր օլունոր, քի երանե-
լի սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչիմիզ՝ սուրբ
Նրիսաակէս ազիզ օղունը բէնտի եէրինէ
զօյուպ, Հայոց աթուռներ ծնա թէսլիմ էթ-
տիքտէն սօղրա, Վէնտի վարըպ տաղ պաշ-
լարընտա սաքլն օլոռղը էսնալէրտէ, զըրգ
կիւնտէ պիր տէֆա եէմէք եէմէյէ բէնտինէ
ստոէթ էթմիշ իտի տէյու. նիճէ քի սա-
հիհ պատմութիւնլարտա տա զիբրի կէչմիշ
տիր:

ՕԼՂըրգլարըն պիրինտէ, մախսուս ա-
ղթք աղաչանք էթտի՝ քի Տէր Աստուած,
Սէնին սուրբ հրեշտակլարընտան պիրիսինի
կէծնտէր, քի կէլիպ պանա արդարլարըն վէ
մշա ուրարըն կիթէճէք եէրլէրինի, վէ
նէ շէքի Լօրաճաղլարընը պիրտիրոին: Վէ
հրեշտակ՝ պիր շախսըն ճանընը ալորղըր զէ-
ման նէ՝ շէքիլ, վէ նէրէյէ կէօթիւրիւր, վէ

կիթտիքէրի հօլլար նիճէ տիր, վէ ճանլա-
րա գարշը կէլէն դեւլէրին ճէնկի, վէ էմ-
սալն շէյլէր սօրտուքճա՝ պիլտիրաին պանա
տէյու :

Վլադաս, օլ աղիզին հրեշտակ իլէ վազըթ
վազըթ կէօրիւշմէսի էքոիք օլմաղ րտը խէ
տէ՝ պու արզու իջիւն մախսուս խնդիրք ի-
լէյիպ նիյաղ իլէտի: Վէ պաղը տէֆա
Երիստոկէսէ կէլիս, սէօյլէշէրէք միթիմ-
րիւլ էթտիլինտէ, պաղը սէօղէր արասըն-
տա՝ պունու տա նազլ իլէմիշ օլտուղըն-
տան, օլ տախի սայրըսընա նազլ իլէմիշ
տիր: ‘Նիճէ քի օլ էրանէլի՝ Խորվիրապ-
տա իբէն, հրեշտակ իլէ կէօրիւշմէսի՝ վէ
տահա նիջէլէրի եինէ քէնտինտէն նազլ օ-
լունմուշ տուր :

Վէ աստուածուծիւն՝ քի սըթզ իլէ խըն-
դիրք խոհնլէրի իշնթիճի տիր, քէնտի ա-
ղիզ գուլունուն խնդիրքինի զասուլ խախալ,
էրկնային սուրք հրեշտակլարտան պիլի-
սինի կէօնտէրտի, քի կէլիպ սուրք Գլիզո-
րու սէլամէթ թարիզինէ գուլաղուզ իլէլի :

Վէ կէլիպ օլ սուրք հրեշտակ տէտի՝ ‘Ու
Գլիզոսիէ, իշնթ սէնին խնդիրքին իջիւն
Եստուածուծիւն պէնի սանա կէօնտէրտի :

շըլար . նիճէ քի Պօղոս Նաբեալ տէտի ,
տըշարբի ատամըմը . պօղուլար , լաքին
իչէրիբի ատամըմը տահա զիյատէ կիւղէ-
լէնիր : Տըշարբի ատամտէյի՝ Թէն իչին ,
վէ իչէրբի ատամտէյի՝ Ճան իչին տէտի :
Վէ մեղաւորուն Ճանը գարանլըդ տիւման
կիպի չերքին կէօրիւնիւր , զերա կիւնահ ի-
չինտէ գարարմըշտոր , :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր , « Մեղաւորուն
Ճանընը՝ նէ՝ չէքիլալըսընըդ , » :

Ճ. Տէտի սուրբ Տրեշտակ , « Մեղաւո-
րուն Ճանընը ալմայա կէլոխիսիդ զէման՝
խըշմ իլէ հիպէթլի , վէ էլիմիզտէ Տրեղէն
սուր իլէ կէօրիւնիւրիդ ՕԼ տէմպիղի կէօր-
տիւղի կիպի՝ դօրգուսունտան տիլի պաղլա-
նըր՝ կէօղէրինի գափար , պաշընը սագլար ,
եիւղիւնի չէվիւրի , հօթէ պէրի գաշընը ,
լաքին նաֆիլէ եէրէ . զերա հէր Թէրաֆ-
տան կէօրիւնիւրիւղ քէնաինէ : Վէ օԼ զէ-
ման Ճան կէօղէրի աշըլըր , վէ կիթէճէք
սըգլէթլի , վէ գափանլըդ հօլարընը , վէ
չէքէճէք սէրէնձամլէրինին քեաֆէսինի ա-
շիքեարէ սէյր խոէր . Պաղար էթրաֆընա
էվլատլարընա , վէ տօթլարընա . աղլար ,
մոշմոյ օլուր , աման չաղըրըր՝ քի պէնի

գուրթարընըզ Լաբին ծնար լուենարը աս-
լա տույամաղար, զերա տիւն պաղը տըր,
քէնտի սանըր քի սէսի չըգար, հալմար օ-
լուայ, լէճս էթոյիմտէ՝ նէ սէսի չըգար,
նէ սէօղիւ աղնաշըլըր. վէ պիզի՝ քէնտիմտէն
մատէ օրատա օլանլար կէօրէմէղէր ։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Ճանը Զը-
րեշտակ մը ալըր, հօգսա քէնտի քէնտիմտէ
մի սէօթիւլըր ։

Զ. Տէտի սուրբ Զրեշտակ, « Ճանը՝ աղ-
րըսը սէօթէր, վէ Զրեշտակ ալըր կիթէր ։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Մեղաւորուն
ճանը նէ՞ գըյաֆէթտէ տիր ։

Զ. Տէտի սուրբ Զրեշտակ, « Նիճէ քի
տէտիմ, գարա տիւման կիպի տիր. վէ կիւ-
նահլար իչինտէ գարդ օլուայ չիւրիւք մուր-
տար շէյլըր կիպի գօգար քի հանընա վա-
րըլմաղ ։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Եա արգա-
րըն ճանընը նէ՞ շէֆիւ ալըրընը ։

Զ. Տէտի սուրբ Զրեշտակ « Երգարըն
ճանընը ալմայա կէլոյիմիղ դէման՝ նիճէ
քի պիր քիմտէ՝ պիր քիմտէյի տիւլին էվի-
նէ տալէթ իտէր, ծնուն կիպի խօշմիղաճ
սէլամ վիրէրէք, վէ կիւլէրիւղ կէօթէ-

րէրէք կէօրիւնիւրիւզ, վէ պուլուրուն սէնի
արքայութիւն շէնլիլնէ կէօթիւրէճէյիմ
տէյէրէք: Վէ օլարդար ճան՝ պիզի կէօր
տիւրի կիպի, ճան՝ վէ թէն իլէ սէվինմէյէ
պաշար. զերա պիլիւր քի բէնտինի պու կէ
չիճի Փանի տիւնեանըն թիւրլիւ պէ թիւր
լիւ պահմէթիւ միհնէթինտէն գուրթարըպ
դրախտըն թիւքէնմէզ վէ սօնսուզ շէնլիլի
նէ վէ րահաթլըղընա կէօթիւրէճէյիլ:

« Կէչիճի տիւնեատէն վէ ինսանլար իւ
չինտէն, էպէտիւս տէհրիյէ վէ հրեշտակ
լար իչինէ ուչուրաճաղըմըգուան էօթիւրիւ՝
սէվինիւր վէ շաղ օլուր: Օլ գէման ալըրըզ
օլ արդար ճանը իզրամու իզգէթլէ մահա
լնէ կէօթիւրիւրիլ:

« Ի վվէթի տատիճանտա դեւլէր գարշը
կէլիւրլէր խէ տէ՝ արդարըն ճանընա եանա
շամաղլար. զերա արդար ճանըն կիւնէչ կիպի
փարլամասընտան՝ լեւլէրին կէօղլէրի գա
մաշարագ ասլա պագամագ օլուրլար: Ե
նճագ ծնու կէօրիւրլէր, քի արդարըն տի
լի հէր գէման Բլահա փառաբանութիւն
իյիմիշ, վէ տայըմա Բլահա մագպուլ մու
ամէլէտէ պուլունարագ մուղայըր հարէ
քէթլէրտէ պուլունմամըշ:

„Աղքատւարա զորումութիւն վերիպ, տա-
յիմա բարեգործութիւնն ինչ էթմիշ:

„Եկեղեցիէ կիթմիշ, վէ Մ. Լաւհըն քէ-
լամլարընը տիյնէյիպ, օլթարիդ իւզըն հա-
րէքէթտէ պուլունմուշ:

„Վէ կէօրիւրէր քի արդարըն տայրմա
Քահանայա խոստովանել օրմասը՝ պէլինտէ
զըլըճ կիպի տիր, վէ սուրբ Հաղորդութիւն
ճան փարմաղընտա ճէվահիր խաթէմ (հիւ-
զիւք) կիպի հէօքմ կէօսթէրիր. Օլ տէմ
ճիւմլէ դիւլէր մաթ օլուպ հիյպէթտէ գա-
լարագ, ասլա հաղլաշմայա գատըր օլսմադ-
լար:

„Իքինճի աստիճան՝ դարանլըզ պիր մա-
հալտըր, քի պիր վէճհլէ էմալլինի պուրա-
տա կէօսթէրէմէմ. լաքին արդարըն ճանը
հիչ խէվթ իթմէզ. զիրա քէնտի կիւնէշ կիպի
փարլատըղընտան, կիթէճէք հօլլարը կիւն-
տիւզ կիպի շավգը կէօրիւնիւր. լաքին մե-
զաւորա դարանլըզ օլտուղը մալիւմ տիր:

„Իւչիւնճիւ աստիճան՝ ուճ տէրէճէ վէ
տէհշէթլի սօուզ իսէ տէ՝ տրդարըն ճանը-
նը ասլա սօուզ տօղաւնմադ. զիրա Ք. քիստո-
սուն մուհապպէթի քէնտինի էօյլէ դըղուրը-
մըշ տըր, քի պիւթիւնտիւնհա պուզ քէսիլիէ

եինէ օնա սուգ թէյսիր իծմէլ :

» Տէօրտիւնճիւ աստիճան՝ ղայէթիլէ շիտոէթի ոըճագ տըր . ֆէղաթ արդարըն ճանընա սէրին վէ միւլայիմ օլուպ , օլ ոըճաղըն շիտոէթի օնա տօգուննաղ , վէ սէհէր վաղթընըն բուղիկեարը միսիլի սէրին օլուպ , ֆէրաճնագ օլուր :

» Պէշինճի աստիճան՝ ղիյտոէսիլէ տար իղէր վէ սըգէթի եօլար տըր , բի պիր վէճճէ տղնաթամամ . լաքին՝ արդարըն ճանընա աջըղ իղէր վէ կէնիշ եօլար տըր :

» Եթընճը աստիճան՝ կիւնէշտէն տաճա շավգը նուրտան քէմէրլէր տիր . վէ արդարըն ճանը օրայա վարտըղտա՝ սէվինճինտէն թէաճիւպոէ դալըր :

» Եթիւնճի աստիճան՝ հրեշտակարըն մէսքեանը տըր , բի արդար ճանը կէօրտիւքլէրի կիպի՝ մէմնունիյէթ վէ մէսրուրի . յէթի գապուլ իտիւօլ , սէվինիպ շաղ օլուրլար , բի անլէր տայիմա սապըրուրըղըլա պէքէմէտէ տիրլէր , բի նէ գլման պիր արդար ճան կէլիր տէյու : վէ նէ գատար բի արդարլար իջիւն ֆէրաճլանըրլար իսէ՝ օլ գատար տա մեղաւորլար իջիւն մէրազլանըրլար :

„ Սէքիղնճի աստիճանտա տէրութիւնք՝
 դօրութիւնք տըրլար . օնլար տախի արդա-
 րը կէօրտիւքէրի կիպի , սէվինէրէք շաղ-
 օլուպ , վէ Նւլաճա թէմճիտ իտէրէք , գար-
 շըլարլար , վէ խօշ վէ սէֆա կէլտին տէ-
 յէրէք սէլամլարլար . օլ տէմօրատա օլան
 շէնլիյի , տիւ իլէ թապիր իտէմէմ : Վէ օն-
 լարը տա կէչտիքաէն սօղրա օլ արդար ճան
 կիթէր երկնաւոր թաղաւորուն հօսիւնէ եր-
 կրպագութիւն իտէր :

„ () Լղէման իշիթիր օլ աղիղ միւպարէք
 սէտայը , վէ արդարլարըն իւմուտ էթտիյի
 տվաղը , քի « խօշ կէլտին պէնիմ աղիղ գու-
 լում . տիւնեանըն զահմէթիւ միհնէթինէ
 վէ թէնտէ իքէն չէքտիլին էլէմլէրինէ միւ-
 պատէլէ , պունտան պէօյլէ շաղ վէ բահաթ
 օլման իճապ էթմիշ տիր » տէյու :

„ Վէ նուրտան տիւղիւլիւշ՝ կէօրիւլմէ-
 միշ լիպասլար կէթիրիպ կէօթէրիլէր
 հրեշտակլար՝ քի պու լուսեղէն պատմուճան-
 լար բեաֆէսի սէնին իչիւն տիր , լաքին կէ-
 չիճի տիւնեանըն սէրէնճումլարընտան դուր-
 թուլուպ , շիմտիլիք բահաթլան . զիրա՝ դա-
 տաստան կիւնիւնտէ , ճանլար թէնլէրիյլէ
 պիրլէշտիքտէ , սէն պու լիպասլարլէ տօ-

նանաճաղ սրն :

„ Վէ ծնունն սօղրա տըլալ կէօթիւրիւրլէր
հրեշտակար ծնու տա օլ պիր արդար ճան-
լարն իչինէ , քի դրախտն դարշըսընտա
տըր . վէ օրտոտ սուրբ ճանլար իլէ տա-
յիմա սէվինիպ շողօլուր , Եւլահա օրնու-
թիւն վէ փառափանութիւն խեբէք :

Ս. հէտի սուրբ Գրիգոր , “ եա մեղաւ-
րուն ճանընէ” չէքիլ կիթէր” :

Ճ. հէտի սուրբ հրեշտակ , “ փէք չօղ
սըղլէթ մէշսղգաթ չէքէր : Լվվէլքի տա-
տիճանտա դեւլէր չէքիրկէ միսալի հէսապ-
սըղ գալապալըղլէ գարշը կէլէրէք հօղլար-
լար , քի քէնտի տմէլլէրինտէն տմէլ սու-
լուննուրմու օլ կիթէն ճանտա : Վէ դեւլէ-
րին չօղլուղը՝ քի պէօլիւք պէօլիւք տիր ,
քիմիսի հպարտութիւն էթտիրմէյէ , քիմի
նախանճութիւն , քիմի բարկութիւն , վէ
քիմի տէ օլ պիր կիւնահլար իչին վէսվէսէ
վիրմէսինէ թայէին օլմուշ տըրլար :

„ Վէ պունլարն հէր պիր պէօլիւյիւ՝
մեղաւորուն ճանընա պաշգա պաշգա գարշը
կէլիպ , չաղըրըր պաղըրըրլար , շամաթա
խտէրլէր՝ քի “ պու ճան պիգէ խըղլէթ էթ-
տիյինտէն , պիղիմտիր . նէրէյէ կէօթիւ-

լինյօրաբնըղ , տէյօւ հրեշտակըն էլինտէն
 դափմաղա չալըշըրլար , քիօլսէֆիլմեղաւ
 ւորուն ճանը աճապ նէ՝ սըզլէթէ տիւչար
 օլուր հէր պիրինտէն դուրթուլունճա : Պէ
 հէր պէօլիւյիւն էլինէ տիւչաիքճէ , աման
 դէման իտէր . երթըմը ճանապարլար վէ
 ազղըն իրլանլար իջինէ տիւշմիւշ կիպի՝
 աղլար , սըվար , պաղըրըր , չաղըրըր , ֆի-
 ղան իտէր , աման տէր . լաքին՝ նէ ֆայտէ ,
 քի պիր թէրաֆտան չարէ պուլամաղ :

» Վէ կէօթիւրէն հրեշտակ ասլա եարտըմ
 իթմէղ , չիւնքի օլտախի իյրէնիր մեղաւոր
 ճանտան . անճաղ հէմէն օլգատար՝ քի դեւ-
 լէրէ թէսլիմ իթմէղ մեղաւորուն ճանընը .
 զիրա դատաստան կիւնիւնէտէք իզին եօզ
 տուր դեւլէրէ՝ մեղաւորուն ճանընը զապթ
 իթմէյէ :

» Հէր նէ հալ իսէ՝ պու սըզլէթլէրի
 կէչիրիպ , իքինճի աստիճանա վարտըգտա՝
 կէօրիւր , քի եօլարը դարա տիւման պիւ-
 րիւմիւշ . օրատա տա՝ ազիմ գօրգու , զա-
 մէթ վէ սըզլէթ չէքիպ , օնտան սօղրա կի-
 թէր սօուզլըզ աստիճանընա . վէ օրատա
 տա խայլու դէման սօուղը չէքտիքտէն սօղ-
 րա , կիթէր օլաստիճանա՝ քի տօլու աթէշ

տիր : Օրատու տա խոյլուճէ եանելայ թու-
 թուշուսլ՝ աման չաղըրըպ ազիմ ֆիդանլար
 էթտիքտէն սողրա , տար եօլարա օղրա .
 ծնտա տա չօղ սըղլէթլէ լուսեղէն աստիճա-
 նա կիթէր . լաթին քէնտինէ դայէթ դա-
 րանլըդ կէօրիւնիւր : Օնտան սօղրա հրէշ-
 տակլարըն թապազասընա վարըր , վէ հը-
 րէշտակլար կէօրտիւթլէրինտէ՝ պադարլար
 քի մեղաւոր տըր , մերաղլարընտան վայ վէ-
 ըրիլէր օլ մեղաւորա :

„ Վէ սէքիղինձի աստիճանա վարտըղտա
 տէրութիւնք՝ զօրութիւնք գարշը կէլիլէր .
 վէ պազարլար քի մեղաւոր տըր , չաղըր-
 շըրլար՝ քի նէրէյէ կէօթիւրիւյօրսուն շու-
 մուրտարը կէրի չէվիւր : Օլ զէման կէրի
 չէվիւրիպ կէօթիւրիւրլէր օլ պիւր մեղաւոր
 ճանլարըն իչինէ , գալըր ծնտա թա քի Քը-
 րիստոս էֆէնտիմիղ հազգ տիվանա կէլէնէ-
 տէք , քի դատաստան կիւնիւ տիր : Վէ օլ
 դատաստան կիւնիւնտէ՝ ճան թէնինէ դա-
 վուշուպ , դժոխքուն նիհայէթսիղ օլան ա-
 թէշինէ աթարլար , քի ծնտան սօղրա էպէտ-
 էլ-ապատ օլ աթէշտէն վէ ճէզալէրտէն
 դուրթուլմասը մուհալ տըր : Նիճէ քի՝ Քը-
 րիստոս էֆէնտիմիղ քէլամը շէրիֆինտէ

պուշուրտու . “ Երթիցեն նորա 'ի տան-
ջանսն յաւիտենականս . ” եանի՝ “ անէր է-
սկտ-իւլ-ապտոտ ճէզայէ կիթսինէր ” :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր , “ Ալլահ՝ նէ՞
շէքիւ զաթ տըր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ , “ Ալլահ էօյ-
լէ աղիզտէն ազիզ պիր զաթ տըր՝ քի հիչ պիր
շէյէ պէյնզէմէզ . նուրտան , կիւնէշտէն ,
վէ ճիւմիէ շէյտէն եիւզ պին զաթ աղիզ տիր .
վէ անրն պէօյիւքիւյիւ , ազիւ Ֆիքրէ սրդ-
տըրապիլմէսի միւմբիւնսիւզ օլուս , բիսնէ
օնու կէօյմէյէ տալօի գատըր տէյիւ տիր .
Լաբին արդարլար , սուրբլար , զատաստան
կիւնիւնտէ վէ արքայութիւն իշինտէ օնուն
ազիզլէրտէն ազիզ միւպարէք ճէմալնի
գատըր օլապիլտիքլէրի գատար կէօրէպի-
լէճէքլէր տիր . եանի՝ Ալլահ , հէր պիրինէ
նէ գատար կէօրիւնմէքլէք իհսան իտէրտէ ” :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր , “ Աէօյ գա՛նչ
զաթ տըր , վէ հրեշտակլար գաջընճը՝ զաթ
տա տըրլար ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ , կէօյլէր օն
զաթ տըր , վէ հրեշտակլար օնունճու գա-
թընտա տըրլար , քի օնունճու կէօյ , եա-
նի՝ լուսեղէն երկինք աշնիլեր : Վէ օլ

կէօյտէ՝ հրեշտակլարն իսքեան օլտուզլարը մահալ տօգուղ զաթ օլուպ, պիրիպիրին տէն իւքսէք տիրլէր : Վէ ճիւմլէսի տալըմա տուրմայըպ՝ սուրբ երրորդութիւնա թէմճիա իտէրլէր)), :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, «Ելլահն փաւքը վէ սուրբ շնորհքու պու տիւնեայէ վէ ինսանլար իւղէրինէ նէ՝ շէքիլէնէր)), :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, «Հէր նէ շնորհք քի Ելլահտան պու տիւնեայէ էնէր, էն էվվէլ հրեշտակլարա էնէր, վէ անտէն ինսանլարա թէէսիւր իտէր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, «Պիր վէֆաթ իտէնին ճանը հազգընտա պահքըն, աղօթքըն, վէ ողորմութիւնուն՝ զա՞նղսը փէք Փայտէլի տիր)), :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, «Ննջեցեալըն ճանընա փէք Փայտէլի օլան՝ աղօթք վէ ողորմութիւն տըր : զիրա պահքըն Փայտէսի՝ սազլայանա օլուպ, ննջեցեալա Փայտէսի տօգունամազ : Վէ սուրբ Պատարապ՝ մատուցանէլ իտէն Քահանայ՝ արդար վէ մագուր քիմնէ օլտուղը հարտէ՝ ճիւմլէնըն ջեցեալլարա Փայտէսի օլապիլիր : լաքին հաւատքսըղ իթիգաթսըղ վէ կիւնահըն :

տան փիւշմանսը Էօլէնլէրէ հիշալիր շէյ-
տէն Փայտէ եօզ տուր, նէ աղօթքտան՝ նէ
ողորմութիւնտան՝ վէ նէ սուրբ Պատարագ-
տան. զերս պունլար՝ Բրիստոսուն սուրբ հա-
ւատքը իլէ՝ վէ կիւնասընտան զգջալ օլմագլէ
կիթէնլէր իչիւն տիր. օլ պիրլէրէ պունլար-
տան Փայտէ եօզ տուր ։ ։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Պիր բիշէքի
սաղլըղը զէմանընտա վագիֆէ էտինմէյերէք
խոստովանել օլմայըպ, կիւնաս իչինտէ դարդ
օլարագ, վէ էօլէճէք զէմանընտէ Թէօվպէյէ
կէլիպ փիւշման օլուպ, իւչ, եա իբի վէ եա-
խօտ պիր կիւն էվվէլ, մեղայ տէյիպ խոս-
տովանել օլարագ, վէ աղայըպ սըզայըպ,
Վահանանըն ալաղընա տիւշիւպ սուրբ
Հաղորդութիւն իսթէտիյի հալտէ, օնա Հա-
ղորդութիւն վիրմէք ճայիլ մի տիր՝ եօզսա
տէյիլ ։ ։

Զ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, « Ճայիլ տիր,
զերս Ալաս ողորմած տըր. վէ Թէօվպէյէ
կէլիպ, վէ փիւշման օլարագ մեղայ տէյէն-
լէրտէն եիւլ չէվիրմէզ : Նիճէքի Վրիս-
տէս Էֆէտիմիզ պուլյուրմուշ տուր, քի հէր
քիմ պէնիմ մարմինիմ վէ արիւնումը պըպ
հաղորդել օլուրստ, օլ պէնտէ օլուր, պէն

տէ օնտա . պունա շիւպհէ ևօգ տուր , զերա
Քրիստոս քէնտի նութգ էթ միշ տիր :

” Լաքին օլ կիւնլէրէ պալմամագ , եանի
էօլէճէք կիւնլէրի կէլմէղտէն թէտարիք
տէ պուլունմագ պիր ինսանա Քաղիլէթ տիր .
զերա քիշինին գանլը սաաթ էօլէճէյի քէն
տինէ մալիւմ տէյիլ տիր . եա զաֆիլէն տի
լի պաղլանըրուս՝ մեղայ տէյէմէզ , խոստո
վանէ օլմագ . էյէրչի էվլէլինտէն թէ
տարիքտէ պուլունմամը իսէ , արթըգ օնա
չարէ օլմայրպ , վարաճաղը դժոխք տուր :

” Ալունուն իչիւն պույուրտու Քրիստոս է
Քէնտիմիզ քի օյանըգ տուրուն . զերա պիլ
մէզսինիզ քի նէ զաման էվ սահիպի կէլի .
եանի՝ Ելլահ նէ՞ զաման ճանընըզ իսթէ
յէճէք տիր : Վէ օյանըգ տուրուն տիմէք ,
տայրմա կիւնահտան սագընմագ . վէ զաֆի
լէն կիւնահտա պուլունուրսանըգ տա տէր
հալ խոստովանէ օլմագ իճապ իտէր տի
մէք տիր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր , “ Գա՛նղը կիւ
նահ պէօյիւք տիր , քի առամը դատաստան
կիւնիւնտէ ճէվապընա գատըր իտէմէզ : ”

Զ. Տէտի սուրբ Էրեշտակ , “ Օլ կիւնահ
պէօյիւք սայըլըր , քի քիշի՝ քիւչիւք տիր

տէյէրէք խոստովանել օլմագլ) :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « խոստովանել օլմագլէ, ապաշխարանք չէքմէքլէ, վէ աղլայրալ հաշ տէօքմէքլէ, քիշի նաւրլ կիւնահլարընտան էզաո օլուր) :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, « Նասրլ քի մօմաթէշտէն էրիր, վէ զարանլըզ կիւնէշտէն զաջար, վէ Թօլ րուղիկիարտան տաղըլըր, ծնուն կիպի՝ խոստովանանք վէ ապաշխարանք՝ կիւնահլարը եօղ իտէր, քի դատաստան կիւնիւնտէ Բրիտոոս էֆէնտիմիզ օլ կիւնահլարը անմայարադ, ասրա սօրկուսիւտլ իթմէյէճէք : Իշթէ օլ միսիլի քիմէ իչիւն տէտի Գաւիթ մարգարէ, – Մութլու ծնա քի կիւնահլարընա Թողութիւն վէրիլէրէք, ճիւմլէ սուջարը էօրթիւլտիւ) :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Պիր քիշի խոստովանել օլտուգտան սօղրա՝ օլ կիւնահլ տէֆաթէն իշլէյէրէք, ելնէ փիւշման օլարազ մեղայ տէյիպ խոստովանել օլաճագ օլուր իսէ՝ օլքիմսէ Թողութիւն պուլլըմու :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, « Վիշի հէր զաջ տէֆա տիւշէրտէ՝ զալգտըղը միսիլի՝ հէր զաջ տէֆա կիւնահտա պուլլընմուշ օլսա, իւմուտընը քէսմէյիպ ապաշխարանք

չէքմէսի ֆարզ տըր : Ղիրա միածին որդի
Յիսուս Վրիստոս՝ Պետրոս Մաքեալ
տէտի, քի – Պիր քիմսէ եէթմիշ եէտի քէր-
ըն սանա սուչ խտիւպ մեղայ տէրոն, թո-
ղութիւն վերմէլիսին – Պունու պէօյլէ քէն-
տի գուլլարընա կանոն գոյան Վրիստոս է-
ֆէնտիմիդ քէնտիսի եա նէ՞ գատար տահա-
ողորմած տըր : Ելլահըն ողորմութիւնը ուճ-
սուզ պուճագսըզ պիր տէրեա օլուպ, ինսա-
նընքի՞ օնուն եանընտա նէ գատար չօզ օլ-
սա, եինէ պիր գաթրէ գատար տախի սա-
յըլամազ, » .

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Պիր ստամ-
տէրեատա, տաղտա, եախօտ եապան պիր
պէլտէտէ պուլունուպ, զաֆիլէն աղըրճա
խասթալանտըղընտա, կիւնահլարընը ֆիքր
խտիւպ, մեղայ տէյէրէք, խոստովանել օլմադ
խթէր իսէ տէ՞ լաքին Վահանայ պուլուն-
մատըղը հասէպիլլէ խոստովանանքսըզ էօլ-
տիւլիւ հալտէ անըն հալի նիճէ օլուր » :

Ծ. Տէտի սուրբ Հրեշոակ, « Հէր քէ-
սանա ճայիդ տիր քի կիւնահլարըն հէր կիւն
խոստովանել օլտուն, եախօտ հաֆթատա
պիր, եախօտ այտա պիր, հիչ տէյիւլ իսէ՞
սէնէնին պէշ տաղաւարընտա : Վէ էյէրչի

Վահանայ օլմայան պիր եէրոտէ պուլունուր
խէ, հէր քիմ օլուրսս օլսուն, ծնա խոստո-
վանեւ օլալիլի, վէ Վրիստոս տախի գա-
պուլ խտէր. զիրա քէնտինին ազիզ դոնը պէ-
հասը տըր, վէ աւագանտան տօղմուշ տուր,
վէ սուրբ Նրբորգութիւնա դաւանեւ օլուր,
վէ Վրիստոսուն սուրբ Խաչընա երկրպա-
գութիւն խտէր ” :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, “ Պահք նէ շէ-
քիւ շէյ տիր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, “ Պահք էօյ-
լէ պիր ազիզ շէյ տիր, քի ինսանը հրեշ-
տակլարա պէյնգէտիր. վէ շէյթանը պէնտ
խտէր, քի օլ պահքը Թութան իլէ ճէնկ-
լէ շէմէզ, եանի քէնտինէ ույտուրուպ կիւ-
նահա տիւշիւրէմէզ : Օիրա պահք՝ պիր
տէմիր գալէ օլուպ, տիւշմանը օլան շէյ-
թան իչէրի կիրէմէզ, եանի դաւալինէ կի-
րիպ վէսվէսէ վիրէմէզ ” :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, “ Եղթթ նէ՞
շէքիւ շէյ տիր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, “ Եղթթ օլ
տուր, քի պէնի ատէմին Փիբրինի Եւահա
չըգարըր : Պիր ատէմ փաղ Փիբիր իլէ ա-
ղթթա տուրտուղընտա, օլ աղթթ՝ օղ կի-

պի կէօյիւ կէջիպ, Բլահա չըդար, վէ օլ
տտէմի կիւնահտան սագընտրըրըր, զիւր
Ֆիքրի տայրմա աղթքտա օլան քիմէնին՝
կիւնահը ֆիքր խիւպ իշէյէճէք վաղթը
օլամաղ ։ ։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, «Սեղաւորըն
էօլմէսի նի՞չին Սաղմոտա չար տէնիլիշ
տիր ։ ։

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, «Պիր քիշի
կիւնահընտան փիւշման օլմայըպ մեղայսըղ,
խոստովանանքսըղ էօլէ, Ֆիւ վագը օլա-
տամըն էօլիւմի քէնտինէ չար օլուր. զիւր
իշիթէճէք տիր դաւաստան կիւնիւնտէ օլ
զարհուրէլի ձայնը, քի — Ելթայք յինէն
անիծեալք ՚ի հուրն յաւիտենական — ։ Տա-
յրմա շէթանըն արտընձա կիթտընիղտէ՝
ձանընըղը կիւնահլա դարալատընըղ ։ Վէ
օնտան սօղրա դժոխքա կիթմէքտէն պաշ-
ղա պիր իւմուտլարը հօգ տուր. վէ դժոխքա
կիթտիքտէն սօղրա, չըդմայա տախի պիր
հէքտէն չարէ պուլամաղար ։ Վէ Բլահ քի
տայրմա սղորմած տրըր, օնձուլայն անղեղջ վէ
մեղաւոր քիմէլէրէ սղորմե Լօլմաղը վէ տա-
յրմա օնխարա խըշմիլէ նազար իտէր . օ-
նուն իջիւն մեղաւորլարըն մահը չար տէ-

նիմիշ տիր » :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Եւս արդաւրն մահը նի՞չին ազիզ տէնիւր » :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, « Օնուն ի չիւն քի տիւնեայէ ալտաննայրալ, քէնտինի կիւնահտան տագընար. վէ պու տիւնեա սէֆասը գարշըսընտա քէնտինի հօլմիւշ կիպի կէօթէրտի, վէ յոյսունու հէման Վրիստոսուն արքայութիւնունա վէրտի. անտէն հօթիւրիւ օլ սուրբ փառքա արժանի օլարադ, տայրմա շաղլըդ շէնլիք իչինտէ օլաճագ տըր: Պու սէպէպտէն հօթիւրիւ արդարն մահը միւպարէք տիր տէնիւրտի, ղիւրա հօլմէյինճէ՝ փառքա լայըդ օլամադ, արդարն իւմուտու գավի օլուուլը իչիւն՝ տայրմա կէօղիւ հօլմէքտէ տիր: Նիճէ քի Պօղոս Եւաքեալ տէտի. — Երզու չէքէւրիմ, քի շու թէնտէն չըգայրմտէ՝ Վրիստոսա կիթէյիմ — : Օհրա հէր տայրմարդարլորա պու տիւնեա դարանլըդ կէլըր » :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Դատաստան կիւնիւնտէ քիշինին գործքնա կէօրէ փառքա նաիլ օլմասը նիճէ տիր » :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ, « Երդարլարա հօյլէ պիր փառք վէրիւր, քի Պօղոս

Նաբեալըն տէտիյի կիալի՝ նէ կէօզ կէօր-
միւշ, նէ գուլագ իշիթմիշ, վէ նէ ինսան, ն
Ֆիբրինէ կէլէպիլիւր, զերս պու տիւնեանըն
հիւսպիր փառքընս պէյնգէմէզ՝ քի առամըն
Ֆիբրինտէն կէչսին : Վէ մեղաւորլարս տա
հօյլէ պիր չարչարանք վէրիլիւր, քի հիւսպիր
չարչարանքս պէյնգէմէզ : Նիճէ քի ար-
քայութիւն նէ շէքիլ փառք յառուը Ֆի-
բիրտէն եօգարը տըր . օնուն՝ կիպի դժոխ-
քունտա չարչարանքը՝ ազըլտան տըշարը
տըր : Մտէր կիպի գուրտլարը հօլմէզ,
շէտիտ աթէշի սէօնմէզ, վէ չարչարանքը
աարա թիւքէնմէզ” :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Գաճնղը գործք
փէք Փայտէլի տիր պիր ատէմէ ” :

Ճ. Տէտի սուրբ շրեշտակ, « շէր գործք-
տան էյիսի՝ զղջում, խոստովանանք վէ ա-
պաշխարանք տըր : շէր քիմտէ պու իւշ
գործք պուլունուր սա, արքայութիւն շիւպ-
հէսիզ օնուն իչիւն տիր ” :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր, « Նա հէր
գործքտան Ֆէնսա դաճնղը գործք տըր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ շրեշտակ, « Օլտուրքի
քիշի խոստովանանքսրզ վէ զղջումսուզ
գալըն . զերս զղջումսուզ հօլէն քիշի, քի

անգեղջ տէնիւր , շիւպհսիղ դըժոխքա
կիթէր , վէ հպէտ-իւլ-ապատ դըժոխքտան
ջըգամաղ ” :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր , « Պիր ատէմ
քէնտի կիւնահընը խոստովանել օլուպ , վէ
Քահանանրն դօյտուղը ապաշխարանքը չէք .
մէյէ վագըթ գալմայարազ հօլէճէք օլուր ի-
սէ՛ ծնուն իշի նի՛ճէ օլուր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ , « Թէմամ
ղղջալ օլմուշխէ՛ սուրբ Նկեղեցիինն ա-
ղօթքը վէ սուրբ Պատարագ՝ ծնուն կիւնա-
հընը բաւել իտէր . զերա նիյէթինտէ վար
լուր՝ քի սաղ դալայլտուր , ապաշխարանքը
նը շիւպհսիղ հտա իտէճէյիտի . ծնուն ի-
ջինն օլ քրիստոնեանրն էքսիյինի Նկեղե-
ցի Թէմամլար ” :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր , « Թէնտէն չը-
գան ճանլար՝ ահրէթտէ նէ՛ տիւշիւնիւր-
լէր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ , « Նըդարլար
տայլմա պունու տիւշիւնիւրլէր , քի ահ նէ՛
ղէման օլուր քի Քրիստոս կելիպ վէ դա-
տաստան իտէրէք , Թէնլէրիմիդէ գալու-
շուպ վարլալ արքայութիւնուն Թիւքէն-
մէղ փառքընը վայելել իտէճէյիղ :

„Վէ մեղաւորլար տայրմա գասալէթ
խոէրլէր, քի ա՛հ, դատաստան կիւնիւ կէլ
տիյի դէման՝ օլ կիւն սիզիմ սէֆիլ հալի-
միզ աճէպա նի՛ճէ օլաճազ. զերա դժոխ-
քուն սէօնմէզ աթէշինէ վէ թիւքէնմէզ չար-
չարանքընա կիրիֆթար օլաճաղըզ: Մե-
ղաւորլար տայրմա պունլարը ֆիբր խոիւպ,
ասլա շազ օլմատրգտան դաթինաղար հէր
տայրմ տախի աղայըպ սըզարլար:”

Ս. Տէաի սուրբ Գրիգոր, «Կիթէն ճան-
լար կէրի գալմըշլարընը գայըրըրլա՛ր մը
հօգաս հիջֆիքիլէրինէ կէլմէզ մի:”

Զ. Տէաի սուրբ Հրեշտակ, «Տայրմա
կէօղէրի օնլարտա տըր. վէ էյէրչի պիր
քիշնին կէրի գալմըշ յիշատակը՝ կէջմիշ-
լէրինին ճանը իջիւն ողորմութիւն վէ պա-
տարաղուց վերսէ, օլ ճան տայրմա յիշատա-
կընա տուա խոէր՝ քի Բլահ օնլարա էօ-
միւր ուղունլըղը վերէ վէ իշնի կիւճիւնի
իհսան իյլէյէ: Վէ էյէրչի կէրի գալմըշ
քիշն՝ քէնտի ննջեցեալլարընը ֆիբրինէ կէ-
թիրմէյիպ՝ ճանընը գայըրմաղա, օլ տա-
յրմա պէտտուա խոէր, քի Տէր Աստուծ՝
պէնիմ յիշատակմը հօղ իյլէ, վէ պէնի յի-

շատակարգւարն սրբասնա գոյ : Քիրա օ-
նուն իջին պունու պէօյէ նիյաղ խոէր , քի
անյիշատակ ննջեցեալար իջին ողորմիս
բգարըլարգոտ , պարի օնտան հիստէմէնտ
լտուն ։

Ս. հետի սուրբ Գրիգոր , « Ղանլարտա
պիրի պիրինի կէօրմէք , Թանըմաղ վէ սէվ-
մէք վա՛ր մը » :

Ճ. հետի սուրբ Հրեշտակ , « կէօրմէք
օլմաղսա՛ կէօղսիւղ կիպի օլուրլար ըտը . վէ
Թանըմաղ սէվմէք օլմաղսա , հայվան կիպի
օլուրլար ըտը . վէ օնտան սօղրա արքայու-
Թիւն՝ դժօխք լաղըմ կէլմէղ խոի օնլարա : Իմ-
տի՛ տիմէք բի կէօրմէք , Թանըմաղ վէ պի-
րիպիրինի սէվմէք , պուրանընքինտէն չօզ
զիյատէ վար տըր » :

Ս. հետի սուրբ Գրիգոր , « ԱրքայուԹիւն-
տա պիրիպիրինի սէվմէք նէ՛ շէքիլ տիր » :

Ճ. հետի սուրբ Հրեշտակ , « Օրատա
մարմնաւոր սէվմէք կիպի տէյիլ տիր , իլա
հէփ հրեշտակլար կիպի հոգեւոր մուհապ-
պէթտէ տիրլէր . օլ մուհապպէթ՝ ինսանըն
ֆիքրինտէն հօգարըտըր : Վէ հէր պիրի-
սի Բապպի Թէալա հաղըէթլերինն իհսան
պուլուրտըղը տէվլէթիլէ տօնանմըշ տըր .

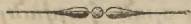
վէ տայրմա շաղըդ իջինտէ օլուպ, Ալլա-
հա փառաբանութիւն իտէրլէր ։

Երանէ լէ առ-բէ Պրիճոր Լ-աա-որիւն-ի-գին-
առ-բէ հրէշտակիւն էմ-ի-յի մի-տէ-ալ-մէ-ի պո-
րանըգրա ընժամ օլպո- :

Տէր Աստուած ամենասուրբ Երրորդու-
թիւն և մի Աստուածութիւն, պիղ կիւնահ-
քեար գուլարնա տա շնորհք վէ հոգեւոր
իմաստութիւն վիրէ՝ քի տայրմա կիւնահ-
տան գաջարագ, զղջումտա, խոստովանանք-
տա վէ ապաշխարանքտա օլուպ, դժոխքուն
աթէշնտէն խէլատ, վէ արքայութիւն փառ-
քընա լայրդ օլալմ, ամին :

Այսպէս ազգին խնայելն զուհոսն կէտն
պէտանշուի :

ԱՅՈՅ ազգին տալը թէ մէկն էրէտէն օլ-
տուղընը տա՝ պուրատա տղ պուշուք պէյան
ի թմէք միւնասիպ կէօրիւնտի . զիրա սուրբ
Կրիշոր 1 ուսաւորի շիմիզին տալը նէրէտէն
օլտուղընը պիտիք , ազգըմըղըն տալիս առ-
լընը պիւլէք Քարդ տըր , քի սայըր ազգ-
լար պիզէ « սիզին տալընըղ նէրէտէն զու-
հուր էթմիշ տիր » տէյու սիւալ ի թսէլէր
կէրէյի կիպի պիւլէմտիյիմիզտէն նաշը ,
պուրաճլ գոտ թազսիլաթլըճա նազլ օլուն-
մասընա միւպատէրէթ գըլընտը :

Այ նա հապետ զէմանընտա՝ Սու թուֆա-
նը պիւլթիւն տիւնեայր պատըպ , ճիւմիկ ին-
տան ու հայլանաթ ի թլաֆ օլտուլար : Վէ
տահա պունլար օլմագլտան , Բլտհ Այ նա-
հապետէ տույ էթտի քի եարաթտըղըմ ին-
տանլար կիւնահ ի շինտէ գարդ օլտուգլարըն-
տան , ետընըղ սէնի պուլտում աքիտը պէ-

նիմ հօնիրւումէ:

Իմտի շու Թարգ պիր կէմի Թէքնէսի հափ-
մալըսըն, շէօյլէ բի գարնը կէնիշ աղղը բիւ-
ջիւք օլտուն, բի կիրէսին իչինէ բէնտին վէ
իւչ օղլուն, վէ սիղին տիշի բիշիւրինիզ: Վէ
հէնմէսի հէլալ օլան հայվանլարտան եէտի-
շէր, վէ օլ պիրլէրինտէն իբիշէր Թանէ
հրբէքլի տիշիլի պիրլիքտէ ալըպ պէսլէյէ-
սին. Պէն պու տիւնեայր սուլա վիւրէճէյիմ,
սէն վէ սէնինլէ օլանլար գուրլ Թուրաճագլար:

Վէ՛կոյ նահասկա Մլլահըն էմրինէ միւ-
թի օլուպ, տէտիյի կիպի իճրասընտա պու-
լունտը: Վէ պիւթիւն տիւնեայր սու պուսըպ,
բէնտի իւչ օղլու վէ եօլտաշարրյլէ եալընըզ
սէբիզ բիշիճիք գալտըլար տիւնեա հիւղին-
տէ, բի Մտուտաճաշունչուն Ծննդոց գիր-
բինտէ Թէմամ՝նագլ օլունուր: Վէ իւչ օղ-
լունուն ատը պունլար տըր. Սեմ, Քամ,
Յաբէթ, բի պունլարտան Թէքրար տիւնեա
լինսան իլէ տօլտու. վէ հէր պիրինտէն
Թիւրլիւ Թիւրլիւ միլէթ գուհուրա կէտի:

Վէ պիղիմ Հայոց Ազգըմըզ՝ Յաբէթտէն
գուհուր էթմիշ տիր, բի Նուհուն բիւջիւք
օղլու տուր: Պունա պէօյիւք իսպաթ պու
տուր, բի պիղէ պատմութիւն գիրքլէրինտէ

Յաբեթական Բզգ տէրլէր, քի Յաբեթտէն
կէլմիշ՝ Յաբեթին սիլսիլէսի տիմէք տիր :
Վէ Յաբեթտէն սիլսիլէմիզ պէօյլէ կէլմիշ,
քի Յաբեթին իլք օղլու՝ Գամէր, պու Գա-
մէրտէն տօղտու թիլրաս, թիլրաստան՝ թոր-
գում, քի պիղիմ պիլ աւորմըզ տա՝ թորգո-
մական՝ եախօտ թորգոմեան Բզգ տէնիլիլ:

Վէ պու թորգոմաստն տօղտու Հայկ քաշ,
դահրաման, քի պիղէ Հայոց Բզգ վէ Հայ-
կական Բզգ տէնիլմէք՝ պու Հայկըն իսմին-
տէն կէլոի : Բզգըմըզն թէմէլնէ պունլար
պէօյիւք իսպաթ տըր, քի Յաբեթտէն՝ Յա-
բեթական, թորգոմտան՝ թորգոմական, վէ
Հայկոտան՝ Հայկական աղգ տէնիլոիք վէ
տէնիլիլիզ շիմոխէտէք:

Վէ պիլմէլիլիզ, քի օլ զիքր օլունան սու-
թուֆանը՝ (քի հրմէնիճէ Թ՛րհեղեղ տէնի-
լիլ) , օլտուգտան սօղրու, թէքրար Նուհուն
օղլուլարընտան խալգ պիլրազ չօղլալըզտա,
եէթմիշ իքի ուլու քիմսէլէլ, մալ վէ գուվ-
վէթ սահիպլէրի, պիլ եէրէ ճէմ օլուպ,
Պաղտատ չէօլիւնտէ թէրքիմ հթոլիլէր, քի
կէլին շուրատա պիլ մէթին գուլէ եափա-
լըմ, քի ուճու կէօյէ եէթիշին. եանի եիւք-
սէքտէն եիւքսէք օլտուն, քի պիլ վազըթ

տաճառ Սուր Թուֆանը գոհուր խոհրտէ՝ օլ
գուլէնին ի չինէ կիրիպ գուրթուլալմ. չին-
քի գուլվէթ սահիպի օլտուգլարընտան, Եւ-
լահըն էլինտէն դաջմագ իսթէտիլէր, նիձէ
քի շինտի պիղ խոհրիղ :

Վէ պունու պէօյլէճէ Թէրքիմ խոհպ
հափմայա պաշլատըլար. վէ նէ գատար ինք-
սէք հափտըլար տէրտէն, Ետուլաժաշունչ-
տա հազըլմըշ, քի Սուր Թուֆանը տիւնէպը
պաստըղը զէման, պու տիւնհանըն է՛կ հիւք-
սէք տաղլարընտան՝ օն մէշ մըշըն գատուր
տաճառ հոգարը չըգտը սու տէյու :

Պունլար, չինքքի պունու պիլըրլէր խոհ.
օլ գատար հիւքսէք հափտըլար, քի սու
հինէ օլ գատար՝ հա տաճառ զիյաուէ չըգար-
սա, օլ գուլէնին պօյունա հէթիշմէսին, քի
ազըլտան տըշարը պիլը իշ տիլը Վէ Եգամ-
տան օլ զէմանա կէլէնէտէք՝ պիլթիւն տիւն-
հանըն խալղը պիլը տիլտէն հանի՝ Իպրանի
լիսանընտան սէօյլէշիլէր խոհ :

Վէ պունլար պու գուլէյի պաշլայըպ դա-
յէթ հիւքսէք չըգարքէն, Եւլահըն չիքմէ-
թիլլէ շէտիտ պիլը րուզիկեար հսիպ, վէ
օլ րուզիկեարտան հէր պիլընէ պաշգա
պաշգա տիլ վէրիլտիլի հալտէ, պիլը տիլ Ե-

բէն՝ հեթմիշ իբի փիլօլուպ, պիրիպիրի-
նին տիլինի աղնամամայա պաշատըլար, պի-
րի կէլ տէսէյիտի, օլ պիրի թաշաղնար ը-
տը. օլ պիրի թաշ տէսէյիտի, տահա օլ պի-
րի սայըր պիր շէյ աղնար ըտը. վէ հախօտ
հիչպիր շէյ աղնամագ ըտը :

Պէօյլէճէ պիրիպիրինին տիլինի աղնամա-
տըլարը իչինն՝ դուլէյի հափմագտան ֆա-
րիդ կէլիպ, հէր պիրի պիր թէրաֆա տա-
ղըլտըլար : Վէ ազըլտան տըշարը պիր շէ-
տիտ բուզիկեար տահա չըգըպ, օլ ազըլ-
ֆիբիրտէն խարիճ օլան միւքէլէֆ պինայը
տէրհալ թարումար իտիւպ, թաշընտան
թօզընտան տախի ասլա էսէրի գալմատըգ-
տան գաթինագար, հափըլտըղը հէրին իզի
տէ պէլիսիզ օլտու :

Ելթը հէտի կիւն զարֆընտա, հէրի կէօ-
յիւ հօգտան վար իտէն Ելահըմըզ կէօզըլ-
նի աչըպ եումմագ զարֆընտա երնէ եօղ իթ-
մէյէ գատըր օլուպ, աճէպ օլ տէվրտէ բիմ-
տէն գաչըպ, բիմէ կիթէճէթլէրմիշ :

Պու Եշտարակըն պուրատա զիբը օլուն
մասընըն սէձլէպի պու տուր, բի օլ հեթմիշ
իբի ուլու բիմսէլէրին պիրի Հայկ օլուպ,
բի Եուհտան պէշինճի կէօպէք տիր, Հայ

տիւն ծնա վերիտի : Վէ պունլար հէր պի-
րի պիր Թէրաֆա տաղըրըգտա , պիզիմ
Հայկ՝ Եջմիածին սէմթինէ կէլիպ , բի Ե-
րեւան Թօփրաղը տըր , օրատա սաքին օլտու :

Վէ օլ եէթմիշ իքիտէն պիրի տէ Ներ-
րովթ իտի , բի Նուհուն իքինճի օղունտա՝
կէլմէ օլուպ , պիր ատը տա Բէլ իտի : Պու
Բէլ՝ հմկի Պաղտատը եափան տըր , բի օլ
մէմլէքէթի զապթ հթաի , վէ հաթթէն էֆ-
ղուն իրի պիր քէս իտի : Մալտա , դուվվէթ
տէ իլէքիտէ օլուպ , սոյըրլարա հէօքմ իթ-
մէք իսթէր իտի . վէ պիզիմ Հայկա տա խա-
պէր վերտի , բի կէլ պէնիմ հէօքմիւնտէ
օթուր . վէ Հայկ միւթի օլմայըպ , գալգտը
Բէլ կէլտի Հայկըն իւսթիւնէ պիր չօգ տ-
քէր իլէ . վէ քէնտի տէ փիւր սիլահ , պա-
շնտա տէմիր պաշըրգ , գօլարընտա տէ-
միր գօլչադ , կէօքսիւնտէ սըրթընտա տէ-
միր Թաթթա , ասքէրինին օրթասընտա դու-
լէ կիպի պիր Յէյ բի կէօքէնլէր շաշար բտը :
Գասրաման , Հայկ տախի եալընըղ իւչ
եիւղնէֆէր տօքէրիլէ գարշը չըգըպ , Բէ-
լն իւսթիւնէ եիւրիւտիւյի հալտէ , Բէլ
կէրթ տէօնիւպ պիր Թէփէյէ չըգմաղա չա-
լըշըր իքէն , քաջ Հայկ՝ եայընը կէրիպ ,

իւ չ չաթալ տէմրէն լի օգուռնու Բէլին սըր-
թը օրթասընա շըրաթտըղը կիպի իքի տէ-
միր Թախթասընը կէչիպ, օլ հօգուռն
Թօփրաղընա սափլանտը. վէ Բէլ օլ տէմ
հըզըլըպ հըզըլա զալտըզընտա, ասքէրի
տարւատըղըն օլըպ Ֆիրար էթտիլէր .

Պու Հայկտան տօղտու Բըմանեակ, Բը-
մանեակտան՝ Բըմայիս, օնտան՝ Բմասիա, օն-
տան՝ Գեղամ, Գեղամտան՝ Հարմա, վէ Հար-
մատան տօղտու Բըամ քաջ :

Պու Բըամ քի Նուհտան օն պիր կէօպէք
տիր, չօդ ճէնկլէր իտիւպ, զայէթիլէ նամ-
լը նիշանլը օլտու. վէ պու Բըամըն ատը ի-
լէ՝ պիդէ Բըմէն՝ Բըմէնօս՝ Բըմէնի տէտի-
լէր. վէ պիզիմ տիլիմիզճէ Բըամեան տէնի-
լիրիզ, քի հէփսի տէ պիր սէօզ տիր՝ Բըա-
մըն Բըզը տիմէք տիր :

Վէ Մովսէս Խորենացի եազար, քի կեսա-
րիա շէհրինի Բըամ հափմըշտըր տէյոլ :
Մըշակ տալը պիր իշկիւզար քիմսէսի օլըպ,
օնու օլ շէհրի հափմասընա միւպաշըր դօյ-
տու, վէ Թէնպիհ էթտի՝ քի օլ մէմլէքէթ է-
հալիսի հայճա սէյլէշիլնլէր . վէ Բումլար,
օլ սէմլէ շիմտիլէտէյին Բըօղօն Բըմէնօս
տէրլէր, քի էվլէլէի Հայաստան տիմէք

տիր. վէ պիղտէ օնլարտան ալըպ, առաջին
Հայք տէրիդ :

Վէ մէմէքէթին իսմինէ Րումլար եափա-
նըն ատընտան ալըպ, Մաժազ տէտիլէր, Սը-
շակ տէյէմէտիբլէրի իջին : Վէ սողըա օլ
շէհլը Րումէլնէ կէչտիլի իջին Գէսարիա
տէտիլէր. զերա Րումլար բէնտի Թագաւո-
րընա Գէսարոս տէրլէր : Աիզտէ օնլարտան
ալըպ, Մաժազ վէ Կէսարիա տէտիբ՝ քի
Թիւրքճէսի տէ Գայսարիյէ տէնիլլը :

Կէլէլիմքի պու տէօրտիւնճիւ իսպաթ
տըր պիզիմ Եզզըն ասլը Թէմէլի նէրէտէն
կէլտիլնէ, քի Բումբաշ Թագաւորուն իսմի
իլէ Երամեան, Երմէն, Երմէնոս, Լըմէնի
տէնիլլորէ : Վէ պու Երամքի Կուհտան օն
պիլինճի կէօպէթտիր տէտիբ, Հայր Երա-
համըն զէմանընտայըսը. վէ օլ տախի Կուհ-
տան օն պիր կէօպէթ տիր, Էվլէլէի օլլուն-
տան կէլմէ, Էանի Սէմոն :

Վէ պու պատմութիւն պու գատարճա քի
Փայէթ իտէր՝ կէլտիբ պիզիմ քաշ Երամա-
տազ : Օիրոս պիզիմ միւրատըմը Հայոց
Եզզըն պիլթիւն Թարիխնի նազլ իթմէք
օլմայըպ, իլլա ասլըմըզն նէրէտէն կէլ-
տիլնի տույուրմազ ըտը :

Սուրբ վարդապետէրին պուշուրտուղը
ըլ իւղը՝ ինսանը կիւնահտան հսիրկէյիճի
տէօրթ պաշլըճա Փիբիր վար տըր , եանի՝

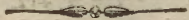
1. Վիշի հօլէճէք կիւնինի Փիբր իտէ
րէք , աճէպ նէ չէքէճէք տիր . զիրա ան
ճազ քէնտի տույար :

2. Վատաստան կիւնինի Փիբր իթմէք
տիր , քի ծլ հիւպէթ ի թաղաւորահէր կիւ
նահը իչիւն նասըլ ճէվապ վիրէճէք տիր .
զիրա հրեշտակար թիթրէր ծնուն հիւպէ
թինտէն :

3. Վժոխքուն՝ սէծնմէզ աթէշինէ վէ թիւ
քէն /էզ չարչաքանքընը Փիբր իթիւէք տիր :

4. Վէղալիք արքայութիւնուն սօնսուկ
փաւքընը իաթըրա խոթուր իլէվէք տիր :

Համան Ալլահ հէփիմիդէ Փիրասէթ վերէ .
ամին :

ԷՐՔԵԼՆԷ ՄԻԻԹԷԼԼԻԿ

ԹԻՄՄԻԼԹ

Եթէ կուզես ազնիւ կենալ,
որ ամեն մարդ ըզ քեզ սիրէ,
ինքզինքըդ հողի նմանցուր,
որ ամեն ոք ըզ քեզ կոխէ:

Քան զերկաթըն այլ ի՞նչ ամուր,
որ կրակն ըզ նա կը հալէ.
դու ալ ջրրի նման եղիւր,
որ կրակն ՚ի քեզնէ վախէ:

Թէ մեծ ու թէ փոքր մարդու
մի ընեւ դու հետն ՚ի կըռիւ.
ամեն մարդու քով ինքզինքըդ,
համարէ կրտոր մը խըռիւ:

Ան մարդուն ետեւէն բարի,
թէ խօսիս խօսիր հանապազ.
յերեսըն ըզ մարդ մի գովեր,
որ յար և նըման է տընազ:

Աշխատէ դու որ քիչ խօսիս.
շատ լըսես ու շատ իմանաս,
լեղի ու ոչինչ խօսքերու,
շատ լըռես ու շատ դիմանաս:

ԹԷՐՃԻՒՄԷՍԻ

Եկեր իսթերսին ազիզ գայմագ
քի հեր ատեմ սենի սեվսին.
քենտինի քօփրաղա պէյնգէր
քի հեր քիմսէ սենի պասսըն:

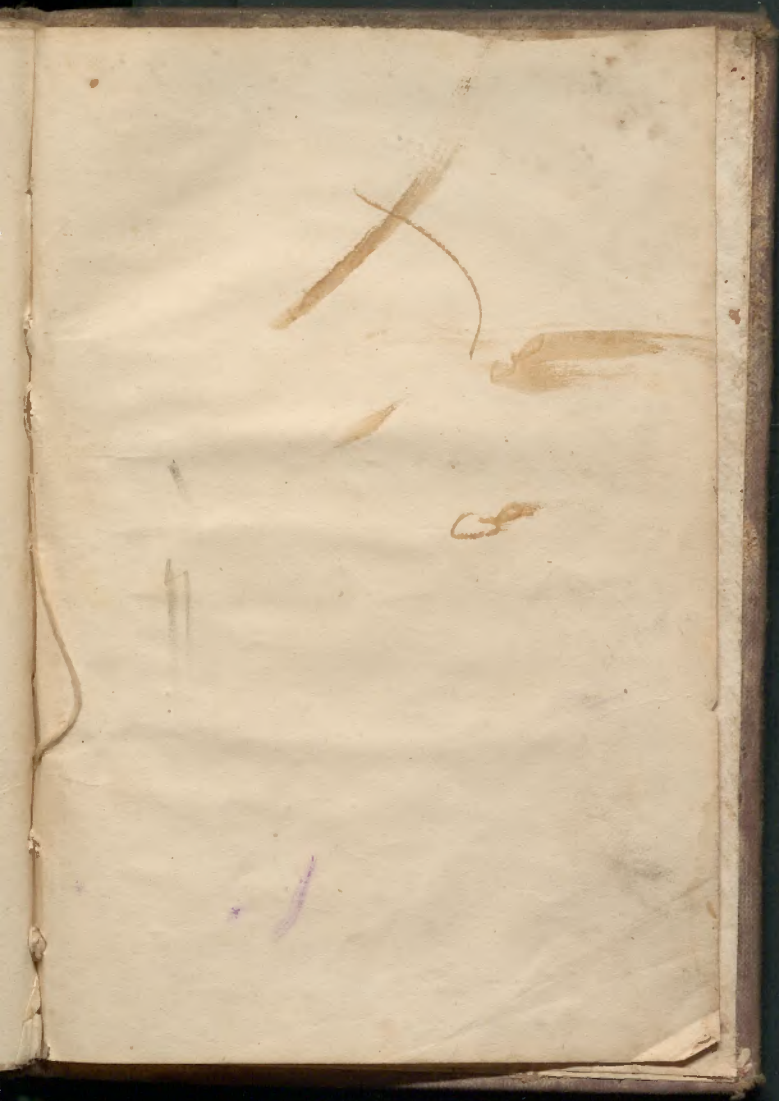
Տեմիրտէն փէր պաշգա նե՞ վար
քի աթեշ օնու երիթիր.
քենտին տէ օլ սույա մենենտ
քի տեմիր սենտէն խեվթ. իտէ:

Կերէք պէօյիւք կերէք քիւջիւք
քիմսէ իյէ իքմէ նիգա.
հեր քեսին եանընտա սենի
պիր չալը չեօփմիյեզի սան:

Օլ քեսին արտընտան էյլիք
սեօյէրսէն սեօյէ տայըմա.
էիւզիւնէ քիմսէյի էօյմէ
քի բըպզը պէյնգէր մեզագա:

Չալըշ քի ազ սեօյէյեսին
ջօզ իշիթիպ ջօզ տույասըն.
աճը վէ քենի սեօզէրէ
ջօզ սապր իտիւպ տայանասըն:

ՏԻՊԱՃԷ	3
Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայրապետին Թարիխ մուգատոխմէսի	7
Սուրբ Գրիգորը թայեասը ալըս Գայսարիէ շէհրինէ ֆիրար իթմէսի	9
Սուրբ Գրիգորին հաւատքը պէյան օլմասը	15
Սուրբ Գրիգորին օն իրի շարչարանքընն էվվէի	18
Սուրբ Գրիգորը էլ այապ պաղը խորվիրապա պրա- ղըմասը	33
Հռիփսիմ կոյսըն, վէ պիրիքտէ օլանլարըն նապիյէթի	38
Տրդատըն տօմուզ շէքինէ թահվիլ օլմասը	49
Սուրբ Գրիգորըն խորվիրապտան չրգարուդլարը	51
Սուրբ Էջմիածին հաղգընաա Լուսաւորիչէ զուհուր իտէն տեսիլը	56
Սուրբ Էջմիածինին վէ սուրբ կոյսլարըն Վիպականլա- րընն եափըլմասը	59
Սուրբ Գրիգոր Գայսարիէյէ վարըս հայոց Հայրա- պետ օլմասը	63
Սուրբ Գրիգոր հայոց ագգըն խաղընը վուզու իթմէսի	69
Սուրբ Լուսաւորիչին վէֆաթը	76
Նասիհաթը միւխթեսար	80
Խաթմը հիքեպիթ	82
Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչին Հապ թէաղատան պիր Հրեշտակ թալէս կլէմէսի	86
Սուրբ Լուսաւորիչին Հրեշտակ իյէ մարեպլէմէսի	89
Հայոց ագգըն քիմտէն զուհուրա կէրմէսի	113
Սուրբ Վարդապետիւրին պոչուրոտուգլարը իւզրէ ինսա- նը կիւնահատան էսիրիէ ինքիւնէօրթ պաղընք ֆիքիր	121
Էրբեանն միւթէալիւր թէմալիւթ	123

John A. B. ...
...

George ...

918

1875

...

Handwritten text, possibly a title or header, mostly illegible due to fading and staining.

Handwritten text, possibly a date or reference number.

Handwritten text, possibly a name or signature.

Handwritten number 3.

Handwritten text, possibly a signature or initials.

